

Almanaque Agrícola

ano
LXII

Ano 2014

Ponte Maceira
(Ames-Negreira). A Coruña.

syngenta.

“man de santo”

para a viña, para o aplicador,
para o medio ambiente...

...un demo para o mildeu

Pergado®

syngenta.

mildeuprotector

Índice

As grandes cifras da horta galega			4
Rescatando anacos do noso pasado: Abeleira			6
Rescatando un anaco da nosa cultura: "Os carpinteiros de ribeira"			12
Convocatoria novo certame: "A Pesca nos ríos"			22
As nosas castes de vide: A variedade "Arauxa"			24
Xaneiro	28	Santiago	40
Febreiro	30	Agosto	42
Marzo	32	Setembro	44
Abril	34	Outubro	46
Maio	36	Novembro	48
San Xoán	38	Nadal	50
Guieiro de herbas medicinais			53
Guía de tratamentos viñedos galegos			56
Outros males da viña			58
Consellos para os coidados da viña			60
Tratamentos das froiteiras de carabuña			63
Tratamentos a facer nas maceiras e pereiras			64
Tratamentos de invernadoiros e hortas			66
Tratamentos das patacas			68
Tratamentos do millo e outros cereais			71
Natureza verde: Parques Naturales			72
Feiras gastronómicas			78
Catálogo xeral de sementes			85
Catálogo xeral de produtos fitosanitarios			88
Valor dos ferrados galegos en metros cadrados			101
Contos			104
Disposicións legais de interese para Galicia			106
Roedores e rodentíctidas			111
Enderezos dos nosos distribuidores			114

As grandes cifras

DA HORTA GALEGA

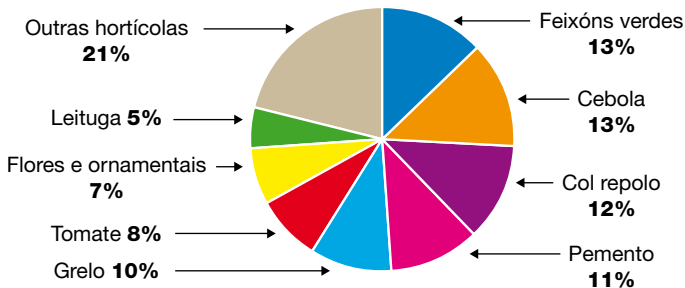

A horta galega presenta unha importancia relevante na produción final agraria da nosa comunidade autónoma. Rara é a poboación ou lugar de Galicia onde non poidamos ver, ao longo e ancho dos seus camiños, hortas familiares, xa que a economía doméstica se basea, nunha parte importante, na produción de autoconsumo de froitas e hortalizas.

a fertirrigación, optimizan a eficiencia de todo o proceso.

Chama poderosamente a atención que os primeiros cultivos hortícolas de Galicia sexan o feixón verde e a cebola, explicable este feito pola profusión destes cultivos que se dan en case todas as pequenas explotacións de Galicia. Non é raro a partir de primavera apreciar tanto a sementeira das liñas de cebo-

As hortícolas en Galicia

Hoxe en día a maioría dos pequenos agricultores galegos producen hortícolas para o mercado local e para satisfacer as necesidades internas da familia. Nos últimos anos incrementouse a especialización e a tecnificación do medio agrícola de Galicia. Por todos os lados proliferan os pequenos invernadoiros que producen hortalizas durante máis tempo e calidade. Ademais facilitan o cultivo ao evitaren os principais problemas inherentes ao clima galego: as enfermidades e as pragas. Por outra banda a utilización de técnicas ligadas ao rego, como o goteo, ou

las coma a dos enramados de feixóns verdes ao aire libre que prosperan por todas as partes.

Teríamos que separar a horticoltura en dous grupos ben definidos. Por unha banda o **grupo das brassicas**, con todo o potencial que presentan coles, repolos e coliflores. É claro que este grupo é a base de toda a produción hortícola do outono e o inverno galego. Non cabe dúbida que o repolo é o rei desta produción xa que é amplamente utilizado en todo tipo de comidas e preparacións culinarias da nosa rexión. Pero, aos poucos, outras especies como a

coliflor e o brócoli están tendo maior presenza nos mercados locais de toda Galicia.

Tamén é importante o **grupo das solanáceas**, que inclúe o tomate, pemento e berenxena e representa un dos principais grupos na superficie de cultivo de pequenos agricultores. Pouca explotación galega hai que non dispoña dunhas matas de tomate, de pementos e algunha que outra berenxena. É certo que o principal pemento que se cultiva é o coñecido como de Padrón-Herbón, pero debemos ter en conta a importancia doutras variedades locais de crecente interese (O Couto, Oímbra, Arnoia, Mougán, Punxín, Piñeira, Branco Rosal ou Vilanova) e do pemento Lamuyo, de carne grosa e coloración avermellada que, xunto aos tomates, sempre están presentes nas pequenas explotacións agrícolas.

O tomate constitúe o referente na produción de case todas as hortícolas de Galicia e non só se cultiva para

autoabastecemento, xa que os excedentes se comercializan en mercados locais. Así, o tomate marca un fito en canto á utilización de diferentes variedades e tipoloxías.

Ultimamente estase producindo unha mellora importante, tanto na calidade coma na produción do tomate. Se anos atrás primaba a produción en cantidade, sen ter en conta a variedade, hoxe en día é fundamental a calidade, sobre todo naqueles casos onde a produción está enfocada ás medianas e grandes superficies.

Apuntar por último que segundo os últimos datos coñecidos as canles de comercialización máis comúns son: as asociacións de produtores, a venda ao que se podería chamar “asentadores” (comerciantes que recollen a colleita de varios produtos diferentes) e a venda directa dos produtores; aínda que parece que a venda ás cadeas de distribución esta tomando cada vez máis auxe.

ABELEIRA

(*Corylus avellana* L.)

O nome do xénero, *Corylus*, xa o usaban os latinos para esta especie e deriva do grego "korus" que significa casco, pola semellanza coa cúpula que protexe o froito. O nome específico deriva segundo Andrés Laguna da cidade de Avella, en Campania (sur de Italia), onde parece ser que había moitas abeleiras.

Descrición e ecoloxía

A abeleira, abeloura ou abraira é un arbusto caducifolio ou pequena árbore da familia das betuláceas que raramente supera os 8 m de altura, aínda que pode chegar aos 15 m. Normalmente aparece en forma de mata de 2 a 5 m de altura. Non presenta un tronco principal definido, xa que se ramifica profusamente dende a base dando lugar a unha copa ampla, estendida e densa. Ten raíz principal penetrante e numerosas raíces secundarias horizontais, pouco fondas, que emiten rebentos. Talos recubertos dunha casca parda relucente ou parda grisalla, lisa ou un pouco rachada, que cos anos se torna gris prateada. Ramas erguidas, coa casca parda avermellada, lisa, con numerosas lenticelas abrancazadas. Ramiñas novas pubescentes con algúns pelos glandulosos avermellados. Xemas pardas, pequenas, con forma de ovo, de punta roma, con escamas imbricadas peladas ou algo pubescentes.

Grande exemplar de abeleira no Pazo de Isabel II (Neda)

Follas de 6-12 cm de lonxitude, con pecíolo curto (6-15 mm) e pubescente, simples, alternas, rugosas (ásperas ao tacto), con nervación moi marcada, trasovadas, de contorno pentagonal ou redondeado e co bordo dobremente serrados, acorazonadas na base e estreitadas en punta máis ou menos longa no ápice. Son de cor verde, máis escuras pola face, e algo pubescentes, polo menos nos nervios, pola cara inferior. Estípulas pronto caducas, lineares, romas, pardas, libres, membranosas e peludas. Agroman as follas nos meses de abril ou maio e caen a finais de novembro.

Flores en unisexuais monoicas, é dicir que as masculinas e as femininas aparecen no mesmo pé. Amentos

masculinos cilíndricos de 5-12 cm de lonxitude, péndulos e compactos, en grupos de 2 a 5 sobre as ramiñas dun ano. Aparecen no outono anterior á floración e desenvólvense e soltan o pole moito antes que broten as follas. As flores son pequenas e espidas, sen perigonio, constituídas por unha bráctea cuneiforme con catro estames de filamentos curtos bifidos e anteras divididas, cada semiantera cun grupo de pelos no ápice. Os amentos femininos dispóñense en posición lateral ou terminal sobre ramiñas con follas, e as flores femininas, con perigonio anular que as envolve, ovario ínfero bicarpelear, estilo curto e estigmas filiformes, están protexidas por un involucre de brácteas foliáceo e laciniado no seu ápice e agrúpanse en número de 1-5 formando glomérulos recubertos de escamas nos que sobresaen os estigmas vermellos, dous por cada estilo. Froito seco indehiscente monospermo en noz (abelá), con cuberta dura, lignificada, e semente con grosos cotiledóns carnosos e oleaxinosos. Agrúpanse (1-5) sobre curtos pedúnculos e son ovais ou globosos, rematados en punta, de 1,5 a 2 cm de lonxitude, de cor parda avermellada, protexidos por unha cúpula que procede do involucre de brácteas que medra trala fecundación, con forma de campá, membranácea, desgarrada en lóbulos desiguais. Floración precoz, de xaneiro a abril, anterior á foliación. Maduran os froitos dende xullo a outubro. Esténdese por Europa e oeste de Asia. En España é máis frecuente no norte.

Abunda en Galicia nas rexións media e montaña, na zona costeira aparece dispersa nos bosques caducifolios ou en pequenos rodais nas valgadas frescas. Prefire ambientes sombríos e frescos, sen seca estival prolongada, no marco do clima atlántico húmido ou hiperhúmido, pero entra na rexión mediterránea cando existe compensación edáfica. Gústalle as néboas e a humidade atmosférica. Atópámola dende o nivel do mar ata case 1.600 m, nos Ancares, sempre sobre chans frescos, silíceos ou calcarios, soltos e fértiles, evitando os excesivamente areosos, pantanosos e moi pobres. Localízase en valgadas e abas, nas terras baixas, mentres que nas zonas montañosas busca as ladeiras sombrías e frescas, e no límite altitudinal superior da súa área prefere os barrancos de acusada pendente.

É unha especie de media luz que medra en solainas e avesíns e pode soportar temperaturas invernaís de 25° baixo cero. Multiplícase por sementes, acodo ou transplante de brotes con raíz procedentes da cepa nai. As variedades cultivadas polos seus froitos multiplícanse por cultivo "in vitro" ou enxerto. Os pés nados de semente dan froitos aos 10 anos, e os procedentes de rebentos antes.

Para reproducila débense estratificar os froitos se non se sementan trala maduración. O crecemento é lento

Planta medicinal, ornamental e melífera

As follas de abeleira son moi ricas en taninos e flavonoides, polo que teñen propiedades astrinxentes e deteñen diarreas e hemorraxias. Tamén se lles atribúen propiedades hipertensivas.

A casca, especialmente a da raíz, pola súa riqueza en tanino, emprégase en cocementos para cortar febres, diarreas e atallar hemorraxias.

Os amentos masculinos recóllense en pleno inverno e úsanse, en infusión ou cocemento, como antipiréticos e sudoríficos.

O cocemento da casca da abelá tense utilizado na medicina natural como remedio contra a retención da urina. En cambio as sementes téñense utilizado coa finalidade contraria, para reter a urina e evitar que os nenos ouriñen na cama.

Utilízase en parques e xardíns como arbusto ou pequena árbore de enfeite, cultivándose distintas variedades ornamentais.

É unha importante planta melífera, sobre todo en zonas frías, pola súa floración precoz.

A abelá

A semente da abeleira é un bo alimento rico en calorías (656 kcal por 100 g); contén un 10% de hidratos de carbono, un 62% de lípidos e un 16% proteínas, e dela extráese un aceite moi rico en ácidos graxos mono e poliinsaturados, principalmente oleico e linoleico, que axudan a controlar o colesterol. Ademais, conteñen niveis importantes de tiamina, niacina, calcio, fósforo, magnesio e potasio. Consúmense como froitos secos e son apreciados en repostería e chocotería. O seu aceite, que se enrancia doadamente, ten aplicacións no campo alimenticio e como lubricante, en perfumería, na elaboración de pinturas e xabóns, etc.

As abelás non teñen colesterol e as súas proteínas son de moi boa calidade, pois conteñen arxinina, aminoácido importante para o bo funcionamento do sistema cardiovascular. Tamén son ricas en fibra vexetal, polo que axudan a controlar o estrinximento, vitaminas, sales minerais e oligoelementos. Polo alto contido en vitamina E favorecen a pel, as uñas e o pelo. Tamén prevenen a formación de cálculos renais. Recoméndanse ás rapazas que padecen anemia clorótica, que se manifesta nunha palidez verdosa, e a tódalas persoas con sangue pobre. Algúns autores non as recomendan para as persoas maiores por considerar que poden elevarlles a presión arterial.

O cultivo da abeleira

Existen documentos nos que se menciona o seu cultivo xa no século IV antes de Cristo. Para obter unha boa produción vexeta mellor en terreos húmidos, permeables e profundos, en exposicións solleiras.

Na actualidade cultívanse polos seus froitos en Europa, China, Australia e Turquía. En España sobre todo en Asturias, Cataluña e Comunidade Valenciana. Existen moitas variedades ou cultivares, algunhas delas cultívanse pola calidade do froito, pola súa produción precoz ou tardía, etc., mentres que outras se utilizan como polinizadoras. A falta de sincronía no momento da maduración das flores masculinas e femininas é unha das principais razóns para utilizar variedades polinizadoras. A maior parte das abeleiras comerciais enxértanse sobre pés de abeleira turca, *Corylus colurna L.*, xa que non emite brotes chupóns.

A produción de abelás en Galicia concéntrase nas provincias de Lugo e Ourense pero dista moito da doutras comunidades autónomas españolas e non ten aínda a importancia que podería acadar cunha explotación comercial adecuada. En liñas xerais pódese asegurar que á abeleira poderíalle esperar un bo futuro, particularmente nas provincias citadas, se se introducisen melloras nos medios de produción e se desenvolvese convenientemente a comercialización. A veciña Asturias é, a este respecto, un exemplo, cunha produción considerable e cos viveiros moi ben deseñados.

A madeira

A súa madeira, de cor branca amarelada, ás veces con tonalidade rosada, ten moi boas propiedades mecánicas. É dura, flexible e moi resistente, e utilízase en ebanistería, cestería, marquetería, tonelería e construcións rústicas. Resiste mal á intemperie ou mergullada. Os brotes de cepa e de raíz, delgados e longos, son moi axeitados para facer aguilladas e caxatos, e segundo a tradición deben cortarse

no mingunte de agosto para que as varas sexan máis flexibles e menos crebadizas. A súa leña é un combustible apreciado e o carbón vexetal, moi fino e de brasa duradeira, empregouse para fabricar pólvora e como material de debuxo.

Outros usos (ritual, folclórico, adiviñación...)

Adquiriu significado folclórico que se aprecia en diversas manifestacións populares como crenzas, usos, expresións, etc. Boa proba da súa abundancia e importancia en Galicia é a notable presenza que ten na toponimia, na súa forma matriz ou nos seus derivados e variacións (abelairas, abeleda, abeledo, abelenda, abelendo, etc.). En canto ás manifestacións folclóricas, sábese que ás varas de abeleira atribuíuselles poder especial para combater as cobras e darlles morte. Tamén, segundo crenza popular, son indicadas para curar as picaduras de víbora mediante a colocación dunha destas varas sobre a ferida. No oriente galego, igual ca en Asturias, os campesiños adoitaban plantar abeleiras nos lindeiros das leiras para escorrentar as cobras.

Por outra banda, existe a evidencia de que este arbusto foi usado dende antigo polos adiviños para a localización

de mananciais subterráneos. Chamábase árbore dos adiviños, feiticeiros e bruxos e acadou importancia en Europa en rituais máxicos, de curandeirismo e divinatórios. Foi consagrada aos deuses do ceo e por iso a súa madeira era un amuleto para garantir a paz, afastar os espíritos malignos, bendicir, curar e atopar auga e tesouros ocultos. Foi árbore sagrada para os celtas, e os druídas tamén utilizaban a súa madeira en rituais máxicos.

As varas de abeleira foron de uso común entre os zahorís ou radioestesistas españois (persoas cunha sensibilidade especial para captar radiacións emitidas por distintos obxectos). En cada concello ou bisbarra había un adiviño

cuxa principal función consistía en detectar as veas de auga para escavar pozos. Nalgúns casos tamén descubrían metais, tesouros e mesmo os culpables dun roubo ou asasinato. Tamén as bruxas empregaban varas de abeleira nos seus rituais, aínda que a partir do século XVI as foron cambiando polas de sanguinho (*Cornus sanguinea* L.).

A vara dos adiviños faise con madeira de abeleira silvestre e hai que cortalas no mes de San Xoán ao saír o sol tras unha noite de lúa chea. Deben ser pólas en forquita duns 45 cm de lonxitude dun ano de idade e entre 1 e 2 cm de grosor. Os extremos da forquita agárranse un con cada man,

sen apertar, de xeito que o dorso mire cara ao chan e o vértice da forquita mire cara a adiante, e camíñase polos montes ou terreos onde se supón que hai auga, metais ou tesouros escondidos. Se atopamos algo diso a vara dóbrase e sinala o lugar.

O xesuíta, físico e filósofo alemán do século XVII Athanasius Kircher escribe respecto do uso divinatório das ramíñas de abeleira: “Cóllese un brote de abeleira (non necesariamente silvestre), córtase en dous anacos iguais, perfórase o extremo dun deles, formando un pequeno oco, e córtase o extremo do outro en forma de punta, colócanse de modo que o extremo dun penetre no outro. Lévese nesta posición cara a adiante, sosténdoo entre os dous índices. Cando se pasa por enriba de fíos de auga ou de veas metálicas, a vara oscila marcadamente”.

As abelás simbolizan o coñecemento e a felicidade, e cítanse adoito nos contos de fadas e no folclore como símbolo de sabedoría e adiviñación.

Na Idade Media, as runas, especialmente as que identificaban as casas, gravábanse sobre táboas de abeleira e tiñan simbolismo esotérico. En vilas medievais do norte de Europa aínda se conservan estas marcas.

Árbores senlleiras

Aínda que se trata dunha árbore que non acada grande dimensións, en Galicia atopamos exemplares que podemos considerar monumentais, como a abeleira centenaria do Pazo de Lourizán (Pontevedra), incluída no Catálogo Galego de Árbores Senlleiras, de 10 m de altura, 4.60 m de circunferencia basal e 11 m de diámetro de copa.

Outras agrupacións senlleiras de abeleiras atopámolas no Pazo de Isabel II (O Roxal, Neda, A Coruña) e no Pazo

de Larache (Santa Cristina de Cobres, Vilaboa, Pontevedra), que posúe un fermoso xardín e un grande arboredo cunha extensión de cincuenta e cinco mil metros cadrados de terreo, con gran diversidade biolóxica, incluíndo árbores centenarias que dominan a Ría de Vigo.

Outras abeleiras

Nos parques e xardíns tamén se cultivan *Corylus maxima* Mill., abeleira maior, orixinaria do sueste de Europa, de ata 7 m de altura e coa cúpula dos froitos de base bulbosa, que se estreita sobre a noz e logo se dilata nunha coroa dentada, e *Corylus colurna* L., abeleira turca, do sueste de Europa e suroeste de Asia, de ata 25 m de altura, con estípulas rematadas en punta e cúpula do froito máis longa que a da nosa abeleira e con lóbulos estreitos e con frecuencia curvados.

Abeleira do Pazo de Lourizán

OS CARPINTEIROS DE RIBEIRA

Autor: Xosé Lois Ripalda

HISTORIA DO OFICIO NO LITORAL E VEAS FLUVIAIS DE GALICIA. PATRIMONIO E FUTURO DO OFICIO

O feito de que a costa galega abrangue máis dun milleiro de quilómetros e unha importante rede hidrográfica fixo que o oficio de carpinteiro de ribeira fose salientábel en Galicia. Non hai novas de cando o ser humano comezou a navegar; porén, quizais, polos restos atopados, fose no neolítico, como o amosan os amacelos de óso e sobre todo na época castrexa en que o anzol era de bronce. En Galicia temos testemuños de barcas de vimbio recubertas de coiro que percorrían, segundo os historiadores romanos Plinio e tamén Estrabón, a foz do río Miño. Destas época son os petróglifos de embarcacións achados no castro de Borna e Oia en Pontevedra, onde aparecen petróglifos con motivos de embarcacións de xuncos. Nos castros costeiros de Baroña, Mosteiro, Santo Ourense e Brión déronse con restos de marisco bivalvos que proban que os moradores dos castros se dedicaban ás actividades pesqueiras. Na desaparecida lagoa de Antela achouse un barco de dornas, e unha monóxila en Pontecesures. Os pobos colonizadores sábese que viñan con barcos a Galicia e deles deberon perfeccionar os coñecementos as xentes do noroeste. No século XII o arcebispo Xelmírez fixo vir de Italia mestres para construcións navais que logo tripularían mariñeiros galegos. A partir de entón fanse embarcacións; así, había

obradoiros en Foz, Noia, Ribadeo e xa no século XIX son importantes os estaleiros de carpinteiros de ribeira no río Tambre e Tines nos que chegou haber preto de corenta. Nos momentos actuais moitas son as causas que poderíamos enumerar da non doada situación deste patrimonio cultural como son as construcións dos carpinteiros de ribei-

A CORUÑA

- 1.- Ferrol
- 2.- Betanzos
- 3.- Muros
- 4.- Outes
- 5.- Noia
- 6.- Porto do Son
- 7.- Ribeira
- 8.- Aguiño

LUGO

- 1.- Foz
- 2.- Ribadeo
- 3.- Portomarín
- 4.- Chantada
- 5.- Ferreira de Pantón (Pombeiro)

OURENSE

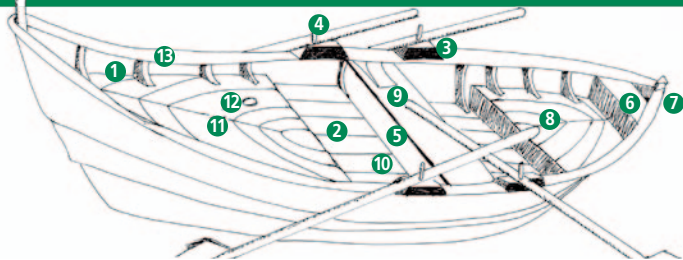
- 1.- Ribadavia

PONTEVEDRA

- 1.- Vilagarcía de Arousa
- 2.- Vilanova de Arousa
- 3.- Cambados
- 4.- Illa de Arousa
- 5.- O Grove
- 6.- Pedras Negras
- 7.- Illa de Ons
- 8.- Bueu
- 9.- Cangas
- 10.- Moaña
- 11.- Vigo
- 12.- Baiona
- 13.- A Guarda
- 13.- Tui

ra, entre elas están o troque dos medios de transporte, a mellora das redes de estradas, o desprazamento do pequeno comercio de cabotaxe e sobre todo a irrupción da materia prima industrial de aceiro, aluminio e os elementos sintéticos de fibras de poliéster. Por todo isto o futuro dos carpinteiros de ribeira non se pode ver con optimismo aínda que quizais o porvir estea na fabricación de barcos de recreo e deportivos ou, como di un mestre carpinteiro, coa creación de escolas de obradoiros onde se poida unificar o ensino do devandito oficio con outros tradicionais como poden ser o de cesteiro, canteiro ou albanel, por nomear algúns.

COMARCAS E POBOACIÓNS GALEGAS DE ESPECIAL RELEV NA CONSTRUCCIÓN NAVAL DE RIBEIRA E TOPOLOXÍAS DAS EMBARCACIÓNS FABRICADAS

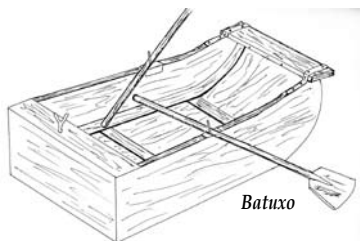

Partes do barco do baixo miño

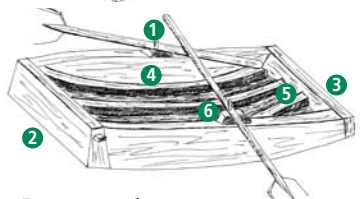
1.- Cadernas	2.- Canizo dos pes	3.- Remadeira ou cantadoira
4.- Ichama chumaceira ou tolete	5.- Verteaguas	6.- Sela
7.- Cuña	8.- Paneiro	9.- Tosta
10.- Espinazo	11.- Cañizo ou taburno	12.- Buraco para o mastro
13.- Bordos		

A tipoloxía das embarcacións pódese clasificar en dous grupos: as correspondentes ás vías fluviais e as do mar. Con relación aos ríos están o barco, unha embarcación lixeira para navegar, pois apenas pousa na auga coa proa pina e a popa un tanto ergueita, de liñas lizgairas e sareliñas, foron as que mellor se adaptaron ao río Miño sobre todo no seu tramo navegábel de Tui á Guarda. A estrutura componse dunha peza no fondo, de forma lanceolada, chamada lastre, en cuxos extremos se montan as rodas de popa e de proa, o cuaño, sobre o espiñazo, e coas cavernas entabóase o barco formando o casco ou buco con tres fileiras de táboas chamadas bordas; de seguido van os canizos, chamados paneiras ou taburnos, o de proa moi inclinado, e o de popa menos. Entre ámbolas dúas paneiras vai un asento ou tosta que sostén a armazón do barco. Rematando a popa leva un pequeno asento que se coñece cos nomes de sollete, sela e pedieira. Entre as paneiras están os canizos dos pés e o lastre ou vertedeira. Debaxo dos canizos vai a secreta, que se emprega para almacén.

Outras embarcacións que tiveron importancia no río Miño, ata que apareceron as barxas dos Peares no 1955 e Belesar no 1963 e que foron salientábeis na zona da Ribeira Sacra, son: o batuxo, formado por unha dianteira curva con dous vincos transversais e outro ao longo. A barca rectangular, na que non se diferenciaba a proa, coñecida

Batuxo

Barca rectangular

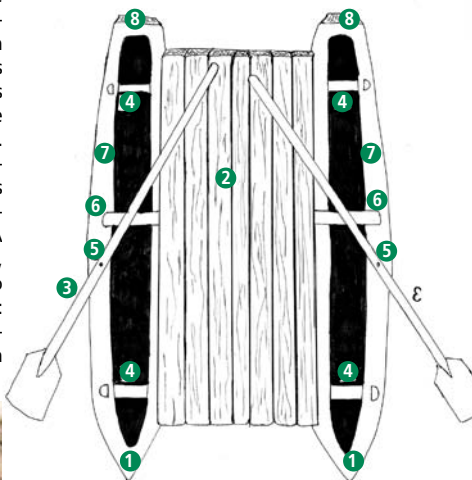
- 1.- Remos
- 2.- Testeiro de entrada
- 3.- Testeiro de saída
- 4.- Domos
- 5.- Sollao
- 6.- Tolete

diferenza entre eslora e manga- faciase con grosas táboas de piñeiro, comezando polo fondo, a continuación ían os testeiros de proa e popa, despois os custados de tres táboas calimadas e como derradeira parte o banco de popa, banco de meo e o pousamastro. A gamela de Coruxo, ao ter que navegar por augas mainas, ten a proa máis estreita e lanceolada, o que a diferencia coa da Guarda, de máis manga. A gamela de Cangas é de fondo chan, rematando o casco en todo o contorno cunha táboa ancha; as súas partes son: pichón, paneta de proa, barxanetes, remadoira ou sopa, tolete, plan, paneta de popa, espello, viveiro e banco.

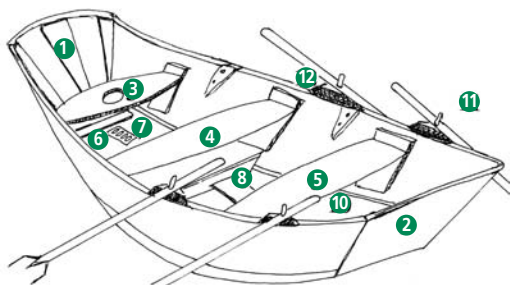
Gamela de Coruxo

co nome de testeiro de entrada da popa, ou testeiro de saída; o piso recibía o nome de costelar e reforzábbase con catro travesas curvadas nos extremos subindo pola estrutura da barca cara a arriba. O barco de dornas, cuxa construción consta de dous toros de carballo baleirados, rematando a parte dianteira de cada unha delas en pico, sendo chaira a tra-seira; ámbolos dous toros mantéñense unidos mediante tres través, as dos extremos chamadas cadieiras e as do medio sobrecadieiras; sobre os toros vai o soallo ou piso de táboas. En canto á tipoloxía das embarcacións do mar hai que nomear un grupo que abrangue unha serie de características semellantes, que se coñece co nome de gamelas, que segundo o seu lugar de orixe podemos clasificar en gamela da Guarda, de Coruxo e de Cangas, e cuxa estrutura, comezando pola da Guarda -de forma de artesa, co fondo chan e curvo ao longo, proa e popa cadradas e unha gran

Barco de dornas

- 1.- Bica
- 2.- Sollao
- 3.- Remos
- 4.- Cadieiras
- 5.- Tolete
- 6.- Sobrecadieira
- 7.- Dorna
- 8.- Recadeira

Partes da gamela da guarda

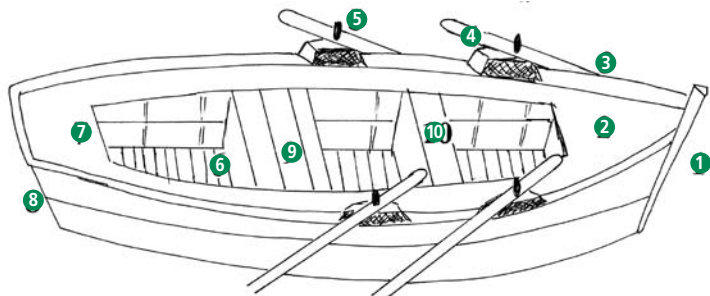
1.- Estampa de proa	2.- Estampa de popa	3.- Pousamento
4.- Banco de meo	5.- Banco de popa	6.- Cadeira
7.- Pia	8.- Enxaugo	9.- Cabilleiro
10.- Caixón	11.- Tolete	12.- Remadoira

Gamelas de dous e tres pares de remos

Outra das embarcacións típicas do mar é a dorna, que polas súas singulares formas se considera unha das embarcacións máis importantes de Galicia, ao contrario que ocorre co resto delas. As dornas empézanse a facer polos costados, primeiro ármase a quilla, logo constrúese o forro en calime e por último a armadura interna. Cada banda leva cinco táboas; comezando pola cuberta reciben os seguintes nomes: táboa de cubrir, táboa de virar, plan, quilla e pardaquilla. A cuberta fórmase con dous corredores de proa a popa e que deixan un espazo interior dividido por tres bancos, é a cadeira, contando a proa cun espazo chamado cofiño de proa.

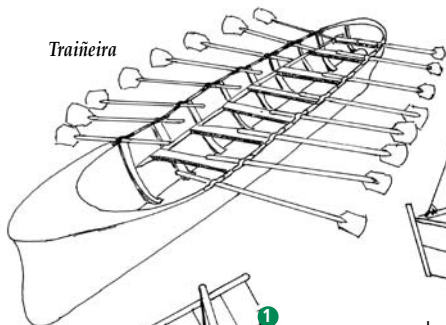
Entre as embarcacións importantes que sucen o noso mar tamén está a traífeira, que se caracteriza por ter o ancho ou manga case igual de popa a proa, e con roda e co-

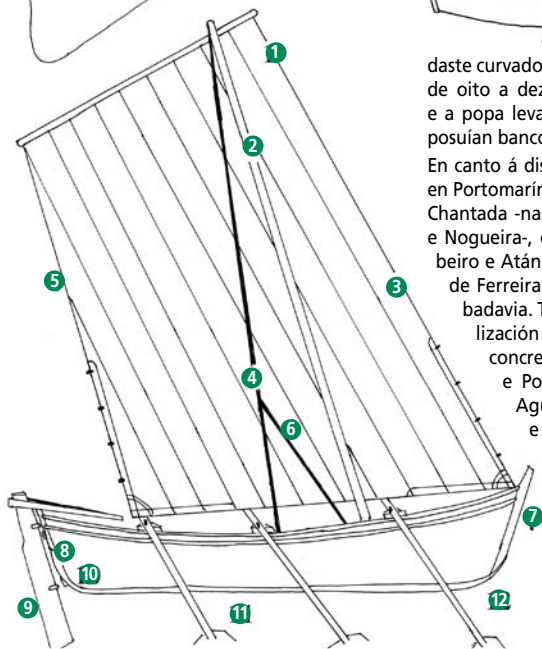
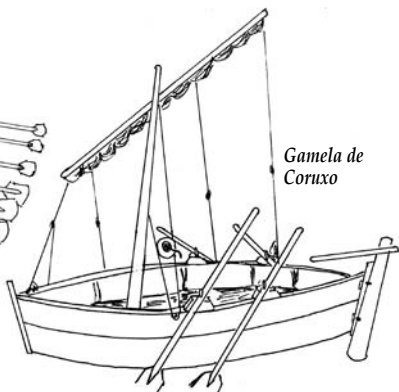
Partes da gamela de cangas

1.- Pincho	2.- Paneta de Proa	3.- Barxanetes	4.- Remadoira	5.- Tolete
6.- Plan	7.- Paneta de Popa	8.- Espello	9.- Viveiro	10.- Banco

Traiñeira

Gamela de Coruxo

Dorna do porto do son

1.- Verga do Mastro	2.- Mastro
3.- Relinga de barlovento	4.- Austaga
5.- Relinga de sotavento	6.- Driza
7.- Pincho de proa	8.- Pincho de popa
9.- Temón	10.- Codaste
11.- Quilla	12.- Roda

daste curvados cara a atrás. Chegaba a ter de oito a dez remos por banda, a proa e a popa levan unha pequena cuberta e posuían bancos para remos.

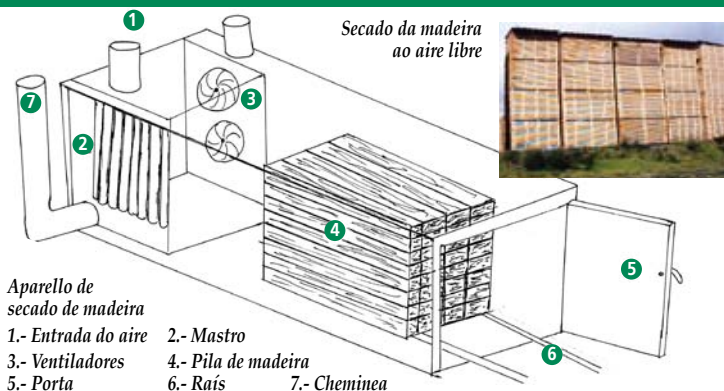
En canto á distribución temos os batuxos en Portomarín, as barcas rectangulares en Chantada -nas zonas de Belesar, Portosin e Nogueira-, o barco de dornas en Pombeiro e Atán -que pertencen ao concello de Ferreira de Pantón- e tamén en Ribadavia. Tocante ás dornas a súa localización está na comarca do Salnés, concretamente nas Rías de Arousa e Pontevedra, tamén na ría de Aguiño e Ribeira, Illa de Arousa e O Grove (Pedras Negras) e Illa de Ons. Outras comarcas importantes onde se fixeron embarcacións polos

carpinteiros de ribeira son: o Baixo Miño, en concellos como Tui e A Guarda; O Morrazo, en localidades como Cangas, Bueu e Moaña; Foz,

na bisbarra da Mariña lucense central, e na oriental Ribadeo; Ribadavia en Ourense; Outes, Porto do Son, Betanzos, Ferrol, Muros e Noia na Coruña. Como se pode esculcar, a construción de embarcacións tanto de río como de mar pola nosa terra estaba moi espallada.

O OFICIO. TIPOS DE MADEIRAS. TEMPOS DE CORTA E DE SECADO. MÁQUINAS, APARELLOS E FERRAMENTAS. ESQUEMAS, DEBUXOS E GRÁFICOS

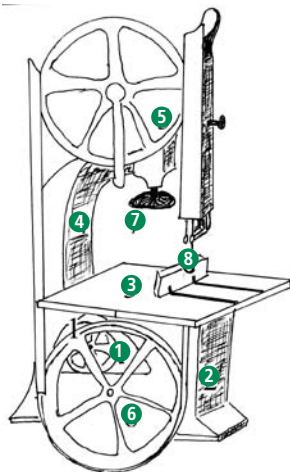
Secado da madeira
ao aire libre

Aparello de
secado de madeira

- 1.- Entrada do aire   2.- Mastro
3.- Ventiladores   4.- Pila de madeira
5.- Porta   6.- Raís   7.- Cheminea

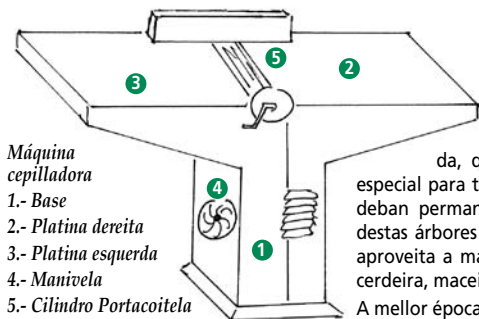
Hai que dicir que o oficio de carpinteiro de ribeira aprendíase a unha idade moi temperá, aos catorce anos ou mesmo aos doce. Nun principio eran os propios mariñeiros os que facían todas as tarefas de produción, pois eles prevén a función, o deseño e as características que terá a embarcación, así como a forma e o tamaño, sendo os carpinteiros os que realizaban só a actividade material; logo foron os propios mestres os que se ocuparon da dirección de todo o labor.

O oficio tiña unha estrutura gremial, é dicir, pasábase polas fases de aprendiz, oficial e mestre. Este oficio, a partir do século XII, acadou grande importancia en Galicia ata o punto de que en case todos os concellos do litoral había un obradoiro de carpinteiro de ribeira. Os tipos de madeira máis empregado na construción de barcas son: o carballo, dunha cor parda amarelada, que pola súa dureza, curvatura perfecta e resistencia á auga, onde se endurece máis, é a propia para facer as pezas da estrutura, roda e codaste; o castiñeiro, de madeira branda e duradeira, doada de traballar, empregada para as cadernas; o piñeiro do país, nas variedade de silvestre, para o espiñazo, o lastre e o casco ou buco; o bidueiro, madeira branca, flexiva e lizgaira, pouco dura, porén de moita tenacidade, úsase para os lemes ou temóns; o eucalipto, de madeira dura, densa

Máquina serradora

- 1.- Motor   2.- Base
3.- Mesa   4.- Brazo
5.- Volante   6.- Volante inferior
7.- Manivela   8.- Serra

Máquina cepilladora

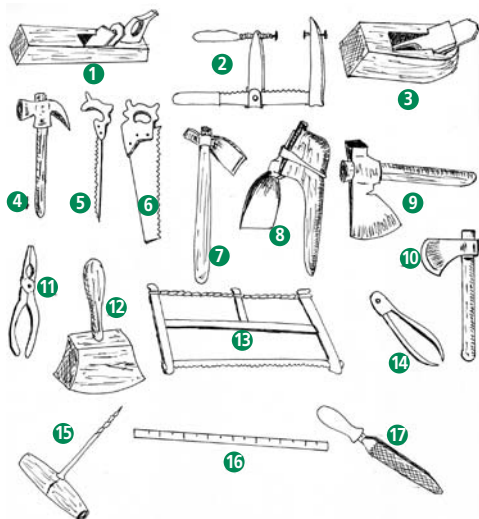
- 1.- Base
- 2.- Platina dereita
- 3.- Platina esquerda
- 4.- Manivela
- 5.- Cilindro Portacoitela

e flexible igual que a do alcipreste, boa para as pezas de gran lonxitude como a quilla e sobrequilla; o umeiro, de madeira rexa e pesada, que seca axiña, destinada en especial para todo tipo de construcións que deban permanecer baixo a auga. Á parte destas árbores hai tamén outras das que se aproveita a madeira, como a das froiteiras: cerdeira, maceira, pereira e oliveira.

A mellor época do ano para pinchar as árbores é no inverno, tres días antes e despois da

lúa minguante de xaneiro, porque neste tempo o seu zume non ten actividade, a diferenza da primavera ou do verán cando a devandita substancia circula dabondo polos tecidos da madeira e ao fermentar pode ser atacada dunha maneira doada polos organismos destrutores. O secado da madeira natural realízase ao aire libre; para iso amóanse as táboas en pilas de dous a tres metros de altura separadas por tacos dun centímetro de grosor, máis ou menos, dispostos por toda a anchura das táboas e a cada metro de lonxitude para que permitan a circulación do aire. O secado artificial ten lugar en aparellos onde se introducen as táboas de madeira en moreas sobre raís; aló entra aire do exterior, que se quenta nuns radiadores e logo se distribúe mediante ventiladores no interior do aparello para secar a madeira.

lúa minguante de xaneiro, porque neste tempo o seu zume non ten actividade, a diferenza da primavera ou do verán cando a devandita substancia circula dabondo polos tecidos da madeira e ao fermentar pode ser atacada dunha maneira doada polos organismos destrutores. O secado da madeira natural realízase ao aire libre; para iso amóanse as táboas en pilas de dous a tres metros de altura separadas por tacos dun centímetro de grosor, máis ou menos, dispostos por toda a anchura das táboas e a cada metro de lonxitude para que permitan a circulación do aire. O secado artificial ten lugar en aparellos onde se introducen as táboas de madeira en moreas sobre raís; aló entra aire do exterior, que se quenta nuns radiadores e logo se distribúe mediante ventiladores no interior do aparello para secar a madeira.

1.- Garlopa	2.- Torniquete	3.- Cepillo
4.- Martelo de orella	5.- Serrucho de punta	6.- Serrón
7.- Aixó de mango grande	8.- Aixó de mango pequeno	
9.- Machada de peto	10.- Machado	11.- Alicates
12.- Mazo	13.- Serra	14.- Compás
15.- Barrena	16.- Reglón	17.- Escofia

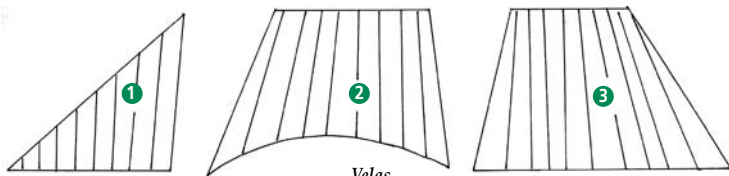

Máquina regosadoira

As ferramentas utilizadas polos carpinteiros de ribeira son semellantes ás dos cubeiros: cepillos, torniquete, martelo de orella, serrón de punta, serrón, serra, machada, machado, alicates; non obstante hai que considerar que algunhas como garlopas, mazos, trades, barrenas e tamén eixos acadan dimensións considerábeis. A industria moderna posúe unha variedade extraordinaria de máquinas para traballar a madeira, que se reducen a dous tipos: máquinas para serrar, entre as que están a circular, a cinta sen fin e a de calar; para labrar, as máquinas máis empregadas son a cepilladora, regrosadoira, trade e lixadora, entre outras.

O REMO, A VELA E OUTROS. O PROCESO DE FABRICACIÓN

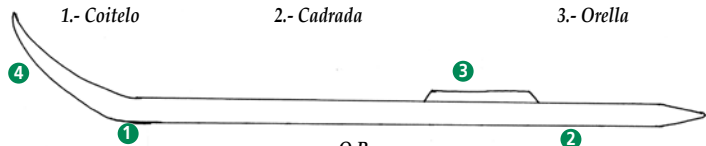
Os remos xunto coas velas son os medios empregados para mover as embarcacións. O remo consta dun pau longo, a manga, que se empuña polo guión, colócase no tolete pola olleira e corta a auga coa pa. Para fabricalo empregase madeira de piñeiro torta. As velas poden ser en forma de coitelo, cadradas e de orella. Fábranse de liño, xuncos, la, algodón e modernamente de fibras de poliéster. O temón é outro medio de dirixir os barcos. Consta de cana, pa, macho de arriba e abaixo, que se unen ás femias superior e inferior no codaste do barco.

1.- Coitelo

2.- Cadrada

3.- Orella

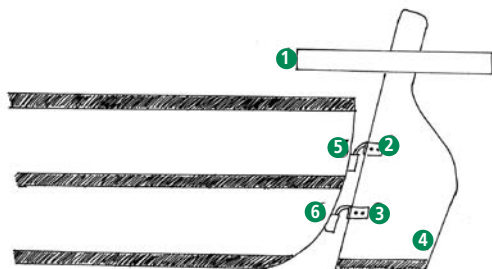
1.- Mangueira ou Cana

O Remo

2.- Guión

3.- Orella

4.- Pa

O TEMÓN

1.- Cana

2.- Macho de arriba

3.- Macho de abaixo

4.- Pa

5.- Femia de arriba

6.- Femia de abaixo

Ditos, refráns, cantigas, adiviñas, lendas e pequenos contos.

Ditos

- ↻ *Quen ten barca non molla os pés .*
- ↻ *Andar coma barca sen temón.*
- ↻ *Cada barca deixa o seu ronsel.*
- ↻ *Ao teu inimigo barca de ouro.*
- ↻ *A toda vela.*
- ↻ *Recoller velas.*
- ↻ *Erguer as velas.*
- ↻ *A vela.*

Refráns

- ↻ *Se fas as dornas de castiñeiro, aforras diñeiro.*
- ↻ *As barcas sen dono son de todos.*
- ↻ *Para peixes o salmón, para velas as de algodón.*
- ↻ *O pan na arca e no Miño a barca.*
- ↻ *Cando o patrón ben manda, nin o mar pode coa barca.*
- ↻ *Quen con barcas anda nunca os pés ten enxoiros.*
- ↻ *No forno que non falte o molete e na barca o tolete.*
- ↻ *Se todos che fan coma min, barqueiro escusas peto para o diñeiro.*
- ↻ *Se o vento na cuberta do barco brilla, pecha a escudilla.*
- ↻ *Quen non sabe usar o remo, a barca lévalla o demo.*
- ↻ *As dornas de Pombeiro sácalles o sombreiro.*
- ↻ *Troita de pé e barca a correr ninguén as pode coller.*
- ↻ *A carón do areal ten o carpinteiro de ribeira o seu obradoiro caroa.*
- ↻ *Para eixe do carro o amieiro, para as cadernas da barca o castiñeiro.*
- ↻ *Se de madeiras queres saber, ao carpinteiro de ribeira has de ver.*

Cantigas

- ↻ *Bois ao carro á mañá, / ferro ao lume a quentar, / o barqueiro ao seu remo, / todo o mundo a traballar.*
- ↻ *Dende Pombeiro a Erbedeiro / a barca vai polo río, / e por enriba do ombreiro / o cesto coleiro.*
- ↻ *Do outro lado do río / teño unha parra con uvas. / Se o barqueiro non me pasa, / hanme caer de maduras.*
- ↻ *Rapaciña, casa cun carpinteiro de ribeira / para coa súa barca ir pasear / lonxe do teu lar.*

Adiviñas

- ↻ *Alto e guapo son / e ando a fartura, / corto por onde ando, / coso sen costura.*
- ↻ *Que cousa é cousa / que non ten pés / e anda se lle moves os brazos?.*

Lenda

Segundo conta unha lenda, houbo un tempo en que as árbores acudían aos obradoiros dos carpinteiros de ribeira polo seu propio pé, entón eles escollíanas segundo as propiedades de dureza, flexibilidade, porosidade ou resistencia. Porén un día viron unha árbore completamente descoñecida que intentou pasar.

- Non podes entrar porque endexamais te vimos por aquí –díxolle un dos carpinteiros.

Ao que lle respondeu a árbore:

- Tes razón, pois veño dun lugar moi afastado; non obstante quixera ser tan importante coma os meus compañeiros.

- A cousa –díxolle o carpinteiro- non é tan doada como ti pensas. Necesítanse moitos anos para facerse unha árbore e coller unha serie de calidades que ti aínda non tes .

Entón a descoñecida roubou de cada árbore o mellor que tiña: do piñeiro as raíces, do castiñeiro a copa, o toro do carballo, a frondosidade do freixo e así fixo con todas. Cando foi o tempo de acudir ao obradoiro, xuntouse coas demais compañeiras. Porén fuxían espantadas ao ver o seu aspecto. A árbore, ao pasar diante dun regueiro, mirouse e viu que era un mostro. Pesarosa do que fixera volveu para a fraga onde agarda ao ir dos anos chegar a ser unha árbore útil.

Conto

Dous amigos volvían da festa que todos os anos tiña lugar da outra banda do río onde vivían, mais cando chegaron á beira viron que a barca non estaba; entón dixo un deles:

- Só a ti se che ocorre non deixar a barca ben amarrada.

- Pois teremos que ir á casa do barqueiro, que está un tanto modernizado e ten un peto na propia barca para que lle boten os cartos -dixo o outro.

Cando ían de camiño, viron ao lonxe unha lanterna e o zunido dunha campaña esgutiando un cheo de medo.

- Son eles! Os da Santa Compañía!

- Déixate de andrómenas -dixo o compañeiro. Será a luz da lanterna dun mozo de volta da festa e a campaña o axóuxere da cabuxa do barqueiro, que anda ceibe. Entón colleron a barca e comezaron a remar; porén, en lugar de ir para a outra beira, ían río abaixo, o que fixo que remasen con todas as súas forzas e así conseguiron o seu propósito, dicindo o que amosara máis medo:

- Menos mal que desta saímos grazas á barca. Nunca falarei mal dos carpinteiros de ribeira que fan estas marabillas.

- Non esteas tan seguro, pois aínda nos pode saír o lobo -díxolle con retransca o compañeiro.

NOVO CERTAME CONVOCATORIA ANO 2014

TEMA: "A pesca fluvial en Galicia"

SYNGENTA AGRO, continuando coa tradición deste "**Almanaque**" de rescatar anacos da cultura Noroeste, establece para este ano un novo certame dotado cun PREMIO DE 650 € ao mellor traballo sobre "**A pesca fluvial en Galicia**". O traballo gañador publicárase na próxima edición do "**Almanaque agrícola ZZ**".

BASES DO CERTAME

- 1) Poderán participar todas as persoas que o desexen, agás os distribuidores e empregados da compañía e os seus familiares directos.
- 2) Os concursantes deberán enviar os seus traballos a Syngenta Agro, referencia "CONCURSO" a A Relva s/n 36400 O Porriño (Pontevedra) antes do 30 de setembro de 2014. Os traballos achegados non serán devoltos e a compañía poderá empregalos para outras publicacións da mesma.
- 3) Os traballos han de estar redactados no **idioma galego normativo**, cunha extensión máxima de seis follas con letra e espazo normal, sendo tamén necesario remitilos á empresa nalgún soporte informático (CD, memoria portátil,...). Admitiranse traballos informáticos, que serán enviados á ligazón contacto.marketing@syngenta.com, e deberán versar sobre os seguintes aspectos.
  - Prehistoria coñecida e historia da actividade, dende ser fonte de alimento, recurso económico máis tarde, ata a consideración deportiva na actualidade.
  - Xeografía. Comarcas ou poboacións galegas significativas por desenvolver este oficio nos seus ríos e regatos. Gastronomía local parella á tipoloxía de capturas.
  - Sistemas de pesca tradicional nos ríos e lagos. Aparellos, construcións e outros. Esquemas, debuxos e gráficos.
  - O proceso de fabricación.
  - Refrás, ditos, cantigas, lendas ou pequenos contos relativos a esta pesca do interior da comunidade e mesmo aos ríos.

Nota: no apartado gráfico valoráranse só gráficos ou debuxos inéditos, non admitíndose fotografías baixadas de internet.

- 4) O xurado que outorgará o premio ao mellor traballo estará composto por persoal de SYNGENTA coñecedor da cultura galega, e o seu veredicto darase a coñecer a partir do 1º de outubro de 2014.

Novo Karate Zeon Plus

fixate ben, porque agora é 1.5 CS

PLUS

sensiblemente
mellor

Máis seguro,
máis práctico
e máis rendible.

 Karate Zeon⁺
1.5 CS

syngenta.

Un pequeno detalle. Unha gran diferenza.

As novas Castes de Vide

A variedade "Arauxa"

1. Sinonimias

Son moi numerosas:
Ull de Llebre (Cataluña),
Aragones (Burgos),
Cencibel (A Mancha),
Tinto fino (Madrid), Tinta
do pais, Tinta fina, Tinta
de touro (Castela e León),
Morisca (Estremadura), Arauxa
(Monterrei), Tinta roriz
(Portugal) e moitas máis...

2. Localización

Variedade orixinaria do val do Ebro e estendida por case toda a Península Ibérica desde a Idade Media, como o confirman as súas tradicionais sinonimias nos mesmos lugares. É variedade preferente en numerosas DDOO españolas. En Galicia é variedade preferente nas DDOO Ribeira Sacra e Valdeorras, e autorizada nas do Ribeiro e Monterrei. Nesta última coñécese como ARAUXA.

3. Características ampelográficas

Algo variables, dada a súa gran extensión de cultivo.

Brote: De brotación algodonosa, con pigmentación avermellada débil no extremo e na base das brácteas. Extremidade aberta, con pelos tombados de densidade media.

Folla adulta: Tamaño grande, forma pentagonal, seos laterais profundos, heptalobuladas, con face denegrida e envés felpado. Dentes oxivais, peciolo máis curto ou case igual que o nervio principal. Follas abarquilladas na inserción do seo peciolar.

Bagas: Esferoidais, de tamaño mediano e cor azul denegrida.

Acios: De forma cilíndrica e alados, compactos e de tamaño mediano. Pedúnculo curto.

4. Características agronomicas

De porte semiergueito, a brotación é entre temperá e media e a maduración medio-temperá. O peso da madeira de poda oscila entre os 1.050 e 1.300 Kg/cepa e a produción rolda os 3,5-3,7 Kg/cepa.

5. Fitopatoloxia

É moi sensible á mera (mildeu) e ao oídio, menos á Botryte, e sensible á excoriose.

6. Cultivo

Adáptase ben aos sistemas de condución actuais (dobre cordón horizontal). O seu callado é bastante seguro pero resiste mal as altas temperaturas e a seca, así como as inclemencias do tempo. Absorbe moi ben o potasio, polo que o seu contido no terreo debe controlarse para non reducir a acidez do mosto.

Os climas frescos favorecen a elegancia e a acidez, pero, para conseguir bos contidos en azucre e peles grosas que dean intensidade de cor, necesítase calor.

7. Características enolóxicas

Está considerada como unha das variedades tintas mais finas, producindo viños de cor intensa, graduacións medio-altas e acideces medias. Os viños novos son aromáticos e elegantes, ata en maceración carbónica. O aroma do viño novo recorda as froitas vermellas (amorodo, framboesa).

Con todo, a súa mellor expresión son os viños de crianza e reserva, co emprego de barricas de carballo. En case toda Galicia esta posibilidade vén limitada pola débil oscilación térmica e pola acidez do chan. Con todo, resaltan excelentes as mesturas con MENCIA.

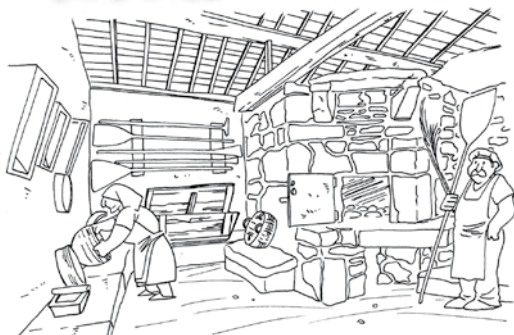
¡boa UVA, bo VIÑO!

Que, ao final, o que
de verdade importa
é a calidade

 Switch®

syngenta

Máis protección
Máis eficacia

O TEMPO

Comenzará o ano case seguro con tempo moi cambiante e con xeadas fortes nos días máis claros; friaxe propia do mes sen faltaren os días revoltos e ventosos, pero con pouca humidade.

Virán días húmidos ao primeiro; polo medio do mes, raioliñas de sol despois das noites de xeadas; e choiva con vento ao final do mes.

"Xaneiro que non enche o regueiro, non é colleiteiro"

"O forno e a vella, pola boca se quentan"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	13,02	4,87	8,89	16	126,32
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	11,54	4,5	7,76	18	239,25
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	10,62	6,12	6,14	13	100,52
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	13,2	7,1	10,1	15	110,7
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	9,7	3,8	6,6	11	95
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	12,1	4,5	7,8	10	91
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	11,2	1,7	6,2	15	131,6
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	13,5	7,6	10,5	13	157,2

1 M. **Nai de Deus.** S. María.

Lúa Nova
1953. Publícase o primeiro número do Almanaque agrícola ZZ. Sempre en idioma gallego normativo, é un manual agrario de carácter técnico, etnográfico, e con diversos contidos vencellados a sabiduría popular. 100.000 exemplares de tirada anual.

2 X. Ss. Basilio; Gregorio.

3 V. S. Xenoveva.

4 S. Ss. Iolando; Rigoberto.
1882. Sae á rúa o primeiro número de La Voz de Galicia.
1922. Pepe Da Pena (José Cerviño García), morre en Cotobade, un dos mellores santeiros (construtores de cruceiros).
1977. Lei sobre a reforma do Rexistro Civil para traducir os nomes propios ó galego.

5 D. S. Emilia.
1976. Créase o Consello de Forzas Políticas.

6 L. **A Epifanía. Os Santos Reis, Melchor, Gaspar e Baltasar.**
Ss. Wilma; Melanio.

7 M. S. Raimundo.
1950. Morre Castelao en Bos Aires.

8 M. Ss. Luciano; Eladio.

Cuarto Crecente
1979. Fúndase en Barcelona Edicións Sotelo Blanco.

9 X. S. Lucrecia.

10 V. S. Gonzalo.

11 S. S. Alexandre.
1533. A Xunta de Goberno do Novo Reino de Galicia acorda aumentar dúas provincias: A Coruña e Tui.
1859. Nace en Carballo Alfredo Brañas.

12 D. **Bautismo do Señor**
S. Xulián.
1912. Nace en Celanova o escritor Celso Emilio Ferreiro.

13 L. S. Hilario.

14 M. S. Félix.

15 M. Ss. Raquel; Amaro.

16 X. S. Marcelo.

Lúa Chea

17 V. Ss. Antón Abade; Guido.

18 S. Ss. Prisca - Priscila.

19 D. S. Mario.

20 L. Ss. Sebastián; Fabián.
1765. Inaugúrase na Coruña a Academia de Agricultura.

21 M. S. Inés.

22 M. Ss. Laura Vicuña; Vicente.

23 X. S. Virxinia.

24 V. S. Francisco de Sales.

Cuarto Minguante

25 S. S. Elvira.

26 D. Ss. Timoteo; Tito; Guimara; Ansurio; Viliúlfo.

27 L. Ss. Ánxela Merici.

28 M. S. Tomé de Aquino.
1731. Primeira sesión da "Academia Literaria Compostelana", presidida por Pablo Mendoza de los Ríos.
1902. Nace o pintor Urbano Lugrís.

29 M. S. Valerio.
1899. Nace en Rianxo o escritor Rafael Dieste.
1930. Morre o poeta Manoel Antonio.

30 X. S. Martiña.

Lúa Nova
1886. Nace en Rianxo Alfonso Daniel Rodríguez Castelao.

31 V. Ss. Xoán Bosco; Marcela.
1809. Ocupación de Vigo polas tropas francesas.
1820. Nace en Ferrol Concepción Arenal.

Febreiro

O TEMPO

Os días xa serán moito mais fríos que no mes anterior. Nubes, brétemas e xeadas case que seguidas durante as tres primeiras semanas do mes.

Cara ao final treboadas e sarabia. As nubes tapanán o ceo de xeito permanente e as chuvias serán máis fortes e acusadas nas zonas de beiramar.

*"A chuvia de febreiro, fai o palleiro"
"Tamén anda o Demo detrás dos cruceiros"*

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	13,89	3,69	8,51	9	84,84
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	13,46	3,87	7,57	9	126,35
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	12,16	5,15	6,24	10	75,16
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	13,12	6,2	9,7	11	86,3
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	11,9	3,8	7,4	7	61,8
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	15	3,6	8,5	7	63,6
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	12,5	0,6	6,1	8	92
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	14,3	7	10,5	10	85,2

1 S.	S. Severiano.
2 D.	S. Candeloria. Presentación do Señor.
3 L.	Ss. Brais; Óscar; <i>Francisco Blanco</i> . 1807. <i>Nace en Ferrol o pintor Pérez Villaamil.</i>
4 M.	S. Xilberte. 1135. <i>Fundación do mosteiro de Aciveiro (Forcarei).</i> 1864. <i>Nace en Betanzos Salvador Cabeza De León.</i> 1893. <i>Morre en Vigo Concepción Arenal.</i>
5 M.	S. Ádega.
6 X.	Ss. Doris; Paulo Miki.
	Cuarto Crecente
7 V.	S. Gastón. 1876. <i>Primeiro número da publicación O Tío Marcos da Portela, totalmente en galego, dirixido por Valentín Lamas Carbajal.</i>
8 S.	Ss. Xerome Emiliano; Xacoba. 1835. <i>Nace en Ponteceso o escritor Eduardo Pondal.</i>
9 D.	Domingo de Septuaxésima S. Rebeca.
10 L.	S. Escolástica. 1810. <i>Motín obreiro en Ferrol capitaneado por Antonia Alarcón.</i> 1890. <i>Naufraxio do buque inglés The Serpent ó carón do Cabo Vilán.</i>
11 M.	Nosa Señora de Lurdes. 1885. <i>Nace na Coruña o escritor Wenceslao Fernández Flórez.</i>
12 M.	S. Pamela.
13 X.	S. Beatriz.
14 V.	Ss. Cirilo; Valentín.

15 S.	Ss. Fausto; Xurxa. 1765. <i>Sae á rúa o xornal La Región.</i> 1944. <i>Constitución do Instituto de Estudos Galegos Padre Sarmiento.</i>
	Lúa Chea
16 D.	S. Samuel.
17 L.	S. Aleixo.
18 M.	S. Bernarda.
19 M.	S. Álvaro. 1949. <i>Fundación de Cerámicas do Castro.</i>
20 X.	S. Clodio.
21 V.	S. Severino. 1900. <i>Morre en Compostela Alfredo Brañas, político e economista.</i>
22 S.	Ss. Eleonora, Nora.
	Cuarto Minguante
23 D.	S. Florencio. 1908. <i>Nace en Botos (Lalín) o pintor José Otero Abeledo "Laxeiro".</i>
24 L.	Ss. Rubén; Serxio. 1837. <i>Nace en Santiago Rosalía De Castro.</i> 1985. <i>Comeza a emitir a Radio Galega.</i>
25 M.	Ss. Néstor; Sebastián de Aparicio. 1861. <i>Nace en Pontevedra o pianista Carlos Sobrino.</i>
26 M.	S. Augusto.
27 X.	S. Leandro.
28 V.	S. Román. 1981. <i>Morre en Vigo o escritor Álvaro Cunqueiro.</i>

O TEMPO

O mes ten moitas caras, pero este ano abondarán máis as desapracibles que as mainas. Pouco se verá o sol e serán días de refachos de vento, moitos ballóns e mesmo neve nas montañas.

Rematarase a poda da vide, das froiteiras e a enxerta, e comeza o levante e preparación dos terreos.

"Se en marzo oes tronar, prepara as cubas e máis o lagar"

"Ao pombal caído, non vale botarlle trigo"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	16,12	5,47	10,59	12	127,82
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	16,2	5,62	9,36	13	216,06
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	15,03	6,81	8,98	13	92,57
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	14,9	7,7	11,2	13	88,5
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	14,5	5,2	9,2	8	59
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	17,8	6,1	11,5	8	67,7
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	15,1	2,4	8,4	9	108,6
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	15,9	8,8	12,3	11	118,4

1 S. S. Rosendo.
 Lúa Nova
1493. *Arribada da caravela La Pinta ó porto de Baiona, pilotada polo pontevedrés Sarmiento.*

2 D. S. Lucio.
1886. *Nace na Coruña o compositor Eduardo Rodríguez Losada.*

3 L. S. Celidonio.

4 M. **Martes de Entroido.**
Ss. Ariel; Capitón.
1889. *Nace en Cambados o escultor Francisco Asorey.*
1936. *Morre o galeguista Antón Vilar Ponte.*

5 M. **Mércores de Cinza.**
S. Olivia.
1888. *Nace en Ourense Ramón Otero Pedrayo.*

6 X. S. Elcira.
1856. *Banquete intelectual de Conxo, con Pondal e Aurelio Aguirre.*

7 V. Ss. Perpetua; Felicidade.
1908. *Morre en Cuba o escritor Curros Enríquez.*
1909. *Nace en Santiago Xosé Mª Castroviejo.*

8 S. S. Xoán de Deus.
 Cuarto Crecente
1917. *Morre na Coruña Eduardo Pondal.*

9 D. S. Francisca Romana.
1695. *Nace no Bierzo Frei Martín Sarmiento.*

10 L. S. Macario.
1944. *Editase en Bos Aires Sempre en Galiza de Castelao.*
1965. *Morre en Belesar o derradeiro guerrilleiro da Resistencia Galega Xosé Castro Veiga "O Piloto".*

11 M. S. Eulolio.

12 M. S. Norma.

13 X. S. Rodrigo.

14 V. S. Matilde.

15 S. S. Lúisa de Marillac.

16 D. S. Heriberto.

 Lúa Chea

17 L. S. Patricio.
1960. *Morre en Madrid o pintor Álvarez De Sotomayor.*

18 M. S. Cirilo.
1897. *Nace en Pontecesures o pintor Carlos Maside.*

19 M. S. Xosé.
1847. *Fúndase o "Círculo de Artesanos" a prol do desenvolvemento cultural de Galicia.*

20 X. S. Alexandra.
1886. *Nace en Mugardos o pintor Felipe Bello.*

21 V. S. Uxía.
1874. *Nace na Coruña o músico Andrés Gaos.*

22 S. S. Lea.
1992. *Morte do poeta Antón Avilés De Taramancos.*

23 D. S. Dimas.

24 L. Ss. Elba; Catarina de Suecia.

 Cuarto Minguante

25 M. S. Anunciación.
1990. *Morre en Santiago Ricardo Carvalho Calero.*

26 M. S. Braulio.
1930. *Pacto de Lestrove.*

27 X. S. Ruperto.

28 V. S. Octavio.
1809. *Os exércitos de Morillo e Cachamuña liberan Vigo dos Franceses.*
1966. *Morre en Lalín o astrónomo Ramón Mª Aller.*

29 S. S. Gladys.

30 D. S. Artemio.

 Lúa Nova **Cambio horario (Adiantarase o reloxo 1h)**

31 L. Ss. Benxamín; Balbina.
1901. *Nace en Pontearas o escritor Fermín Bouza Brey.*

Abril

O TEMPO

Comenzan a subir as temperaturas. Pero persiste a chuvia, que encherá o carro e tamén a encubada.

A melloría do tempo vai moi amodo neste mes, amainarán os ventos do nordés e empezarán os días máis solleiros. As xeadas non quedarán arriba, podendo orixinar problemas nas zonas de viño, froita e horta exterior mais temperá.

"A lama de agosto e o vento de abril, Deus nos libre dil"

"O vello sen pinga nin cociña, que o enterren axiña"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Dias de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	17,06	6,39	11,70	12	103,21
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	15,60	6,40	10,63	13	156,64
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	16,72	7,98	10,43	12	79,50
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	15,5	8,6	12,1	10	81,5
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	16,8	6,3	10,9	12	68,3
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	20,2	8,1	13,6	10	70,5
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	16,3	3,6	9,8	12	94,4
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	17,5	10,4	13,8	12	102,3

- 1 M.** S. Hugo.
1188. Inauguración do "Pórtico da Gloria" da Catedral de Santiago.
1844. Comeza en Lugo a "Revolución Progresista Galega".
1917. Sae á rúa o xornal El Ideal Gallego.
- 2 M.** Ss. Xandra; Francisco de Paula.
- 3 X.** S. Ricardo.
1841. Nace en Santiago o escultor Isidoro Brocos.
- 4 V.** S. Isidoro.
1284. Morte de Afonso X o Sabio, creador das Cantigas de Santa María.
- 5 S.** S. Vicente Ferrer.
1889. Nace en Lugo o pintor Jesús Rodríguez Corredoira.
1896. Nace en Ourense o galeguista Ben-Cho-Shey.
1897. Morre na Coruña Francisco de la Iglesia, autor da letra da famosa Alborada de Pascual Veiga.
1902. Nace en Pontevedra o pintor Arturo Souto.
1979. Morre na Coruña Luís Seoane.
1926. Xoaquín Loriga inicia o voo Madrid-Manila.
- 6 D.** S. Edith.
- 7 L.** S. Xoán Bautista da Salle.
1963. Créase a Fundación Penzol en Vigo.
- Cuarto Crecente
- 8 M.** S. Constanza.
- 9 M.** S. Demetrio.
1842. Nace o compositor Pascual Veiga en Mondoñedo, autor do Himno Galego.
- 10 X.** S. Ezequiel.
1874. Nace na Coruña o pintor Francisco Lloréns.
1976. Morre en Ourense Ramón Otero Pedrayo.
- 11 V.** S. Estanislao.
- 12 S.** Ss. Arnaldo; Xulio.
1888. O químico Antonio Casares e Rodrigo falece en Compostela.
- 13 D.** Domingo de Ramos.
Ss. Martiño; Aída.
1840. Nace en Lugo Juan Montes Capón, un dos mellores músicos galegos de todos os tempos.
- 14 L.** S. Máximo.
- 15 M.** S. Crescente.
 Lúa Chea
- 16 M.** S. Flavio.
- 17 X.** Xoves Santo.
Ss. Leopoldo; Aniceto.
- 18 V.** Venres Santo.
S. Vladimir.
1978. Constitúese a Xunta de Galicia.
- 19 S.** Sábado de Gloria.
S. Enma.
- 20 D.** Domingo de Pascoa.
S. Edgardo.
- 21 L.** S. Anselmo.
- 22 M.** Ss. Karina; Señoriña.
 Cuarto Minguante
- 23 M.** S. Xurxo.
- 24 X.** S. Fidel.
- 25 V.** S. Marcos.
1734. Nace na Coruña José Andrés Cornide Saavedra.
1974. Revolución dos Caraveis en Portugal.
- 26 S.** Ss. Cleto; Marcelino.
1846. Mártires de Carral: fusilamento do coronel Solís e os seus compañeiros do alzamento contra o goberno absolutista de Narváez.
- 27 D.** Domingo de Quasimodo - As Pascuiñas.
Ss. Zita; Toribio de Mogrovejo.
- 28 L.** S. Valeria.
- 29 M.** S. Catarina de Siena.
 Lúa Nova
- 30 M.** Ss. Amador; Pío V.
1963. Falece en Ourense Vicente Risco.

O TEMPO

A calorciña que vai vindo trae pouca présa. As treboadas espalladas toldarán o ceo e os días, xa máis grandes, farán esquecer a sarabia que acompaña durante algunhas noites.

Gomada total de árbores e plantas porque, de todos os xeitos, a quentura vai a máis.

"Anga en maio, pan todo o ano"
"Hórreo no alto e bodega embaixo"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	19,3	8,71	13,97	11	78,89
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	19,16	8,49	12,73	11	108,61
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	19,35	10,03	13,01	10	59,6
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	17,3	10,7	14,0	11	77,1
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	19,3	8,3	13,1	10	54,7
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	22,6	10,5	16,2	10	54,1
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	19,1	5,5	12,4	11	74,7
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	19,5	12,2	15,6	9	71,1

---

1 X. S. Xosé Obreiro.
1880. *Nace a primeira publicación periódica de Galicia: El Catón Compostelano.*

---

2 V. Ss. Anastasio; Boris.
1988. *Morte do escritor Ben-Cho-Shey en Madrid.*

---

3 S. S. Santa Cruz.

---

4 D. S. Filipe e Santiago.
1907. *Fúndase o Centro Gallego de Bos Aires.*

---

5 L. S. Xudit.

---

6 M. S. Eleordo.

---

7 M. S. Domitila.

---

8 X. S. Segundo.

---

9 V. S. Isaías.

---

10 S. S. Antonio/a.

---

11 D. S. Estela.

---

12 L. Ss. Pancrancio; Nereo.

---

13 M. Nosa Señora de Fátima.

---

14 M. S. Matías.
1589. *O pirata Drake asedia a cidade da Coruña.*

---

15 X. S. Isidro.

---

16 V. Ss. Honorato; Eufrasio.
1984. *Constitúese a Asociación de Funcionarios para a Normalización Lingüística.*

---

17 S. S. Pascual Bailón.
1833. *Nace Manuel Murguía en Arteixo.*
1863. *Éditase en Vigo a primeira edición de Cantares Gallegos de Rosalía de Castro.*
1963. *A Real Academia Galega institúe o Día das Letras Galegas.*

---

18 D. Ss. Enriqueta; Corina.
1916. *Créase na Coruña as Irmandades dos Amigos da Fala.*
1970. *Fúndase o Museo Maside de Arte Contemporánea en Sada.*

---

19 L. Ss. Yvo; Yvone.

---

20 M. S. Bernardino de Siena.

---

21 M. Ss. Constantino; Trocado.

---

22 X. Ss. Rita; Quiteria.

---

23 V. S. Desiderio.

---

24 S. Ss. Marta Auxiliadora; Susana.

---

25 D. Ss. Beda; Gregorio.

---

26 L. S. Mariana.
1898. *Nace en Soutelo de Montes Avelino Cachafeiro Bugallo, considerado o mellor gaiteiro de Galicia.*

---

27 M. Ss. Emilio; Agostiño de Cantorbery.

---

28 M. S. Xermán.

---

29 X. **Ascensión do señor.**
Ss. Maximiano; Hilda.

---

30 V. Ss. Fernando / Hernán; Xoana de Arco; Lorena.

---

31 S. S. Visitación.
1915. *Nace Ramón Piñeira na Lánca.*

O TEMPO

O bo tempo e a calor irán indo a máis, sen que por iso deixen de vir días seguidos de ceo toldado que nos fará andar lixeiros nas sulfataduras da viña.

As mañás fresquiñas deixarán logo ao sol quentar, que xa o fará con boa forza.

"Mes de San Xoán, mes de fogueiras, sardiñas e pan"

"Non fales mal da ponte antes de cruzar o río"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	22,37	11,73	17,08	6	45,12
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	21,34	11,53	15,86	7	72,52
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	23,41	12,94	16,70	6	43,92
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	19,7	13,6	16,7	7	61,1
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	22,9	11,0	16,2	5	27
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	26,1	13,6	19,6	5	30,4
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	23,2	8,9	16,2	5	37,6
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	22,3	15,1	18,4	6	65,8

1 D.	Ss. Xustino; Pedro Vázquez. 1910. <i>Nace Luís Seoane en Bos Aires.</i>
2 L.	Ss. Marcelino; Erasmo.
3 M.	S. Maximiliano. 1876. <i>Nace en Cambados Ramón Cabanillas.</i> 1903. <i>Nace Alexandre Bóveda en Ourense.</i>
4 M.	S. Frida.
5 X.	Ss. Bonifacio; Salvador.
	 Cuarto Crecente
6 V.	S. Noberto.
7 S.	S. Clodio. 1809. <i>Batalla de Pontesampaio contra as tropas francesas de Ney na que interveu tamén o "Batallón Literario de Santiago".</i>
8 D.	Domingo de Pentecostés. S. Armando.
9 L.	S. Efrén.
10 M.	S. Paulina. 1909. <i>Nace o poeta Aquilino Iglesias Alvariño en Abadín.</i> 1958. <i>Falece o pintor Carlos Maside en Compostela.</i>
11 M.	Ss. Bernabeu; Trinidad.
12 X.	S. Onofre. 1874. <i>Nace en Vigo o músico e escritor Teodosio Vesteiro Torres.</i>
13 V.	S. Antón.
	 Lúa Chea
14 S.	S. Eliseo. 1987. <i>Publicase o primeiro número do "Atlántico Diario".</i>
15 D.	Santísima Trindade. Ss. Leonidas, Manuela.
16 L.	S. Aurelio.

17 M.	S. Ismael.
18 M.	S. Salomón.
19 X.	Santísimo Corpus Christi. S. Romualdo.
	 Cuarto Minguante
20 V.	S. Florentino.
21 S.	Ss. Raúl; Rodolfo; Luís Gonzaga.
22 D.	Ss. Paulino de Nola; Tomé Moro.
23 L.	S. Marcial.
24 M.	S. Xoán Bautista. 1891. <i>Xogos Florais do Idioma Galego en Tui, con intervencións de Murguía, Brañas e o bispo Lago González.</i>
25 M.	Ss. Guillerme; Tramunda.
26 X.	Ss. Paio; Xoán Terson.
27 V.	S. Cirilo.
	 Lúa Nova
28 S.	S. Ireneo. 1936. <i>Aprobación en plebiscito do Estatuto de Autonomía de Galicia.</i>
29 D.	S. Pedro e Pulo.
30 L.	S. Adolfo.

Santiago

O TEMPO

Mes do Apóstolo e de moitas festas. Procurar a sombra dun bo carballo porque as calores serán fortes. Poucas nubes en todo o mes, ceos limpos e noites de verán. Na costa, poden entrar polas rías algunhas brétemas que toldarán a paisaxe.

"En Santiago, pinta o bago"

"Cando Santiago é normal, pouca auga na fonte e menos no manancial"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Dias de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	23,89	12,98	18,49	6	41,7
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	22,46	12,77	17,21	7	43,13
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	24,82	14,69	18,10	3	24,86
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	21,6	15,1	18,5	5	38,8
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	26,6	12,4	18,3	4	21,3
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	28,8	15,3	21,6	1	21,1
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	24,8	9,9	17,4	4	24,6
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	23,7	16,2	19,5	5	43,2

---

1 M. S. Ester.
1824. *Nace en Vigo o mariño Méndez Núñez.*
1920. *Morre na Habana Ramón Armada, fundador de A Gaita Galega, a primeira publicación en galego na América.*

---

2 M. S. Gloria.
1861. *Celébranse na Coruña os 1os Xuegos Florales de Galicia. As súas creacións literarias serán publicados no libro Álbum de la Caridad en 1862.*

---

3 X. S. Tomé.
1528. *Constitúese en Compostela o Reino de Galicia.*

---

4 V. Ss. Sabela; Eliana; Liliana.

---

5 S. Ss. Antón-María; Berta.

---

6 D. S. María Goretti.

---

7 L. S. Fermín.

---

8 M. S. Uxío.
1923. *Anxel Casal promove a creación das Escolas do Ensino Galego, ofrecidas polas Irmandades da Fala.*
1983. *Fúndase o Consello da Cultura Galega.*

---

9 M. S. Verónica.

---

10 X. Ss. Elías; Xoán Xacobo Fernández.

---

11 V. S. Bieito.

---

12 S. S. Filomena.
1900. *Nace en Rianxo o poeta Manoel Antonio.*
1906. *Morre o compositor galego Pascual Veiga, autor do Himno de Galicia ou a Alborada Gallega.*

---

13 D. Ss. Henrique; Xoel.

---

14 L. S. Camilo de Lelis.

---

15 M. Ss. Boaventura; Xulio.
1885. *Morre Rosalía de Castro en Padrón.*

---

16 M. S. Carme.

---

17 X. S. Carolina.

---

18 V. S. Federico.

---

19 S. S. Arsenio.

Cuarto
Minguante

1989. *Morre o etnógrafo e historiador Xaquín Lorenzo (Xocas).*

---

20 D. Ss. Mariña; Xosé Mª Díaz.
1979. *Apróbase o decreto polo que o galego pasa a formar parte do sistema educativo galego.*

---

21 L. S. Daniel.

---

22 M. S. María Madalena.

---

23 M. S. Bríxida.

---

24 X. S. Cristina.
1985. *Primeira emisión da Televisión de Galicia.*
1967. *Morre o galeguista Lois Peña Novo.*

---

25 V. **Santiago Apóstolo.**
813. *Descuberta a tumba do apóstolo Santiago polo bispo de Iria Teodomiro.*
1965. *O xesuíta Xaime Seixas celebra en Compostela a primeira misa en galego.*

---

26 S. Ss. Xoaquín; Ana.

---

27 D. S. Natalia.

---

28 L. S. Celso.

---

29 M. S. Marta.

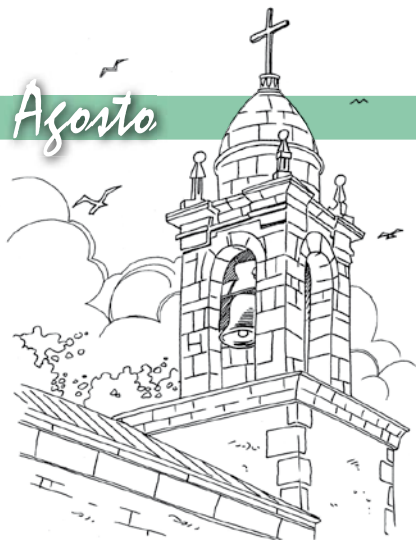
---

30 M. S. Abdón e Senén.
1881. *Nace en Vigo o xornal La Propaganda, creado por Ricardo Mella para a defensa e ilustración da clase obreira.*

---

31 X. S. Ignacio de Loyola.

Agosto

O TEMPO

Tempo quente con moita seca. Pero xa refrescan as noites e os nubiros que entran do mar xa traen algunha molladura con chuva miudiña.

Irán baixando as temperaturas ao longo do mes porque aínda que a calor aperta, será cada vez con menos forza.

"A chuva no mes de agosto non é auga; é mel e mosto"

"Cando as campás se botan a voar, non hai quen teña conta do badal"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	24,64	13,03	18,69	6	39,88
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	23,57	13,06	17,31	6	71,99
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	25,58	15,0	18,31	4	29,36
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	22,7	15,6	19,1	7	39,4
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	26,8	12,9	18,8	3	10,6
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	29,4	15,2	21,7	2	12,4
tevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	25,6	9,9	17,6	5	37,1
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	24,3	16,7	20,0	4	41,8

---

1 V. S. Alfonso María de Ligorio.
1878. Sae á rúa o primeiro número do xornal El Correo Gallego.

---

2 S. S. Eusebio.

---

3 D. S. Lidia.

---

4 L. S. Xoán María Vianney.

Cuarto
Crecente

5 M. Ss. Osvaldo; Neves.

---

6 M. **Transfiguración do Noso Señor.**

---

7 X. Ss. Sixto; Caetano.

---

8 V. S. Domingos de Guzmán.

---

9 S. S. Xusto.

---

10 D. S. Lourenzo.

Lúa
Chea

11 L. S. Clara de Asís.
1903. Nace en Lugo o escritor Ánxel Fole.

---

12 M. S. Laura.

---

13 M. S. Víctor.

---

14 X. S. Alfredo.

---

15 V. **Asunción da Virxe María.**

---

16 S. Ss. Roque; Xema.

---

17 D. S. Xacinto.
1908. Sae á rúa o primeiro número de El Progreso de Lugo. 1936. Alexandre Bóveda é fusilado na Caeira (Pontevedra).

Cuarto
Minguante

18 L. Ss. Helena, Leticia.

---

19 M. S. Mariano.

---

20 M. S. Bernardo.

---

21 X. S. Pio X.

---

22 V. S. María Raíña.

---

23 S. S. Rosa de Lima.

---

24 D. S. Bartolomeu.

---

25 L. Ss. Luís (rei); Xosé Calasanz; Pedro Vázquez.

Lúa
Nova

26 M. Ss. Tareixa de Xesús; César.
1990. Morre o galeguista Ramón Piñeiro.

---

27 M. S. Mónica.

---

28 X. S. Agostiño.

---

29 V. Ss. Xoán Bautista; Sabina.

---

30 S. Ss. Donato; Ero.
1879. Créase o Centro Gallego de Montevideo.

---

31 D. S. Ramón.
1979. Morre en Vigo o escritor Celso Emilio Ferreiro.

O TEMPO

Entra o outono o día vinte e un do mes. Tempo fermoso de coloridos e recoleitas.

Aínda falaremos de días de verán, pero, coas noites mdradas, a calorciña virá a menos. Comezarán os neboeiros carrexando chuvias que darán problemas nas vendimas cara ao final do mes.

"Setembro froiteiro, ledo e festeiro"

"Ao par do río, non plantes viña ni merques casarío"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	24,02	11,45	17,31	5	48,15
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	22,42	11,89	16,30	6	82,04
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	23,92	13,44	16,37	4	41,89
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	21,5	14,1	17,6	6	46
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	24,6	12,3	17,5	3	28,6
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	27,5	13,6	19,7	5	35,4
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	24,1	8,4	15,7	6	53,8
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	23,1	15,3	18,7	5	47,6

---

1 L. S. Arturo.

---

2 M. S. Moisés.

Cuarto
Crecente

3 M. S. Gregorio Magno.

---

4 X. S. Irma.
1906. Morre o poeta Valentín Lamas Carvajal.

---

5 V. S. Victorino.

---

6 S. Ss. Eva; Evelyne.

---

7 D. S. Rexina.

---

8 L. **Natividade da Virxe.**
1897. Nace en Ourense o escritor Eduardo Blanco Amor.

---

9 M. Ss. Serxio e Omar; Remedios.

Lúa
Chea

10 M. Ss. Nicolás de Tolentino;
Adalberto; Pedro de Mezonzo.

---

11 X. Ss. Orlando; Roldán.

---

12 V. S. María.

---

13 S. S. Xoán Crisóstomo.
1898. Morre en Pontevedra o galeguista Ramón Martínez López.

---

14 D. S. Imelda.

---

15 L. **Nosa Señora das Dores.**
1851. Nace en Celanova o escritor Cúrros Enriquez.

---

16 M. S. Cibrán.

Cuarto
Minguante

17 M. S. Roberto.

---

18 X. S. Xosé de Cupertino.

---

19 V. S. Xenaro.

---

20 S. S. Amelia.

---

21 D. S. Mateu.

---

22 L. S. Mauricio.

---

23 M. Ss. Lino e Tegra.
1895. Nace en Lalín o aviator Xoaquín Loriga, o primeiro da aviación en Galicia.

---

24 M. Nosa Señora do Carme.

Lúa
Nova

25 X. S. Aurelio.
1110. Afonso Raimúndez é proclamado rei de Galicia polo arcebispo Xelmírez.

---

26 V. Ss. Cosme e Damián.

---

27 S. S. Vicente de Paúl.

---

28 D. S. Wenceslao.

---

29 L. Ss. Miguel; Gabriel e Rafael.

---

30 M. S. Xerónimo.

Outubro

O TEMPO

Rematou o verán. Haberá que facer a vendima con présa para que a podremia non faga unha escalzada.

A pouca quentura fará aínda madurar o millo e amarelar as follas. Hai que botar mais roupa ao lombo e non esquecer o paraugas

"Polas San Lucas, mata o porco e barra as cubas"
"O viño tinto quere ser apertado e o branco folgado"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Dias de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	19,76	9,50	14,33	14	193,45
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	18,84	9,62	13,34	13	292,75
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	19,02	10,99	12,69	12	141,39
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	19,3	12	15,5	12	131,7
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	18,7	9,6	13,6	7	100,1
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	21,9	10,3	15,2	10	116,4
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	18,6	6,4	12,0	12	212,2
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	19,9	12,6	16,1	11	187,4

-
- 1 M.** S. Tareixa do Neno Xesús.
1884. O escritor *Vicente Risco* nace en Ourense.
- Cuarto Crecente
-
- 2 X.** S. Anxos Custodios.
1881. Nace en Viveiro o galeguista *Antón Vilar Ponte*.
-
- 3 V.** S. Xerardo.
1914. Nace en Silleda *Ramón De Valenzuela*.
-
- 4 S.** S. Francisco de Asís.
-
- 5 D.** Ss. Flor; Froilán.
-
- 6 L.** S. Bruno.
1923. Morre *Andrés Martínez Salazar*, transcribiu a *Crónica Troyana*.
-
- 7 M.** Nosa Señora do Rosario.
-
- 8 M.** Nosa Señora de Begonia.
1676. Fr. *Benito Jerónimo Feijoo* nace en Casdemiro (*Pereiro de Aguiar*).
- Lúa Chea
-
- 9 X.** S. Dionisio.
-
- 10 V.** S. Francisco de Borja.
1974. Creación do *Museo do Traxe Galego*.
-
- 11 S.** S. Soidade.
-
- 12 D.** Nosa Señora do Pilar.
-
- 13 L.** S. Eduardo.
-
- 14 M.** S. Calisto.
-
- 15 M.** S. Tareixa de Ávila.
1702. Entra na ría de Vigo a escuadra que transporta 108 millóns de pezas de ouro e prata, o famoso tesouro de Rande.
- Cuarto Minguante
-
- 16 X.** S. Eduvixes.
1881. O músico *Marcial De Adalid* morre na Coruña.
-
- 17 V.** S. Margarida Mª de Alacoque.
-
- 18 S.** S. Lucas.
-

-
- 19 D.** Ss. Paulo da Cruz; Renato.
1869. Nace en Mondoñedo o escritor *Noriega Varela*.
-
- 20 L.** S. Irene.
1929. O compositor *Reveriano Soutullo* estrea o pasodobre *Ponteareas*.
-
- 21 M.** S. Úrsula.
1886. Nace o filósofo *Xoán Vicente Viqueira*.
-
- 22 M.** S. Sara.
-
- 23 X.** S. Remixio.
1923. Fundación do *Seminario De Estudos Galegos*.
- Lúa Nova
-
- 24 V.** Ss. Antón Mª Claret; Paderna.
-
- 25 S.** S. Olga.
1854. Nace en Mondoñedo *Manuel Leiras Pulpeiro*.
-
- 26 D.** S. Darío.
- Cambio horario (atrasarase o reloxo 1h)
-
- 27 L.** S. Gustavo.
-
- 28 M.** Ss. Simón; Xudas.
-
- 29 M.** S. Narciso.
1977. Inauguración do *Museo Do Pobo Galego*.
-
- 30 X.** S. Alonso.
1920. Aparece o primeiro número en Ourense da revista "NÓS".
-
- 31 V.** S. Lucía.
- Cuarto Crecente
-

Novembro

O TEMPO

A friaxe das noites é moi grande.

Chuvieiras polo medio do mes, aínda que non moi fortes. Non faltarán, sobre todo na segunda metade do mes, os ventos do noroeste.

"Dos Santos ao Nadal bo é chover e mesmo nevar"

"Morte non veñas que achaque non teñas"

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Dias de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	15,54	6,26	10,83	13	150,12
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	13,73	6,67	9,87	14	198,79
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	13,22	8,19	8,34	12	98,82
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	15,5	8,9	12,2	12	125,6
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	12,6	5,9	8,8	12	89,9
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	15,4	6,9	10,6	13	103,8
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	13,7	3,4	8,2	14	148,9
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	16,1	9,3	12,9	15	217,5

---

1 S. **Todos os Santos.**
1567. Nace en Baiona Diego Sarmiento De Acuña, Conde de Gondomar.
1849. Nace en Ourense o escritor Valentín Lamas Carvajal.

---

2 D. Todos os Fieis Defuntos.

---

3 L. S. Martiño de Porres.
1853. Sae á rúa o primeiro número de Faro De Vigo.

---

4 M. S. Carlos Borromeo.

---

5 M. S. Silvia.

---

6 X. S. Leonardo.

Lúa
Chea

---

7 V. Ernesto.

---

8 S. S. Ninfa.

---

9 D. S. Teodoro.
1959. Nace en Cambados o escritor Ramón Cabanillas.

---

10 L. S. León Magno.

---

11 M. S. Martiño de Tours.

---

12 M. S. Cristián.

---

13 X. S. Diego.
2002. Afundimento do petroleiro Prestige fronte ás costas galegas.

---

14 V. S. Humberto.
1738. Nace en Noia o escultor Xosé Ferreiro.

Cuarto
Minguante

1886. Nace en Ourense o investigador Florentino López Cuevillas.
1916. Sae á rúa o primeiro número da publicación galeguista "A Nosa Terra".

---

15 S. S. Alberte Magno.
1944. Créase en Montevideo o Consello De Galiza.

---

16 D. Ss. Margarida; Xertrude.
1877. Nace en Ourense o músico Francisco Santalices.

---

17 L. S. Sabela de Hungría.
1918. 1ª Asemblea en Lugo das Irmandades Da Fala.

---

18 M. S. Elsa.

---

19 M. Ss. André; Avelino.

---

20 X. S. Edmundo.

---

21 V. S. Presentación da Virxe.

---

22 S. Ss. Cecidia; Xoán de Pontevedra.

Lúa
Nova

---

23 D. S. Clemente.
1879. Reunión de creación do Centro Galego Na Habana.

---

24 L. S. Flora.

---

25 M. S. Catarina Labouré.

---

26 M. S. Delfina.

---

27 X. Ss. Virxilio; Facundo; Primitivo.

---

28 V. S. Branca.

---

29 S. S. Saturnino.

Cuarto
Crecente

---

30 D. **Primeiro Domingo do Advento.**
S. André.
1232. Consagración da Catedral De Tui.
1833. As sete Provincias Galegas do antigo reino de Galicia pasan a ser as catro actuais.

Nadal

O TEMPO

Teremos días enteiros de invernia, con chuva miúda en compañía de ventos fortes de travesía. As xeadas moi brancas polas mañás farannos lembrar que estamos preto da Noite Boa e asomará a neve polas montañas.

*"Fume na lareira e auga na lameira"
"Mes de Nadal, mes de capón á beira do lar"*

DATOS CLIMATOLÓXICOS

	Estación de recollida de datos y media anos	 Temperatura media das máximas (°C)	 Temperatura media das mínimas (°C)	 Temperatura media do mes (°C)	 Días de choiva	 Precipitación total L/m ²
A Coruña	Mabegondo (2000-2012)	13,51	4,69	8,69	13	148,79
	Fontecada-Sta. Comba (2003-2012)	12,77	5,03	8,08	17	259,62
Lugo	Campus Lugo (2000-2012)	10,47	6,13	5,21	12	104,44
	Pedro Murias-Ribadeo (2000-2012)	13,5	7,1	10,2	11	96,7
Ourense	Gandarela-Celanova (2005-2012)	10	3,8	6,7	12	87,6
	Ourense-Ciencias (2005-2012)	12	4,3	7,6	10	88,5
Pontevedra	Mouriscade-Lalín (2000-2012)	11,5	1,7	6,2	14	160,4
	Corón-V. de Arousa (2002-2012)	14	7,9	11	14	169,1

- 1 L.** S. Florencia.
1979. *O escritor Eduardo Blanco Amor morre en Vigo.*
- 2 M.** S. Viviana.
- 3 M.** S. Francisco Xabier.
- 4 X.** Ss. Xoán Damaceno; Bárbara.
1967. *Fundación de Edicións Do Castro.*
- 5 V.** S. Ada.
- 6 S.** S. Nicolás.
1931. *Fundación en Pontevedra do Partido Galeguista.*
- Lúa Chea
- 7 D.** S. Ambrosio.
- 8 L.** Inmaculada Concepción.
- 9 M.** S. Jéssica.
1617. *Cangas foi saqueada polos turcos.*
- 10 M.** Nosa Señora de Loreto. S. Eulalia.
- 11 X.** S. Dámaso.
- 12 V.** Nosa Señora de Guadalupe.
1925. *O Pazo de Castrelos é doado a Vigo por Quiñones de León.*
- 13 S.** S. Lucía.
- 14 D.** S. Xoán da Cruz.
1895. *Nace en Betanzos o músico José Rodríguez Arriola.*
- Cuarto Minguante
- 15 L.** S. Reinaldo.
- 16 M.** S. Alicia.
1811. *Nace en Pontevedra o escritor Xoán Manuel Pintos.*
1884. *Nace en Vilanova de Arousa o escritor Julio Camba.*
- 17 M.** S. Lázaro.
1900. *Nace en Laxe o investigador e xeólogo Isidro Parga Pondal.*
1932. *Redacción do 1º Estatuto de Galicia.*

- 18 X.** S. Sonia.
1895. *Nace en Lugo o escritor Luís Pimentel.*
- 19 V.** S. Urbano.
1981. *Constitución do Parlamento De Galicia.*
- 20 S.** Ss. Abrahán; Isaac; Xacobe.
1907. *O Himno Galego estréase no Gran Teatro da Habana.*
- 21 D.** Ss. Pedro Canisio; Aldara.
1121. *Entrega de Dona Urraca a Xelmírez das Torres do Oeste.*
1980. *Referendo do Estatuto De Autonomía.*
- 22 L.** S. Fabiola.
1884. *Nace en Ourense o escritor Antón Losada Diéguez.*
1896. *Primeira proba da luz eléctrica en Vigo.*
1911. *Nace en Mondoñedo Álvaro Cunqueiro.*
- Lúa Nova
- 23 M.** S. Victoria.
1973. *Morre en Vigo o pintor Urbano Lugrís.*
- 24 M.** S. Adela.
- 25 X.** **Natividade do Noso Señor.**
Noel; Noelia.
- 26 V.** S. Estevo.
- 27 S.** S. Xoán.
- 28 D.** S. Santos Inocentes.
- Cuarto Crecente
- 29 L.** Ss. Tomé Becket; David.
- 30 M.** S. Roxelio.
- 31 M.** S. Silvestre; Fránquila.

O sulfato anti-mildeu para:

- Viñedos
- Patacas
- Tomateiras

 Cobre Súper®
Plus

syngenta®

Sulfato preventivo e curativo axeitado
para os viñedos de Galicia

Guieiro de herbas medicinais

ALFÁDEGA *Ocimum basilicum* L.
Cast. Albahaca.

Descrición

Planta herbácea da familia Labiadas, anual ou bi-anual, apreciada polas súas calidades gastronómicas, aromáticas e medicinais. Orixinaria da India, posúe follas zumarentas que desprenden un agradable aroma que recorda o limón. Flores agrupadas en espigas brancas e rosadas cuxa época de floración é o verán.

Propiedades e indicacións

Indicada para depresións, esgotamento, insomnio e xaqueca. É dixestiva, antiespasmódica e contra a inapetencia. É diurética e diminúe estados febrís. É antitusiva e moi eficaz contra farinxite e larinxite. Emprégase en xaquecas de orixe nerviosa ou dixestiva, como sedante e desinfectante de actas. Combate a acne e atribúenselle propiedades afrodisíacas. Activa o sistema inmunolóxico e aumenta os anticorpos. É cicatrizante, analxésica, antiséptica e contra as inflamacións osteo-articulares.

Preparación e emprego

Como culinario e aromático para condimentos e sopas, ensaladas, carnes brancas e vermellas, pastas, estufados, guisos e salsas. É insubstituíble na preparación do pesto con allo picado e aceite de oliva. En ensaladas proporciona un exquisito aroma a xenxibre.

Como uso interno, dispepsias, carminativo, diurético, etc: colócase un litro de auga a piques de ferver en 10 g de partes talos e follas, déixase repousar tapado 5 minutos e fíltrase. Engadir unha culler de mel. Unha cunca diaria durante dúas semanas.

Para uso externo, problemas infecciosos dérmicos de bacterias e fungos, acne, etc. emprégase en cataplasmas e tintura.

Unha cataplasma elabórase con 30 g de follas frescas que se deixan macerar en auga por seis horas, agréganselle dúas culleres de sémola e envóltose cunha gasa, aplicando durante cinco minutos morna e cambiar. A tintura prepárase colocando 40 g de follas e talos nun litro de alcohol medicinal durante 6 días, fíltrase e gárdase en frasco escuro, fíltrase e gárdase en friccións 3 veces por día.

SERBAL *Sorbus aucuparia* L. Cast. Serbal de los cazadores.

Descrición

Pertencente á familia Rosáceas, áchase en estado silvestre en Pe-rineos e montañas setentrionais e centrais. As súas bagas, pomos ou serbas, ricas en vitamina C, aparecen en acios.

Serbal dos cazadores, aca-fresna, azarollera bordo, fresno silvestre, pomal bordo, mostajo, cervellón, cornapuz, lameira, caucereixo, capudre, muxera da guilla, ser-vera de servas de pera.

Propiedades e indicación

No seu momento e en épocas de escaseza foron empregadas as bagas frescas como purgantes, en retencións de ouriña e en casos de escorbuto polo seu elevado contido en vitamina C.

O froito seco emprégase para a diarrea e os cálculos de riles. O puré serve como remedio fortalecedor do estó-mago e é usado tamén para cálculos, trastornos de vexiga, diarreas, ou insuficiencia renal. Zume, xarope e puré recoméndanse como depurativos do sangue.

O zume cocido con azucre ou mel presta bos servizos en catarras, enfermidades pulmonares, toses e rouquéns. Tomado con auga mineral remedia a pinga.

Preparación e emprego

Bagas secas: 10-12 bagas ao día pola mañá, durante varios meses.

Puré; unha cullerada das de té, varias veces ao día.

Coas bagas pódense confeccionar zumes, xarope, puré, marmelada, xelea, compota e pasta. Torradas, constitúen un substitutivo do café. Hai dúas etapas na madurez das bagas: a madurez do verán e a “madurez doce”, que non chega ata outubro. Para saborear a froita fresca tomada da árbore, esperárase á segunda, posto que entón os seus ácidos son moi eficaces para quitar a sede. Para a conservación prefírese o froito de verán para que por consistencia resista mellor a compota.

AGRÓN *Nasturtium officinale* W.T. Aiton. Cast. Berro.

Descrición

*Planta moi coñecida en gastro-
nomía como vexetal com-
estible para a prepa-
ración de ensaladas,
sopas e outras comidas.
Pola súa alta cantidade
de nutrientes, vitami-
nas, minerais e subs-
tancias antioxidantes posúe calidades
medicínais moi recoñecidas.*

*Recóllese no inverno (de outubro a abril), estando
a planta fresca e sen florecer. Planta nova e tenra
con maior valor medicinal e culinario. Córtanse
os talos duns 8 cm e átanse en pequenos monllos
que, ben lavados, se colocan en auga para conservar
frescos ata o seu consumo.*

Propiedades e indicacións

*Moi indicado para problemas renais, dores estomacais, diabetes, bocio,
úlceras, anemia e para abrir o apetito. Elimina a tose crónica, axuda a eli-
minar toxinas do corpo, en especial as do cigarro, e favorece a eliminación
de líquidos por ser diurético.*

*Considéraselle tamén afrodisíaco e axuda ás persoas con baixo desexo
sexual.*

Preparación e emprego

*O agrón é saudable, pero consumido en cantidades pequenas, xa que pode provocar
malestares no estómago, gastrites, úlceras, irritación de vexiga e riles. Tampouco é
recomendable para persoas con problemas de insomnio, nervios ou ansiedade xa que
pode acentuar estes síntomas ao ser estimulante. É importante consultar o médico
antes de comezar a consumir o agrón con fins terapéuticos, para que aconselle a
cantidade e periodicidade da inxestión e evitar contraindicacións.*

*Emprégase como té ou infusións moendo diferentes partes (follas, raíz e ramas) e logo
bebelo.*

Como cicatrizante de feridas, colocar directamente as follas sobre as mesmas.

*Para previr e tratar enfermidades pódese consumir en ensaladas ou en calquera das
recomendacións culinarias explicadas.*

Guía de Tratamientos

ESTADOS	NO INVERNO	Ô GROMAR	GROMOS DE 10 - 30 cm.	ACIOS Á VISTA
PRAGAS E ENFERMIDADES				
MILDEU	 ZZ CUPROCOL A dose máxima autorizada		RIDOMIL GOLD COMBI 200 g/hl ou RIDOMIL GOLD MZ PEPITE 250 g/hl	RIDOMIL GOLD COMBI 200 g/hl ou RIDOMIL GOLD MZ PEPITE 250 g/hl
OÍDIO		THIOVIT-JET 500 g/hl	THIOVIT-JET 500 g/hl	THIOVIT-JET 500 g/hl ATEMI 10 20 g/hl ou TOPAS 200 20 ml/hl
PODRE DA UVA				
VERMES DA UVA				
NUTRICIÓN E REGULACIÓN				

No caso de ataques de "Acariosis" ou "Araña Vermella", aplicar ZELDOX (100 g/hl) ou VERTIMEC (75 ml/hl).

Viñedos Galegos

COMENZO DA ESFARNA	REMATE DA ESFARNA	GRAN DE ERVELLA	NA PINTA	3 SEMANAS ANTES DA VENDIMIA
				
PergadoF® 200-250 g/hl ou QUADRIS MAX 2 l/ha (200 ml/hl)(*)		COBRE SÚPER PLUS 400 g/hl	COBRE SÚPER PLUS 400 g/hl ou ZZ CUPROCOL 250 ml/hl	ZZ CUPROCOL 250 ml/hl ou COBRE SÚPER PLUS 400 g/hl
QUADRIS MAX 2 l/ha (200 ml/hl)(*) TOPAS 200 20 ml/hl	Dynali® 50-65 ml/hl TOPAS 200 20 ml/hl	TOPAS 200 20 ml/hl	TOPAS 200 20 ml/hl ou ATEMI 10 20 g/hl	
		SWITCH 100 g/hl	SWITCH 100 g/hl	SWITCH 100 g/hl
KARATE ZEON 1,5CS + 65-130 ml/hl	AFFIRM 1-1,5 kg/ha (100-150 g/hl)		AFFIRM 1-1,5 kg/ha (100-150 g/hl)	
	ISABIÓN 200-300 ml/hl ABOFOL 100-300 g/hl	ISABIÓN 200-300 ml/hl ABOFOL 100-300 g/hl		

(*) Considérase un gasto de 1.000 l de auga por ha.

Outros males da viña

ÁCAROS

Case sempre se encontran nas follas. Son de tamaño moi pequeno, visible con lupa. Poden causar danos importantes á viña, producindo a caída prematura das follas e dificultando a maduración do gran con diminución do grao alcohólico, así coma o bo agostamento dos baceiros.

Debe tratarse ao comezo dos primeiros síntomas ou de forma preventiva cun produto como ZELDOX (75 g/hl) ou VERTIMEC (75 ml/hl), mollando homoxeneamente toda a follaxe.

PODRE DA UVA

Este mal ataca sempre as mellores castes do país e tamén a todas aquelas de acio pecho.

- O primeiro tratamento farase ó remata-la "Purga" con QUADRI MAX contra mildeu.
- Os outros tratamentos faranse con SWITCH antes do peche do acio e durante o pintor. Prazo de seguridade 7 días. Pode mesturarse cos produtos anti-mildeu. Dose 100-150 g/hl.

VERME DA UVA

É un verme que no primeiro come as flores do acio e fai unhas teñas como se fose unha araña; máis tarde fura as uvas e podrecen por esta causa. Esta praga tópase en case que todas as viñas, uns anos máis que outros. Combátase botando KARATE ZEON + 65-130 ml/hl. Tamén se pode aplicar AFFIRM a 1-1,5 kg/ha antes das postas, cando empeza a aparición de bolboretas.

BLACK-ROT OU PODREMIA NEGRA

Esta enfermidade ataca con virulencia a follas, bacelos e acios da vide. Produce manchas de color vermella ladrillo e cóbrese nos seu interior de pequenas pústulas negras circulares. En acios produce a desecación e engurrado dos grans.

Tratar con produtos para a mera, como QUADRIS MAX ou PERGADO MZ.

REFORZAMENTO DAS CEPAS

Os nosos viñedos son moi pouco fertilizados, por iso vanlle moi ben os tramentos cun "fertilizante foliar".

Deben facerse tres ou catro aplicacións durante a época de máis medrío das gromadas e uvas.

Aplicar ISABIÓN a 300 ml/hl ou ABOFOL a 100-150 g/hl. Este fertilizante pode mesturarse no momento do tratamento cos produtos indicados contra o Mildeu.

A partir do pintor aplicacións con STIMUFOL K 300 g/hl favorecen a maduración da uva.

MALAS HERBAS

Para combater-las malas herbas entre as cepas en calquera época do ano, pode botarse o herbicida REGLONE a dose de 500-750 ml/hl. Os mellores resultados acádanse durante os meses de menos sol e máis humidade (dende Outono a Maio).

O REGLONE pode botarse cantas veces veñan as herbas e non dana as raíces nin os talos.

Tamén pode botarse TOUCHDOWN PREMIUM á dose de 500 a 800 ml/hl, tendo coidado de non mollar as partes verdes da viña; este dura máis que REGLONE.

Se o que se precisa é un desherbado duradeiro, botarase TERRAPACK, herbicida de pre e postemerxencia contra malas herbas anuais de folla estreita e ancha.

Consellos

para os coidados da viña

 CANDO PLANTES CEPAS, procura un patrón axeitado á túa terra: nas terras soltas e secas de ladeira precisa plantas con patrón de raíz profunda; nas terras frescas de ribeira, a clase de patrón ten que ser de raíz máis superficial. Tamén é importante que a afinidade da caste de cepa a enxertar con patrón sexa boa. Antes de mercar os patróns ou cepas enxertadas, convén asesorarse nas Oficinas Agrarias Comarcais ou na Estación de Viticultura e Enoloxía de Galicia.

 GALICIA, POLA SÚA CLIMATOLOXÍA, é un país endémico de enfermidades de fungos, especialmente "Mildeu". Os tratamentos de inverno contribúen a unha sanidade mellor das cepas. Tratamentos indicados son: ZZ CUPROCOL á caída da folla (outubro); e un segundo tratamento de ZZ CUPROCOL despois da poda (febreiro-marzo).

 OS LABORES FONDOS DA VIÑA deben facerse sempre na plena parada invernal, sempre antes da movida do zume.

 O RISCO DE O O RISCO DE XEADAS AUMENTA nas viñas con herba. No mes de abril, en que hai risco de xeadas tardías, as cepas deben ter un solo limpo de herbas. Unha aplicación de REGLONE nese mes é moi recomendable. É posible facer a aplicación con TOUCHDOWN PREMIUM, tendo en conta non mollar nin pámpanos, nin gromos nin follas.

 COMEZA A SULFATAR cando vexas que hai risco; non esperes a cando sulfate o veciño ou a que cho diga alguén de fóra da túa bisbarra; as viñas de cada terra e de cada caste teñen riscos distintos; a túa experiencia de anos anteriores é a que máis vale.

 NON SACHES A VIÑA CANDO está próxima a "purga" ou "esfarna", pois un pequeno dano nas finas raíces da superficie pode ser motivo de caída de flor.

OS PRIMEIROS TRATAMENTOS ata inicio de floración con RIDOMIL GOLD COMBI PEPITE. E ata o grao de ervella é axeitado facelos con PERGADO ou QUADRIS MAX; este sulfato combate el só “Mildeu”, “Oídio”, ademais é dos indicados nos programas de “Loita Integrada”.

SE O TEMPO TEN RISCO nunca esperes máis de 12 días dun tratamento a outro, e se chove procura un escampo para tratar, pois un tratamento nestes días pode ser a salvación da colleita.

DEPOIS DA UVA “GRAN DE ERVELLA” son axeitados os tratamentos con produtos equilibrados en Cobre. ZZ COBRE SÚPER PLUS está especialmente indicado nos viñedos de Galicia pola súa acción funxicida triple e polo seu contido en Magnesio, do que teñen carencia case que todos os nosos viñedos.

ÓS TRATAMENTOS CON ZZ COBRE SÚPER PLUS debe mesturárselle TOPAS, DYNALI ou THIOVIT JET para combater ó mesmo tempo “Mildeu” e “Oídio”.

NON ESFOLLES A VIÑA MOI CEDO nin máis da conta: esfollar moi cedo coas uvas medrando pode facer que o sol lles produza danos; quitarlle moitas follas adultas pode mermar a formación de azucres na uva.

NON VENDIMES UVA MOLLADA e quíttalle o “Podre” se o ten.

Pergado MZ®

O novo antimildeu de Syngenta

Ridomil Gold®
MZ Pepite

A tecnoloxía que marca a diferenza

syngenta®

**A combinación perfecta para
o tratamento antimildeu das patacas**

TM

Tratamentos

Das Froiteiras de Carabuña

(Pavieiras, melocotoeiros, ameixeiras e outros)

Por cada 100 litros de auga

TRATAMENTO INVERNO

ZZ-CUPROCOL (200 ml/hl)

LEPRA-CRIBADO

SCORE (30 ml/hl)

OÍDIO

TOPAS 200 (20 ml/hl)

ou SCORE (30 ml/hl)

MONILIA

SWITCH (100 ml/hl)

PULGÓNS

ACTARA (10 g/hl)

ÁCAROS

VERTIMEC (75 ml/hl)

ou ZELDOX (75 g/hl)

OUTROS INSECTOS

(Anarria, mosca da froita, cirugas minadoras, carpocapsa, pulgóns, etc.):

KARATE ZEON + (65-130 ml/hl)

FERTILIZACIÓN FOLIAR

ISABIÓN (300 cc/hl)

ABOFOL (100 g/hl)

CLOROSE FÉRRICA

SEQUESTRENE G-100 (50-100 g/árbore)

Tratamentos a fazer

Por cada 100 litros de água

TRATAMENTO INVERNO

ZZ-CUPROCOL (200 ml/hl)

MOTEADO

SCORE (200 ml/hl)

OÍDIO E FUNGOS

TOPAS 200 (20 ml/hl)

PULGÓNS

ACTARA (Maceira 20 g/hl)

VERMES OU CARPOCAPSA

KARATE ZEON + (65-130 ml/hl)

PSILA OU MIELETA

VERTIMEC (80-100 ml/hl)

nas Maceiras e Pereiras

Por cada 100 litros de auga

ÁCAROS

VERTIMEC (80-100 ml/hl)

OUTROS INSECTOS

(minadores, tigre da pereira,
piollo de San José, etc.):

KARATE ZEON + (65-130 ml/hl)

ou

INSEGAR (60 g/hl)

FERTILIZADOR FOLIAR

ISABIÓN (300 cc/hl)

ABOFOL (150 g/hl)

CLOROSE FÉRRICA

SEQUESTRENE G-100

(50-100 g/árbore) conforme porte.

Hai outra praga chamada "araña vermella" que pode acometer algunha vez, neste caso tratarase unha ou dúas veces con ZELDOX.

Tratamentos de Invernadoiros e hortas

PROBLEMAS	TRATAMENTOS
VERMES da terra	FORCE 1,5 g (5 kg/ha); mesturado coa terra.
MILDEU (Tomates e outros)	ORTIVA (80 ml/hl) ou RIDOMIL GOLD PLUS (400 g/hl) RIDOMIL GOLD MZ PÉPITE (250 g/hl) ou ZZ-COBRE SÚPER PLUS (400 g/hl) ZZ-CUPROCOL, cando os froitos estean xa a madurar (150-200 ml/hl).
BOTRITE (Calquera cultivo)	SWITCH (morango, tomate, berenxena, leitunga e xudía verde) 100 g/hl.
PULGÓNS (Calquera cultivo)	APHOX (100 g/hl) ou ACTARA (20 g/hl) ou PLENUM (40 g/hl).
MOSCA BRANCA	ACTARA (20-30 g/hl) ou PLENUM (50 g/hl).

PROBLEMAS	TRATAMENTOS
HERBAS	REGLONE, dirixindo a pulverización entre os corredores e as plantas (600 ml/hl). FUSILADE MAX (350 ml/hl). Mata herbas de folla estreita sen danar o cultivo aínda que este se molle.
CULTIVOS CATIVOS	ISABIÓN (250 ml/hl) aplicar varias mans. Pode mesturarse cos funxicidas.
FUNGOS, en Caraveis, Rosas e outros cultivos	SCORE (30-50 ml/hl).
OÍDIO	THIOVIT-JET (400-600 g/hl) ou ATEMI 10 (20 g/hl) ou TOPAS 200 (20 ml/hl).
VERMES que comen froitos, flores, follas ou talos	KARATE ZEON + (65-130 ml/hl) ou AFFIRM (150 g/hl) ou COSTAR (30-50 g/hl).
ARAÑA VERMELLA	ZELDOX (50 g/hl). VERTIMEC (50-100 ml/hl).
LESMAS E CARACOIS	ALIMET (5-8 kg/ha).

NOTA: non mesturar Isabión con Cobre Súper Plus nin ZZ-Cuprocol.

Tratamentos

Sementeira

Xerminación

Desenvolvemento das follas

Formación de brotes laterais

Crecemento lonxitudinal (brotes principais)

Pragas	Sementeira	Xerminación	Desenvolvemento das follas	Formación de brotes laterais	Crecemento lonxitudinal (brotes principais)
Mildeu (Mera)			Ridomil Gold MZ Pepite (200 g/hl ou 2,5 kg/ha)		
Ternaria					
Insectos do chan					
Eirugas					
Escaravello					
Pulgón					
Malas herbas					
Desecantes					
Fertilizantes					
Bioestimulantes					

das Patacas

Floración

Formación do froito

Maduración de froitos e sementes

Senescencia

Observacións

<p>Revus Top (500 ml/ha) Revus (400-600 ml/ha)</p>	<p>Ohayo (400 ml/ha)</p>		<p>Tratar nos momentos de máximo crecemento do cultivo e alternar entre os produtos anteriores.</p>
<p>ou Pergado MZ (250 g/hl)</p>			
<p>Score 25 EC (800 ml/ha) Bravo 720 SC (210 ml/ha)</p>			<p>Tratar ao inicio dos primeiros síntomas ou de forma preventiva.</p>
			<p>Aplicar en tratamento localizado no momento da sementeira.</p>
			<p>Tratar cando se observen os primeiros danos.</p>
			<p>Tratar cando se observen as primeiras larvas.</p>
			<p>Tratar cando aparezan os primeiros pulgóns.</p>
			<p>Todos os herbicidas deben usarse antes da xerminación da pataca. Usar Dual Gold cando se preveza a aparición de gramineas.</p>
		<p>Reglone (1,5-4 l/ha)</p>	<p>Deixar polo menos 2 semanas desde o tratamento ata a recolección.</p>
<p>Stimufol K (250-500 g/hl)</p>			<p>Complementan a acción dos fertilizantes de fondo.</p>
<p>Isabión (200-300 ml/hl)</p>			<p>Axuda a restablecer a sanidade da pataca en casos de sarabia, xeadas, estrés, etc.</p>

Contra a Xuncia do millo

Dose: 1.500 cc/ha.
(40-50 cc/mochila de 15 l
para 250-300 m² de terra)

Callisto®

syngenta®

A mellor solución naturalmente

Tratamentos do millo e outros cereais

Millo

	TRATAMENTOS	OBSERVACIÓNS
Malas herbas	Camix (3,75 l/ha).	Para herbas gramíneas e de folla ancha antes o pouco despois da nacemento do millo. Aplicar ata 4-8 follas do millo.
	Primextra Líquido Gold (4 l/ha).	Para herbas gramíneas e de folla ancha antes da nacemento do millo.
	Callisto (0,75-1,5 l/ha).	Aplicábase 1,5 l/ha para control da xuncia. Controla ademais as herbas de folla ancha e dixitaria (pata de galiña).
	Milagro (0,175 - 0,250 l/ha).	Aplicar para controlar gramíneas despois de nacidas, como millán, setaria, etc. Aplicar con millo 4-8 follas.
	Elumis (1-2 l/ha).	Aplicar para controlar herbas gramíneas e folla ancha despois de nacidas. Aplicar con o millo 3-8 follas.
	Casper (400 g/ha).	Aplicar para controlar herbas de folla ancha despois de nacidas. Aplicar con o millo 3-8 follas.
Pulgóns e eirugas	Karate Zeon + (0,065 - 0,130 l/ha).	Aplicar ó inicio do ataque.
Insectos chan (verme arame, vermes brancos, etc).	Force 1,5 G (3-5 kg/ha).	Aplicar localizado na liña de sementeira.

Cereais de inverno (Trigo e Cebada)

	TRATAMENTOS	OBSERVACIÓNS
Malas herbas	Auros Plus (3,5 l/ha + 40 g/ha).	Controla xoio e herbas folla ancha. Aplicar desde a sementeira ata herbas en 2 follas.
	Topik Evo (250 ml/ha - 150 g/ha). Aplicar non máis de 300-400 l agua.	Controla avea e xoio nacidos en trigo en herbas de folla ancha. Aplicar en pleno afillamento.
	Axial Pro (0,75-0,9 l/ha). Aplicar con non máis de 300-400 l agua.	Para controlar avea e xoio en trigo e cebada, cando están nacidas. Aplicar pleno afillamento.
Tratamentos funxicidas en vexetación.	Amistar Xtra (0,75-1 l/ha).	Aplicar a partir da folla bandeira.

Os Parques Naturales

LIMIAR

Os case 30.000 km² de superficie de Galicia abranguen case todos os tipos de hábitats naturais existentes na península Ibérica. A cabalo entre a influencia oceánica do Atlántico e o clima mediterráneo, Galicia presenta algunhas peculiaridades que determinan unha gran diversidade de ambientes naturais. Dende a profundidade dos seus fondos mariños aos máis de 2.000 metros de altitude do seu pico máis alto (Pena Trevinca) os seus case 1.500 quilómetros de costa cun perfil único no mundo, a costa de rías, o contraste da morfoloxía das súas chairas elevadas setentrionais e as serras e depresións meridionais ou a máis extensa rede de cursos fluviais do estado español proporcionan unha variedade de climas e microclimas que permiten á comunidade galega albergar case todos os tipos de hábitats naturais existentes no territorio nacional.

A Rede de Espazos Naturais Protexidos de Galicia representa aproximadamente o 12% do seu territorio. En virtude do seu réxime de protección reciben diferentes denominacións. Parques Naturais, Reservas Naturais, Paisaxes Protexidas, Monumentos, que reciben diferentes regulacións como consecuencia dos seus valores naturais, o grao de conservación e a forma de utilización dos seus recursos ao longo dos séculos.

A Rede de Espazos Naturais Protexidos de Galicia representa aproximadamente o 12% do seu territorio. En virtude do seu réxime de protección reciben diferentes denominacións. Parques Naturais, Reservas Naturais, Paisaxes Protexidas, Monumentos, que reciben diferentes regulacións como consecuencia dos seus valores naturais, o grao de conservación e a forma de utilización dos seus recursos ao longo dos séculos.

Parque Nacional Marítimo-Terrestre das Illas Atlánticas de Galicia

O 1 de xullo de 2002 incorpórase á Rede estatal de Parques Nacionais o Parque Nacional Marítimo-Terrestre das Illas Atlánticas de Galicia, como representación dos ecosistemas costeiros mariños da rexión eurosiberiana. Catro arquipélagos, Cíes, Ons, Sálvora e Cortegada, abranguen unha extensión de case 8.500 hectáreas, o 87% das cales se corresponden coa parte mariña xa que a extraordinaria produtividade das rías galegas (Vigo, Pontevedra e Arousa) lle confiren unha enorme biodiversidade.

Esta riqueza natural resérvase no seu grande esplendor para os amantes do “snorkel” e o submarinismo. Os fondos do Parque Nacional abranguen todos os tipos de substratos, chans de area, lama, chans rochosos con “bosques” de algas pardas, ou os fondos de Maërl, compostos por millóns de anacos de algas, vermellas calcarias, de enorme interese económico xa que eles se refuxian peixes, bivalvos ou cefalópodos. Nos acantilados costeiros dos arquipélagos, abertos ao océano, aniña a maior colonia do mundo de gaivota patiamarela, así como unha excelente poboación de corvo mariño cristado. Na parte interna fórmanse praias de diferentes tamaños e formas con pequenos sistemas dunares que albergan unha vexetación fráxil e tremendamente especializada. O Parque Nacional das Illas Atlánticas de Galicia mantén un centro de visitantes permanente na cidade de Vigo, onde ademais dunha exposición sobre os valores naturais do espazo, se ofrece información sobre rutas de sendeirismo, o aloxamento ou tempo de ocio no parque.

Parque Natural dá Baixa Limia e Serra do Xurés

Serra do Xurés-Gerês

Visto dende o aire ten forma de ferradura, internándose en terras portuguesas o que lle confire un carácter particular e unha unidade xeográfica e ecolóxica. O parque mantense en altitude con cotas medias que non baixan dos 1000 metros con pequenos cursos de auga que se “descolgan” formando belas fervezas e pozas como a Corga dá Data. O Parque Natural dá Baixa Limia e Serra do Xurés, creado en 1992 entre os concellos ourensáns de Entrimo, Muíños e Lobios, ten unha superficie de máis de 20.000 hectáreas e esténdese polo amplo val do río Limia no seu tramo final e un conxunto

de serras que o rodean polo noroeste e sur-sureste. O seu carácter netamente mediterráneo con lixeira tendencia atlántica confírelle unha característica única, unha biodiversidade a cabalo entre ambos os dous mundos climáticos con especies de flora e fauna moi variadas. Debido a isto o parque inclúe zonas de reserva integral, áreas de moi alto valor ecolóxico como os barrancos de Olelas e Cruz de Touro ou o ámbito da Barxa, no val do río Salas. Pero ademais do seu interese para a conservación de especies, o parque natural ten un grande interese dende o pun-

to de vista etnográfico e que existe restos de asentamentos humanos en forma de monumentos megalíticos como os do val do Salas ou Outeiro de Calavadre, os miliarios que sinalizaban a Vía Nova romana ou o asentamento de *Aquis Querquennis* ou varias necrópoles medievais en Lobios e Entrimo.

Maus de Salas. Xurés

Parque Natural do complexo dunar de Corrubedo e lagoas de Carregal e Vixán

O que máis chama a atención é a imponente duna móbil dun quilómetro de lonxitude, 250 metros de anchura e case 15 metros de altitude que avanza lentamente a razón de poucos centímetros ao ano en dirección nordeste. Situado no extremo sur da serra do Barbanza, no concello de Ribeira, o parque natural pasa por ser a mellor representación dos ecosistemas dunares de toda Galicia. En Corrubedo, as áreas procedentes dos restos calcarios de animais e algas mariños constitúen entre o 29 e o 58% do total existente en todo o complexo dunar. Non obstante o parque natural é algo máis que unha praia. En menos de 1000 hectáreas, o complexo dunar complétase cunha marisma, chairas lamacentas asociadas e unha lagoa de auga salobre. Como resultado, nas dunas, pradarias postdunares e marismas deste

Duna de Corrubedo

gran complexo ambiental existen 247 taxons vexetais, dos que 23 deles están legalmente protexidos por considerarse rarezas ou endemismos, especies que só viven no contorno da zona ou en contados enclaves do litoral galego. A vexetación complétase con piñeirais mesturados con carballos, ameneiros, salgueiros e zonas de cultivos, resultado da humanización da área. Ao longo dos séculos unha flora e unha fauna moi especializadas á vida nun substrato en constante movemento, insolación, fortes ventos e acusada salinidade ambiental foise instalando no complexo. Cardos mariños, feo de praia, perexil de mar, acelgas salgadas, papoula de mar, confirenlle ao territorio un aspecto multicolor sobre todo en período primavera. Algunhas especies de fauna son especialmente sobresaíntes. A pillara das dunas, especie vulnerable segundo o catálogo galego de especies ameazadas, ten aquí un dos seus mellores lugares de nidificación e invernada. Ademais as marismas e lagoas litorais ofrecen unha excelente oportunidade de observar multitude de especies de limícolas e outras aves acuáticas.

O Parque Natural das Fragas do Eume

O termo “Fraga” en linguaxe popular galega refírese a varios tipos de bosque, todos eles pertencentes aos bosques caducifolios atlánticos. Especialmente “Carballeiras” pero, tamén faiales, bidueirais ou bosques de freixos e abeleiras, todos zonas de bosque autóctono espeso, de grande humidade e frescura e temperatura case constante ao longo do ano. O Parque Natural das Fragas do Eume contén posiblemente as fragas costeiras mellor conservadas de Europa e un dos escasos bosques deste tipo do continente. Alberga numerosas especies animais e vexetais ameazadas, algunhas arcaicas. Instalado na parte baixa do

río Eume, moi preto da súa desembocadura, talvez debido á dificultade de acceder á fraga, este foi elixido por un grupo de eremitas para fundar entre os séculos IX e X o Mosteiro de Caaveiro. É polo tanto a luz, a humidade e o chan, os tres piares sobre os que se edifica este paraíso natural no que conviven miles de especies de animais, maioritariamente de pequeno tamaño que manteñen prósperas poboacións. Os ferreiriños, bufos, petos, paporrubios pónenlle a música ao escenario no que progresan pequenos depredadores como o azor ou a fuíña, a marta, o leirón, o gato montés ou o raposo. 41 é o número de mamíferos carnívoros catalogados no parque pero talvez as árbores son os que lle confiren o aspecto multicolor sobre todo en época outonal. Carballos, abeleiras, bidueiros, albedros, ameneiros, castiñeiros, pereiras silvestres, comparten este espazo a ambas as dúas beiras do río. Entre o sotobosque destaca especialmente os fentos con especies únicas, auténticas xoias testemuñas dun pasado remoto como a *Culcita macrocarpa* ou a *Woodwardia radicans*.

Martín peixeiro

Parque Natural do Monte Aloia

O primeiro parque natural de Galicia, creado en 1978, o Parque Natural do Monte Aloia, no concello pontevedrés de Tui, é a mellor representación dun espazo natural creado pola man do home. De grande interese paisaxístico, asomado sobre o Baixo Miño dende os seus case 630 metros de altitude máxima, o interese deste

O Aloia en outono

espazo natural radica na súa importante cuberta forestal, os seus elementos etno-gráficos e os seus restos arqueolóxicos. En 1910, o enxeñeiro forestal Rafael Areses Vidal iniciou un repoboación forestal a grande escala con diferentes especies de piñeiros e con outras moitas especies exóticas, no que antes era un gran pedregal debido á sobreexplotación gandeira e forestal. Actualmente, o parque pode definirse como un amplísimo catálogo arbóreo con restos de bosque caducifolio autóctono nas proximidades do templo de San Xulián e do Rego dá Pedra. O Aloia foi habitado dende a antigüidade debido á súa excepcional e estratéxica situación, como o demostra a existencia dunha muralla ciclópea de 1250 metros que circunda a súa parte máis elevada. Destaca o centro de interpretación do parque, situado nunha casa forestal de curiosa arquitectura deseñada por Rafael Areses.

Parque Natural Montes do Invernadeiro

Encóntrase situado no concello de Vilariño de Conso, ao leste da provincia de Ourense, encadrado na bisbarra de Viana do Bolo. O parque forma parte do Macizo Central Ourensán. Tres grandes sistemas montañosos en dirección NOR-NOROESTE, pechados ao SUR-SURLESTE pola Serra do Fial das Corzas e sucados por dúas profundas gretas, as concas fluviais da Ribeira Grande e a Ribeira Pequena que desembocan no Encoro das Portas, constitúen os dominios do Parque Natural. Moi preto

Nacemento Ribeira Pequena

Montes do Invernadeiro

algúns sometidos a procesos de re-introdución, entre os que destaca o gato montés, xabaril, cabra montés, cervo ou londra. Ao norte do parque existe unha reserva integral onde só está permitida a investigación de carácter científico.

do límite entre as chamadas Rexión Eurosiberiana e Rexión Mediterránea, o parque natural destaca pola súa especial flora de montaña. Entre as formacións vexetais máis destacadas están os bidueirais con bidueiro e capudre ou o acivro con presenza ocasional de teixo. Arandos e tomiño rastreiro ocupa amplas extensións xunto co piorno e as xestas. A inaccesibilidade e baixa densidade de poboación propicia a existencia de 150 especies de vertebrados dos que 40 son mamíferos,

Parque Natural dá Serra dá Enciña dá Lastra

Encóntrase entre a bisbarra de Valdeorras, sobre substrato maioritariamente calcario, e o val do río Sil á súa entrada en Galicia. Os seus impresionantes farallóns calcarios, que contrastan co val do Sil e as ribeiras cultivadas e flanqueadas por amplos soutos de castiñeiros, onde se asentan algunhas aldeas de arquitectura tradicional ben conservada, confírenlle un gran valor escénico e constitúen un tipo de paisaxe única en Galicia. Este substrato calcario, xuntamente cos particulares condicións climáticos da área e a súa posición bioxeográfica compartida coa bisbarra leonesa do Bierzo, son determinantes dunha riqueza e singularidade biolóxica excepcional no ámbito galego. Calidade relevante deste espazo, pola súa rareza no conxunto da comunidade son os aciñeirais que recobren cristas e abas abruptas. Aquí encóntrase o mellor exemplo de morfoloxía calcaria de Galicia, albergando a maior rede de covas e simas, denominadas “pas” ou “palas” na zona.

E se as plantas aproveitan as especies características da serra, a fauna non vai ser menos. A inaccesibilidade dos canóns e acantilados é perfecta para o establecemento das aves rapaces, ou dos avións comúns e as grallas. Tamén é moi importante a diversidade de réptiles e a presenza de gato montés, sen que se lles esquece a gran variedade de morcegos.

Ladeira Norte Penedos de Oulego

f feiras gastronómicas de toda Galicia

A CORUÑA		
DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Xaneiro	Ferrol	Día do Arroz con Leite
Febreiro	Moeche	Feira do Mel de Moeche
Domingo de Entroido	As Pontes	Feira do Grelo
Domingo de Entroido	Lestedo (Boqueixón)	Festa da Filloa
Sab. sig. ao Martes de Entroido	Bergondo	Festa da Orella
Marzo	Ribadumia	Festa da Augardente do Ulla
Marzo	Santiago de Compostela	Festa da Uña
Marzo	Vedra	Festa da Orella
1º domingo de Marzo	Arzúa	Feira do Queixo de Arzúa
7 ao 10 de Marzo	Ferrol	Fevino
Finais de Marzo	Cee	Festa do Cocido de Cee
Finais de Marzo	Muxía	Festa do Longueirón
Domingo seguinte á Pascua	Betanzos	Feira Exaltación do Viño do Ulla
Domingo seguinte á Pascua	Sarandón (Vedra)	Festa do Viño da Ulla
Xoves Santo	Camariñas	Festa do Polbo
Venres Santo	Camariñas	Festa do Rodaballo
Sábado Santo	Camariñas	Festa do Mexillón
Sábado Santo	Carnota	Festa da Centola
Sábado Santo	Padrón	Festa da Empanada de Lamprea
Venres Santo	Muxía	Festa do Congro de Muxía
2º quincena de Abril	Betanzos	Festa do Viño de Betanzos
Último sábado de Abril	Ordes	Feira do Champiñon
Maio	Carballo	Festa do Pan
Maio	Curtis	Feira Exaltación do Melindre
Maio	Padrón	Festa da Tortilla Xigante
Maio	Teo	Festa da Cacheira
1º domingo de Maio	Teo	Exaltación da Lamprea do Ulla
1º domingo de Maio	Teo	Festa da Carne ao Caldeiro
9 de Maio	Oroso	Festa da Troita
Venres ant. ao últi. dom. de Maio	Teixeiro (Curtis)	Feira Exaltación do Melindre
S. Xoán	Dodro	Festa do Carneiro
S. Xoán	Tallós (Dodro)	Degustación de Cordeiro Estufado

A CORUÑA

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Últ. fin de semana de S. Xoán	Melide	Carne Estufada
Santiago	A Brea (Carballo)	Festa do Pan da Brea
Santiago	Brión	Festa da Froita
Santiago	Corme (Ponteceso)	Festa do Percebe de Roncudo
Santiago	Malpica	Festa da Tortilla
18 de Santiago	Mugardos	Festa do Polbo
25 de Santiago	Rianxo	Festa de Xouba
Últ. fin de semana de Santiago	Melide	Festa do Melindre
Últ. fin de semana de Santiago	Santiago de Compostela	Festa da Sidra
Últ. sábado de Santiago	Mugardos	Festa da Ameixa
31 Santiago - 1 Agosto	Cedeira	Festa do Percebe
Agosto	A Coruña	Feira do Viño Galego
Agosto	Cee	Festa do Berberecho
Agosto	Corcubión	Festa da Ameixa
Agosto	Fisterra	Festa do Longueirón
Agosto	Meá (Mugardos)	Festa da Ameixa
Agosto	Padrón	Festa do Pemento de Herbón
Agosto	Porto do Son	Festa do Polbo de Porto do Son
1º domingo de Agosto	Zas	Festa da Troita
17 de Agosto	Sada	Sardiñada
Última fin de sema. de Agosto	Narón	Oenach Céltico
Último domingo de Agosto	Noia	Festa da Empanada
1º domingo de Setembro	Lariño (Carnota)	Día do Porquiño
1º domingo de Setembro	Neda	Festa do Pan
1º domingo de Setembro	Pontedeume	Festa das Peras
15 de Setembro	Coristanco	Festa da Pataca
Outubro	A Barqueira (Cerdido)	Feira Monográfica do Mel
Outubro	Ponteceso	Festa da Faba
4º domingo de Outubro	Moeche	Festa da Faba
Novembro	As Pontes	Feira dos Fungos e Cogomelos
Novembro (San Martiño)	Ortigueira	Feira do Mel
30 de Novembro	Ortigueira	Festa do Bonito
6 - 8 Decembro	Mañón	Festa do Marisco
Último domingo de cada mes	Melide	Feira do Queixo da Montaña de Melide

LUGO

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
23-24 de Xaneiro	Foz	Festa do Berberecho
Febreiro	A Fonsagrada	Feira do Butelo
Febreiro	Monforte de Lemos	Romaría das Roscas

LUGO

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Domingo de Entroido	Navia de Suarna	Feira das Androllas
Domingo de Entroido	Taboada	Festa do Caldo de Osos
Marzo	Chantada	Feira do viño de Chantada
Marzo	Friol	Feira do queixo e pan de Ousá
Marzo	Pobra do Brollón	Feira do Viño de Vilachá
Sábado e Domingo de Ramos	Sober	Feira do Viño de Amandi-Sober
Domingo de Pascua	Portomarín	Día da Augardente de Portomarín
Domingo de Pascua	Quiroga	Feira do Viño de Quiroga
Abril	Monterroso	Queixo de denom. de Orixe Arzúa-Ulloa
Abril	Vilalba	Festa do Queixo San Simón
Abril (Domingo de Ramos)	Pedrafita do Cebreiro	Feira do Queixo do Cebreiro
20 de Abril	Xove	Festa do Polbo á pedra
Maio	Mondoñedo	As Quendas
Maio	O Courel	Xornada gastronómica do Cocido
Maio	Pobra do Brollón	Cata do Viño
1 de Maio	A Pontenova	Festa da Troita
1 de Maio	Cospeito	Festa da Filloa
S. Xoán	Monforte de Lemos	Mostra de viños da Ribeira Sacra
S. Xoán	Monterroso, Palas de Rei, Antas de Ulla	Feira do Queixo da comarca da Ulloa
S. Xoán	Pantón	Feira do Viño de Pantón
S. Xoán	Ribas de Sil	Festa da Cereixa e do Aceite
Santiago	Mondoñedo	Festa da Ensalada
Santiago	Viveiro	Festa da Pescada
1º Domingo de Santiago	Parga (Guitiriz)	Festa dos Callos
Último sábado de Santiago	Ribadeo	Festa do Polbo
Agosto	A Chousa de Merlán (Chantada)	Festa da Empanada
Agosto	Chantada	Festa da Empanada
Agosto	Folgosos do Courel	Festa da Empanada de Acelga
Agosto	Grolos (Guntín)	Festa do Pemento
Agosto	O Chanto (Sarria)	Festa da Empanada
Agosto	Sarria	Festa da Tortilla
Agosto	Sarria	Festa do Lacón
Agosto	Sober	Feira da Rosca
Principios de Agosto	Burela	Festa do Bonito
Primeiros de Agosto	Quiroga	Mostra do Mel
4º domingo de Agosto	Viveiro	Romaría do Naseiro

LUGO		
DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
1ª fin de semana de Setembro	Chantada	Degustación de carne de touro á pedra
1º domingo de Outubro	Vilanova de Lourenzá	Festa da Faba
2ª fin de semana de Outubro	Ferreira-O Valadouro	Feira do Mel
Outubro (San Lucas)	Mondoñedo	Feira do Mel de Mondoñedo
3º sábado de Outubro	Taboada	Festa do Viño Novo
Novembro	Cospeito	Feira do porco da ceba
Novembro	O Vicedo	Festa da Coquina
Fin de semana ant. a Noiteboa	Vilalba	Feira do Capón

OURENSE		
DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Xaneiro	Ábedes (Verín)	Festa do Chourizo
Xaneiro	O Barco de Valdeorras	Festa do Butelo
1ª fin de semana de Febreiro	Pobra de Trives	Festa do Chourizo de Vilanova
Domingo de Entroido	Vilariño de Conso	Festa do Cabrito
Abril	Ribadavia	Feira Exposición do Viño do Ribeiro
Maio	Ribadavia	Feira do Viño do Ribeiro
Domingo próx. ao 14 de Maio	Amoeiro	Festa do Porco
Santiago	Ourense	Festa da Pasta Fresca
Día 6 de Santiago	San Cristovo de Cea	Festa do Pan de Cea
Último domingo de Santiago	Pobra de Trives	Festa da Bica
Agosto	A Rúa	Festa do Viño
Agosto	Oímbra	Festa do Pemento de Oímbra
2-6 Agosto	Castelo de Miño	Festa da Anguía
Primeira semana de Agosto	Arnoia	Festa do Pemento de Arnoia
7-8 Agosto	Muiños	Festa das Sopas de Burro Canso
2º domingo de Agosto	O Carballiño	Festa do Polbo do Carballiño
17-18 Agosto	Allariz	Festa da Empanada de Allariz
22 de Agosto	Lobios	Festa dos Callos Limiaos
Último domingo de Agosto	Leiro	Festa da Vendimia
Setembro	Allariz	Feira do Doce, Armendoado e Melindre
Setembro	O Barco de Valdeorras	Festa do Viño de Valdeorras
2º domingo de Outubro	Vilar de Barrio	Festa da Pataca
29 de Outubro	Leiro	Festa do Licor Café
Novembro	A Gudiña	Festa do Xabarán con Castañas
Novembro	Cabanelas O Carballiño	Festa do Viño Novo de Cabanelas
Novembro	Riós	Feira da Castaña e do Cogomelo
8 de Novembro	A Veiga	Magosto Popular
11 de Novembro	Ourense	Magosto Popular

PONTEVEDRA

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Xaneiro	Santa María de Oia	Festa do Chourizo
Xaneiro	Vilanova de Arousa	Festas dos Callos de Vilanova
3º sábado de Xaneiro	A Guarda	Festa da Paletada
Domingo antes de Entroido	Lalín	Festa do Cocido
4 de Febreiro	Vila de Cruces	Festa de Exaltación do Chourizo
Véspera do domingo de Paixón	Pontecures	Festa do Ovo con Chourizos
2º domingo de Marzo	Mourete (Pontevedra)	Festa do Caldo
Domingo anterior ao Ramos	Pontecures	Festa da Lamprea en Pontecures
Sabado e domingo de Ramos	Sanxenxo	Festa da Raia
Venres Santo	As Neves	Feira do Requeixo e o Mel
Sábado e Domingo de Pascua	Arcade (Soutomaior)	Festa da Ostra
23 de Marzo	Pontevedra	Feira da Cabaza
Domingo de Pascua	Silleda	Festa da Rosquilla
Domingo de Pascua	Tui	Festa da Angula
27-30 Marzo	Marín	Festa da Caldeirada
Último domingo de Marzo	Bueu	Festa do Millo Corvo
Último domingo de Marzo	Silleda (Sta María de Abades)	Romaría da Rosquilla
Abril	Nigrán	Festa da Cadelucha
19 e 20 Abril	Arbo	Feira de Lamprea
Último sábado de Abril	Santa María de Oia	Festa do Polbo
Maio	A Lama	Festa do Codillo
Maio	Pontecaldelas	Festa da Troita
Maio	Vila de Cruces	Festa do Galo de Curral
Maio	Vilaboa	Festa do Churrasco
7-8 de Maio	Silleda	Festa da Cacheira
2º domingo de Maio	Redondela	Festa do Choco
3º domingo de Maio	A Estrada	Festa do Salmón
Maio-S. Xoán	Ribadumia (Barrantes)	Festa do Viño Tinto do Salnés
S. Xoán	A Guarda	Festa do Roscón de Xema
S. Xoán	Vigo (Beade)	Feira-Festa da Cereixa de Beade
7-8 de S. Xoán	Bueu	Festa do Churrasco
1º domingo de S. Xoán	O Covelo	Festa do Chourizo de Paraños
21 de S. Xoán	Silleda	Festa da Parrilla
28-29 de S. Xoán	Campo Lameiro	Festa da Augardente
Último domingo de S. Xoán	A Guarda	Feira-Festa da Langosta
30 de S. Xoán	Cotobade	Festa do Queixo
Santiago	A Guarda	Festa do Peixe Espada
Santiago	Meis	Festa dos Callos de Meis

PONTEVEDRA

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Santiago	O Rosal	Festa do Viño
Santiago	Vigo	Festa do Mexillón
2-4 Santiago	Bueu	Festa do Viño Tinta Femia
Día 6 de Santiago	Arbo	Festa da Lamprea Seca
6 de Santiago	Pontevedra	Festa da Peneirada
1º Domingo de Santiago	Gondomar	Festa da Rosquilla
7 de Santiago	Pontevedra	Festa da Anguña
2º sábado de Santiago	Catoira	Festa da Solla
13 de Santiago	Fornelos de Montes	Festa da Chanfaina
13 de Santiago	Portas	Festa do Galo de Curral
3º Domingo de Santiago	Ribadumia	Festa do Polo
24 de Santiago	Vilagarcía de Arousa	Xornadas Gastronómicas do Bacallau
25 de Santiago	Meaño	Encontro co Viño de Autor
25 de Santiago	O Covelo	Festa do Churrasco
26-27 de Santiago	Poio	Festa da Ameixa
Últi. fin de sem. de Santiago, día 27	Moraña	Festa do Carneiro ao Espeto
28 de Santiago	Cangas	Festa do Percebe e a Navalla
Agosto	A Caniza	Festa do Xamón
Agosto	Cambados	Festa de Exaltación da Vieira
Agosto	Carballeira de Ribadumia	Festa do Pan do Salnés
Agosto	Forcarei (Carballeira de Frei)	Festa do Porquiño
Agosto	Marín	Festa da Cigala
Agosto	Salvatera do Miño	Feira do Viño do Condado
Agosto	Vigo	Festa da Sardiña
Agosto	Vigo	Festa do Polbo
Agosto	Vilagarcía de Arousa (Carril)	Festa da Ameixa
Agosto	Vilanova de Arousa	Festa do Mexillón
1 de Agosto	Cangas	Festa do Bocho
1ª fin de semana de Agosto	Cambados	Festa do Viño Albariño
1º sábado de Agosto	Silleda	Festa da Tortilla
2º domingo de Agosto	Sanxenxo	Festa da Ostra
10-18 de Agosto	Pontevedra	Feira do Mel
14 de Agosto	Lalín	Festa do Xamón
16 de Agosto	Mondariz	Festa da Empanada
16 de Agosto	Poio	Festa do Mexillón
3º fin de semana de Agosto	Silleda (Bandeira)	Festa da Empanada de Bandeira
3º domingo de Agosto	Arbo	Festa da Augardente
Última semana de Agosto	Poio (Combarro)	Festa do Mar
Últi. fin de semana de Agosto	Poio (San Xoán de Poio)	Festa dos Callos

PONTEVEDRA

DATA	LUGAR	FESTA GASTRONÓMICA
Último domingo de Agosto	Moraña (Carballeira dos Mila)	Festa do Porquiño á Brasa
Último domingo de Agosto	Vigo (Cabral)	Festa do Pan de Millo
Setembro	Pazos de Borbén (Moscoso)	Festa das Chulas
4 de Setembro	Sanxenxo	Festa da Cebola
5 de Setembro	Redondela	Festa do Mexillón
1º domingo de Setembro	Salceda de Caselas	Festa dos Callos
7-9 Setembro	A Lama	Festa do Viño Pelete
3º fin de semana de setembro	A Guarda	Festa da Zorza
21 de Setembro	Mos	Festa da Orella
3º domingo de Setembro	Vigo	Festa dos Pexegos
21 e 22 de setembro	Marín	Festas da Sidra e da Mazá
22 de Setembro	Vigo	Festa da Empanada
Último domingo de Setembro	Valga	Festa da Augardente e a Anguia
3-5 Outubro	Bueu	Festa do Polbo
5 de Outubro	Cambados	Festa da Vendima
1º domingo de Outubro	O Porriño	Festa dos Callos
5 de Outubro	Redondela (Negros)	Festa da Mazá
2º domingo de Outubro	O Grove	Festa do Marisco do Grove
21-25 de Outubro	Bueu	Xornadas Micolóxicas
Último sábado de Outubro	Silleda (Breixa)	Festa da Castaña
27 de Outubro-1 de Novembro	Pontevedra	Xornadas Micolóxicas
2 de Novembro	Pontevedra (Lourizán)	Magosto Popular
2 de Novembro	Pontevedra (Salcedo)	Festas de Outono
3 de Novembro	A Estrada	Festa do Cogomelo
4 de Novembro	Vila de Cruces	Feira da Castaña
8-11 de Novembro	Bueu	Festa de San Martiño
9 de Novembro	Barro	Festa do San Martiño
9 de Novembro	Caldas de Reis	Festa do Magosto
9 de Novembro	Meis	Festa de San Martiño
9 e 10 de Novembro	Pontevedra (Tomeza)	Festa da Castaña
9 ao 11 de Novembro	Salceda de Caselas	Festa do San Martiño
9 ao 11 de Novembro	Vilaboa	Festa do San Martiño
10 e 11 de Novembro	Poio	Magosto Popular
11 de Novembro	Cotobade (Insula)	Magosto Popular
14 de Novembro	Moraña	Magosto Popular
2º quincena de Novembro	Vilagarcía de Arousa	Semana Micolóxica
3º domingo de Novembro	Vigo (Cabral)	Festa do Cabazo
Decembro	Agolada	Feira do Porco Cebado
5-14 de Decembro	O Grove	Festa do Centolo
6 de Decembro	Sanxenxo	Festa da Fabada
1º domingo de Decembro	Forcarei	Festa da Richada

Catálogo xeral

DE SEMENTES DE INTERESE PARA
GALICIA E CORNIXA CANTÁBRICA

SY Sincero

A mellor opción para sementeiras tardías

Ciclo

Ensilado: 500

Gran: 600

Un híbrido que se comporta como un ciclo 500 en ensilado. Presenta planta de altura medio-alta, mazaroca elástica e con follas hipererectas para un maior aproveitamento da radiación solar, cun stay-green excelente, óptima ancoraxe radicular e tolerante á tensión.

SY Plenitude

Dobre P: potencial e precocidade

Ciclo

Ensilado: 400

Gran: 400

Caracterízase por ser unha planta alta, moi estable en rendemento e de grande sanidade ao final do ciclo, excelente vigor de nacemento respondendo moi ben a densidades altas de sementeira, con talos e raíces moi consistentes que lle permiten un excelente comportamento á caída. Exprésase dunha forma moi regular desenvolvendo o seu máximo potencial en terras de elevada fertilidade. Con dupla aptitude, gran/ensilado (debido ás súas características fisiolóxicas permite facer o corte de ensilado como un ciclo FAO 400 pero cun potencial dun FAO 500).

SY Flovita

Millo que encanta pola súa rusticidade

Ciclo

Ensilado: 300

Gran: 300

É unha planta media de follas semi-erectas, que lle permite un mellor aproveitamento da luz, cun aspecto xeral moi atractivo de grande rusticidade e precocidade, con excelente stay-green ata final do ciclo. Un híbrido de elevado rendemento para o seu ciclo de dupla aptitude, gran/ensilado (con excelente analítica), adaptado a todas as condicións de cultivo, evidenciándose nas de produtividade máis baixa.

NK Cisko

Produto estrela

Ciclo

Ensilado: 300

Gran: 300

As súas principais características son: o seu alto rendemento en amidón, do que pode superar o 34%, así como de UFL (Unidades Forraxeiras Leite) que pode superar o valor 1 e a súa excelente dixestibilidade, que rolda o 75% de DMO (Dixestibilidade de Materia Orgánica). Adáptase perfectamente a todo tipo de solos e climas e a súa resistencia ao encamado e a virose (MRDV) é total. O seu tamaño é homoxéneo, a inserción das súas espigas compactas e posúe un gran potencial de cultivo: 16 a 18 fileiras. Nos primeiros estadios do desenvolvemento o seu aspecto é rechoncho, voluminoso e moi homoxéneo. Destaca pola súa extraordinaria nacemento e crecemento temperán.

SY Prestigio

Unha fonte de amidón de elevada dixestibilidade

Ciclo

Ensilado: 280

Gran: 280

É unha planta de porte medio-alto e con inserción de mazaroca baixa equilibrada, que compensa moi ben en altas densidades, con excelente vigor de urxencia e de crecemento inicial (3 a 5 follas), mantén a sanidade da planta ata a colleita cun talo moi elástico e san. O seu sistema radicular e a súa resistencia de talo son excelentes, conferíndolle unha notable resistencia ao encamado. É un híbrido que se destaca dos demais do seu ciclo pola súa capacidade produtiva en ambientes de elevada fertilidade así como en condicións adversas e en distintos tipos de solo, mantendo estable a produción, cun gran de boa calidade e cunha curva de secado rápida. Debemos salientar a gran produción de enerxía.

NK Perform

Alta calidade

Ciclo

Ensilado: 260

Gran: 260

É unha planta de tallo medio, follas anchas e erectas e de cor verde intenso. Presenta un bo vigor de nacemento e desenvolvemento, así como un gran de calidade. O seu talo é robusto e resistente á caída. A súa calidade sanitaria é alta, xa que é tolerante a enfermidades foliares como o helminthosporium. A regularidade na súa espiga favorece un alto nivel produtivo para gran.

SY Kairo

Altos rendementos en tempo récord

Ciclo

Ensilado: 260

Gran: 260

Caracterízase por plantas dun porte alto, con follas erectas e gran semidentado, con bo vigor de nacemento. Ten un alto potencial de rendemento en materia verde e ensilado, boa dixestibilidade e un alto contido en proteína e fibra. Admite altas densidades de semente.

SY Luttetia

Calidade do silo

Ciclo

Ensilado: 200 medio

Gran: 200 medio

Debemos destacar as grandes producións de ensilado e a súa excelente calidade de silo, así como o seu alto contido en amidón, o seu excelente aspecto visual e a súa alta tolerancia ao helminthosporium.

Respect

A substitución de Oldham

Ciclo

Ensilado: 200

Gran: 200

Respect é unha variedade de planta cun aspecto visual moi atractivo xa que presenta unha folla erecta, posúe un gran vigor de nacemento, cun bo aspecto de espiga e un stay-green excelente. Destaca pola súa gran tolerancia ás enfermidades foliares.

Catálogo xeral

DE PRODUTOS FITOSANITARIOS DE INTERESE PARA GALICIA E CORNISA CANTÁBRICA

PRODUTO N° 00000 Xn - N
COMPOSICIÓN N°= N° Rexistro Xn= Clasificación Toxicolóxica
E PRESENTACIÓN N= Clasificación medioambiental
INDICACIÓNS E DOSE CATEGORÍA E PRAZO SEGURIDADE. NP= Non procede.

As indicacións de usos, prazos de seguridade e dose son orientativas, refírase á etiqueta en calquera caso de uso.

INSECTICIDAS

ACTARA

25% Tiamethoxam WG. N° 23093 _ - N
10x(15x4) g, 100 g, 500 g e 1 kg.
PS: 3 días tomate, pemento, berenxena, cogombro, melón e sandía; 7 días en patacas; 14 días nas froiteiras; 21 días en leituga; 28 días en cítricos.

Novo insecticida sistémico que actúa por inxestión e contacto, contra escaravellos resistentes, pulgóns, e mosca branca, para os cultivos de: patacas, melocotoeiro, maceira, cítricos, tomate, leituga, pemento, berenxena, cogombro, melón e sandía. Pode ser aplicado en pulverización normal ou rega de pingapina.

DOSE: Patacas 80-100 g/ha (30-40 g/hl); melocotoeiro: 200 g/ha; maceiras: 300-400 g/ha; tomate, pemento, leituga, melón e sandía: 20 g/hl. No caso da mosca branca usar 400 g/ha. Nos cítricos para "Phyllocnistis" ou minador 30 g/hl.

AFFIRM

0,855% Emamectina N° 25353 Xn - N
(benzoato) - SG.
250 g, 1 kg e 5 kg.
PS: 1 día alcachofa e amorodeiras; 3 días en berenxena corcubitéceas de pel non comestible, hortaliñas do xénero brassica, leituga, cogombro, pemento e tomate; 7 días en vides.

Novo insecticida de alta eficacia por inxestión e lixeira acción de contacto. A súa acción translaminar proporciónalle unha eficacia moi elevada para o control de insectos mastigadores, especialmente, eirugas de lepidópteros. Presenta unha baixa toxicidade e está admitido na maioría dos protocolos de protección integrada.

DOSE: Alcachofa, hortaliñas do xénero brassica, leituga e vide: de 1 a 1,5 kg/ha. Berenxena, corcubitéceas de pel non comestible, amorodeiras, cogombro, pemento e tomate de 100 a 150 g/hl.

APHOX

50% Pirimicarb WG.
1 kg.

Nº 11826 T - N

PS: 7 días nas froiteiras industriais e corcubitéas; 14 días en leitugas e espinacas; 3 días no resto de hortícolas; 45 días cereais; NP feixóns verdes gran e ornamentais.

Aficida específico contra pulgóns respectando os insectos beneficiosos; para hortícolas, froiteiras, cultivos florais, ornamentais, industriais e cereais.

DOSE: 100 g/hl mollando ben o cultivo.

COSTAR

18% *Bacillus thuringiensis* var. Kursta- Nº 22060 _ - _
ki. 90 millóns de U.I. por gramo WG. PS: NP.
500 g.

Insecticida biolóxico específico contra vermes de lepidópteros, nos cultivos de hortícolas.

DOSE: 30-50 g/hl. Con alto volume de caldo por ha. Aplicar ao observar as primeiras eirugas ou síntomas. Usar as doses máis altas se hai vermes desenvolvidos.

CRUISER

35% Tiamethoxam FS. Nº 23141 _ - _
500 ml. PS: NP semente de patacas.

Insecticida sistémico e de contacto, de amplo espectro, especialmente indicado para o control dos escaravellos da pataca. A formulación está posta a punto para o emprego como tratamento de tubérculos antes da sementeira, penetrando no interior da semente tratada. En canto esta xermina, dirixese cara aos órganos en crecemento e protexe a plántula e posterior desenvolvemento do cultivo.

DOSE: 21,4 ml cada 100 Kg de tubérculos.

FORCE 1,5 G

1,5% Teflutrin granulado. Nº 17502 Xn - N
300 g e 5 kg. PS: 30 días espárragos; NP outros cultivos.

Insecticida piretroide para tratamento da terra, contra: vermes de arame, vermes brancos, vermes grisas, roscas, pulguiñas e moscas. Cultivos de cenorias, nabos, tomate, pemento, melón, xudías, chícharos, espárragos, patacas, millo, repolos e remolacha.

DOSE: 3-5 kg/ha.

KARATE ZEON+

1,5 % Lambda cihalotrin SC Nº 25143 Xi - N
microencapsulado. PS: 3 días hortas e pataca; 10 días brócoli, 30 días cereais,
100 ml, 250 ml, 1 l, 5 l e 20 l. leguminosas de gran e millo; 7 días outros cultivos; NP na oliveira (7 días na xeración carpófaga do prays e mosca) e ornamentais herbáceas.

Insecticida piretroide de amplo espectro en forma microencapsulada que actúa por inxestión, contacto e acción repelente, contra vermes, pulgóns, mosca, pulguiñas e escaravellos, nos cultivos de: patacas, cereais, millo, froiteiras, hortalizas varias, vide, ornamentais e outros.

DOSE: 65-130 ml/hl.

MATCH 5 EC

5% lufenurón - EC. Nº 19623 Xi - N
1 e 5 l. PS: 7 días.

Inhibidor do crecemento dos insectos, con acción sobre a quitina contra vermes e trips nos cultivos de tomate, leituga, melón, cogombro, pemento e sandía. Indicado nos protocolos de loita integrada.

DOSE: Trips 200 ml/hl, *Heliothis* 60-100 ml/hl e *Spodoptera* 40 ml/hl.

PLENUM

50% Pimetrocina WG. N° 25047 Xn - _
1 kg. (En sobres de 200 g). PS: 3 días hortícolas; 7 días en pataca e leituga;
14 días melocotoeiro; 21 días cítricos.

Insecticida que actúa por inxestión e contacto, contra pulgóns e mosca branca nos invernadoiros. Cultivos de: hortícolas, melocotoeiro e cítricos.

DOSE: Pulgóns 40 g/hl, mosca branca 50 g/hl. Aplicar ao principio da infestación.

TRIGARD

75% Ciromazina WP. N° 17832 Xi - _
100 g e 200 g. PS: 7 días no apio, alcachofa, acelga e leituga; 14 días en cenoria; 15 días para champiñón; 21 días na pataca, e 3 días nos restantes cultivos. Compatible con abellas.

Insecticida sistémico contra larvas de dípteros (Liriomyza spp.). Nos cultivos de: champiñón, hortalizas varias, pataca, ornamentais e florais.

DOSE: 20-40 g/hl. En champiñón, aplicar pulverización grossa sobre o compost: 0,5-1 g/m² cunha cantidade de caldo de 0,5 l/m². Reservar as doses máis altas para fortes infestacións ou larvas moi desenvolvidas, 120-240 g/ha en pataca.

VERTIMEC

1,8% de Abamectina EC. N° 16784 Xn - N
250 ml, 1 l e 5 l. PS: 3 días en tomate, pemento, corcubitéceas, berenxena e amorodo; 7 días en tomate e berenxena de invernadoiro; 10 días en cítricos e pereira; 14 días en melocotoeiro; 28 días en maceira e vide; NP en leituga.

Insecticida-acaricida con acción translaminar, contra ácaros, eriófidros e minadores de follas, nos cultivos de apio, berenxena, leituga, melón, sandía, pemento, tomate, amorodo, maceira, pereira, melocotoeiro, cítricos, ornamentais non leñosas, florais e vide.

DOSE: 50-100 ml/hl. Contra psila da pereira e ácaros, 80 ml/hl máis 250 ml/hl de aceite de verán. Aplicar á caída de pétalos. En vide tratar ao inicio do ataque dos ácaros a razón de 75 ml/hl, mollando moi ben toda a follaxe. Nos cítricos para phyllocnistis 30 ml/hl.

ZELDOX

10% Hexitiazox WP. N° 16997 _ - N
500 g (en bolsiñas de 100 g). PS: 7 días para corcubitéceas e amorodos;
14 días para outros cultivos.

Acaricida contra araña vermella e amarela, con acción ovicida, larvicida e ninfecida. Axeitado para loita integrada por respectar os ácaros depredadores. Cultivos de: cítricos, amorodos, corcubitéceas, froiteiras, vide e millo.

DOSE: 10-15 g/hl en cítricos. 50-75 g/hl nos outros cultivos. Nos cítricos para Phyllocnistis 20 g/hl.

FUNXICIDAS

AMISTAR XTRA

20% Azoxistrobin 8%.
Ciproconazol SC, 5 l. N° 24371 Xn - N
PS: 35 días.

Funxicida de amplo espectro de acción preventiva e curativa para o control de enfermidades foliares do trigo e da cebada. Controla fundamentalmente septoria, oidio, roia, hemiltosporium e rinconsporium. Comezar as aplicacións desde final dos gromos, cando as condicións para o desenvolvemento da enfermidade sexan apropiadas, ata o espigado.

DOSE: 0,75-1 L/ha.

ATEMI 10 WG

10% Ciproconazol.
300 g e 1 kg. N° 24900 Xn - N
PS: 3 días melón, sandía, cabaciña, cogombro, amorodo, pemento e tomate; 14 días froiteiras de óso e pebida; 28 días en cereais, remolacha azucreira e vide; NP en ornamentais herbáceas e leñosas.

Funxicida antioídio sistémico de acción preventiva e que ademais detén a infección durante o período de incubación. Para cultivos de viña, froiteiras, amorodos, hortícolas e outros cultivos.

DOSE: 10-20 g/hl conforme os cultivos. Remolacha azucreira 0,4-0,8 kg/ha e na vide para yesca 125-250 g/hl.

BRAVO 720 SC

72% Clortalonil SC.
1 l e 5 l. N° 24121 T - N
PS: 3 días en corcubitáceas de pel non comestible, cogombro, pirixel, e solanáceas; 10 días en hortícolas, amorodos, porro e repolo; 15 días en froiteiras, pataca, cenoria, cereal, garavanzo, ervellas e feixóns verdes, gran; NP nas ornamentais.

Funxicida de amplo espectro para o control de alternariose, antracnose, botrite, chancros, helmintosporiose, mera, momificados, moteados e outras enfermidades producidas por fungos endoparasitos.

DOSE: 160-210 ml/hl.

COBRE SÚPER PLUS

15% Oxícloruro de cobre.
10% Mancoceb. 3% Cimoxanilo. WP. N° 14503 Xn - N
300 g, 1 kg e 4 kg. PS: 3 días en tomate de invernadoiro; 10 días en tomate ao aire libre; 15 días na pataca e uva de mesa; 21 días na vide de viño.

Funxicida antimera de acción preventiva e curativa que mellora o estado xeral das plantas e a calidade das colleitas; especialmente axeitado para Galicia pola forte presión dos ataques da enfermidade e as carencias de Magnesio. Indicado para control da mera da vide, e mera e alternariose nas patacas e tomates. Non se coñecen resistencias a esta formulación.

DOSE: 400 g/hl. No caso de ataques iniciados, aplicar a máxima dose e repetir o tratamento aos poucos días.

ZZ-CUPROCOL

70% Cobre. Solución coloidal en auga.
1 l e 5 l.

Nº 14534 Xn - N

PS: 3 días en tomate de invernadoiro, allo, cebola, chalota, corcurbitáceas de pel comestible, chícharo, fabas e xudía verde. 10 días en tomate ao aire libre e berenxena; 7 días en corcurbitáceas de pel non comestible, 15 días en oliveira e outros cultivos; NP en froiteiros de óso e pebida e ornamentais.

Funcicida a base de cobre en formulación coloidal con 90% das súas partículas inferiores a unha micra, polo que a súa actividade funcicida está máis potenciada. Cultivos da vide, contra mildeu, bacteriose, axeitado para últimos tratamentos antes da colleita, e tamén en tratamentos do inverno. Cultivos da tomate e outras horticolas, contra mildeu, antracnose, bacteriose e alternariose.

DOSE: 150-250 ml/hl.

DYNALI

3% Ciflufenamida +
6% Difenconazol p/v (DC)
1 l e 5 l.

Nº É-00001 - -
PS: 21 días.

NOVO

Funcicida preventivo para o control do oídio da viña, con dúas formas de acción e formulado como concentrado dispersable a base de disolventes de orixe natural, que permite unha mellor disolución e unha pulverización de maior calidade.

DOSE: 50 - 65 ml/hl (máximo 650 ml/ha).

OHAYO

50% Fluazinam SC.
1 l.

Nº 23139 Xn - N
PS: 7 días en pataca.

Funcicida preventivo de aplicación foliar, contra a mera da pataca. Moi indicado para a protección contra a mera no tubérculo.

DOSE: 300-400 ml/hl.

ORTIVA

25% Azoxystrobin SC.
1 l e 5 l

Nº 22000 _ - N

PS: 1 día corcurbitáceas de pel comestible e amorodos; 3 días corcurbitáceas pel non comestible, berenxenas, tomates e pementos; 7 días alcachofa, leituga, apio, berros, canónigos, endivia, escarola e cenoria e xudía; 14 días allo, cebola e chícharos; 28 días feixón (faba); 35 días trigo e cebada.

Funcicida para o control de esclerotinia en leituga, fungos en allos, mera da alcachofa, berenxena, cebola, corcurbitáceas, amorodo, leituga, pemento e tomate, oidio, fungos e outras enfermidades en trigo e cebada.

DOSE: 80-100 ml/hl. Trigo e cebada 0,8-1 l/ha.

PERGADO F

5% Mandipropamida WG.
40% Folpet.
1 kg e 5 kg.

Nº 25316 Xn-N
PS: 28 días.

Funcicida indicado para o control preventivo da mera (mildeu) da vide. Pergado é un funcicida cun novo modo de acción cunha alta eficacia no control dos oomicetos que atacan a vide. Posúe unha alta resistencia ao lavado pola choiva tras 2 horas da aplicación.

DOSE: 200-250 g/hl.

PERGADO MZ

5% Mandipropamida WG.

Nº 25274 Xn-N

60% Mancozeb

PS: 3 en tomate, 7 días na pataca e 28 na vide.

1 kg e 5 kg.

Funxida indicado para o control preventivo da mera (mildeu) e alternaria na pataca e o tomate; e black-rot e mera (mildeu) na vide. Pergado Mz é un funxida cun novo modo de acción cunha alta eficacia no control dos oomicetos que atacan a vide, pataca e tomate. Posúe unha alta resistencia ao lavado pola choiva tras 2 horas da aplicación.

DOSE: 200-250 g/hl (tomate e pataca) e 2,2 kg/ha (vide).

QUADRI MAX

9,35% Azoxystrobin. 50% Folpet SC.

Nº 24025 Xn - N

1,5 l e 10 l.

PS: 28 días viña.

Funxida con movemento por difusión que controla mera e oídio, no cultivo da vide.

DOSE: 250 cc/hl (800 litros de auga/ha). Para evitar resistencias, aplicar un máximo de 3 aplicacións. Moi indicado para tratamentos desde inicio de floración ata uva tamaño de ervella. Acción secundaria para outras enfermidades da vide.

REVUS

25% Mandipropamida SC.

Nº 25186 _ - _

250 ml e 5 l.

PS: 3 días en pataca e tomate, 7 días en leituga.

Funxida de amplo espectro de acción preventiva e curativa para o control da mera da pataca, leituga e tomate. Revus é un funxida cun novo modo de acción cunha alta eficacia no control dos oomicetos que atacan a algunhas hortícolas. Posúe unha alta resistencia ao lavado pola choiva ou as regas tras 2 horas da aplicación.

DOSE: 0,4-0,6 l/ha.

REVUS TOP

Mandipropamid 25% (Revus).

Nº 25186 _ - _

Difenoconazol 25% (Score)

Nº 18767 _ - N

1x250+1x250 ml e 2x1l + 2x1l.

PS: Revus: 3 días, Score 30 días.

Un funxida para pataca que se presenta nun paquete formado por dous produtos:

Revus: é unha nova materia activa coa tecnoloxía Lock&Flow que lle permite fixarse rapidamente ás ceras da folla e ao mesmo tempo fluír cara ao interior, protexendo a folla tanto pola face coma polo envés evitando o desenvolvemento da mera.

Score: é un funxida sistémico de contrastada eficacia no control de alternaria, mantendo o cultivo protexido durante longo tempo e detendo a enfermidade durante o período de incubación do fungo.

A asociación de ambos os dous funxidas permítenos obter un extraordinario control tanto da alternaria coma da mera nunha presentación líquida de moito máis doado manexo para a súa aplicación e mesturas.

DOSE: 0,5 l/ha (Revus) e 0,5 l/ha (Score).

RIDOMIL GOLD COMBI PEPITE

5% Mefenoxam 40% Folpet WG.
(Metalaxil-M 4,8%)

Nº 24397 Xn - _

PS: 28 días na vide do viño.

40x25 g, 250 g, 1 kg e 5 kg.

Nova formulación funxida, sistémico e de contacto, que se absorbe en 30 minutos polas partes verdes da planta. Especialmente indicado para o tratamento da vide nas primeiras mans contra a mera.

DOSE: 200 g/hl. Facer un máximo de 4 tratamentos por ano.

RIDOMIL GOLD MZ PEPITE

4% Mefenoxam.
64% Mancozeb WG.
(Metalaxil-M 3,9%)
40x25 g, 250 g, 1 kg e 5 kg.

Nº 24294 Xn - N
PS: 14 días tomate e cogombro; 21 días pataca; 28 días leituga e cebola; 30 días brócoli; NP en vide.

Nova formulación funxicida sistémico e de contacto contra a mera nos cultivos de tomate, cogombro, pataca, leituga, cebola, brócoli e vide. Tamén contra alternaria de pataca e tomate e septoria en tomate.

DOSE: 200-250 g/hl.

RIDOMIL GOLD PLUS

2,5% Mefenoxam. 40% Cobre
WP. (Metalaxil-M 2,4%)
1 kg e 5 kg.

Nº 22062 Xn - N
PS: 3 días para cogombro; 3 días para tomate de invernadoiro; 10 días no tomate ao aire libre; 21 días para leituga y pataca. NP na vide e cítricos.

Nova formulación funxicida sistémico e de contacto contra mildeu nos cultivos da vide, leituga, cogombro e tomate.

DOSE: 400 g/hl. Formulado en bolsa hidrosoluble 250-400 g/hl.

RIDOMIL GOLD GRANULADO

2,5% Mefenoxam (Metalaxil-M 2,4%)
5 kg.

Nº 22193 Xi - _
PS: 15 días cítricos, amorodos, maceiras, pereiras e pementos.

Nova formulación funxicida sistémica en forma de granulado para o control de Phytophthora nos cultivos de cítricos, amorodos, maceiras, pereiras e pementos.

DOSE: 10-30 Kg/ha. En maceira e pereira 20-40 g/árbore.

RIDOMIL GOLD SL

46,5% Mefenoxam (Metalaxil-M)
250 ml e 1l.

Nº 22151 Xn - _
PS: 15 días en cítricos, maceiras e pereiras. NP amorodos e pementos.

Nova formulación funxicida para o control de Phytophthora nos cultivos de cítricos, maceiras, pereiras, amorodos e pementos.

DOSE: Rego por goteo 1-1,2 l/ha. En inxección ao chan, 1 ml/m², máximo dúas aplicacións en outono e primavera. En inxección ao chan, máximo 2 ml/árbore.

SCORE

25% Difenoconazol EC.
250 ml e 1 l.

Nº 18767 _ - N
PS: 3 días en tomate. 7 días en melocotón, albaricoque, cerdeira e ameixa. 14 días en apio, pereira, maceira, néspereira e leituga. 30 días noutros cultivos. NP en caraveis.

Funxicida de acción sistémica, preventivo e curativo, nos cultivos de allo, caravel e espárrago para fungos; apio contra septoria; leituga, pataca e tomate contra alternaria, pereira contra moteado, fungos e septoria; maceira e néspereira contra moteado; remolacha contra oídio e cercospora; aboladura en melocotoeiro e oídio; cribado e monilia en melocotoeiro e albaricoqueiro; monilia e oídio en ameixa e monilia en cereixa.

DOSE: 10-20 ml/hl en froiteiras, 50-80 ml/hl en tomate; leituga e pataca. 30-50 ml/hl nos restantes cultivos, 20-30 ml/hl en melocotoeiro e albaricoqueiro.

SWITCH

37,5% Ciprodinil. N° 21714 _ - N
25% Fludioxonil WG. PS: 2 días amorodos, 3 días berenxena, tomate, corcubitáceas
25x20 g, 300 g, 1 kg e 5 kg. de pel comestible e feixóns verdes. 7 días en viña, leituga e
outros cultivos. 14 días en pereira. 28 días en feixóns (fabas).

Funcicida específico contra botrite nos cultivos de viña, amorodos, pemento, melocotoeiro, albaricoqueiro, cerdeira, ameixeira, feixóns verdes, leitugas, berenxena, tomate, corcubitáceas de pel comestible y feixóns (faba). Tamén controla monilia, sclerotinia e asperxilo.

DOSE: 60-100 g/hl en todos os cultivos excepto leituga (0,5-0,6 Kg/ha) e viña (0,6-1 kg/ha).

THIOVIT JET

80% Xofre en microgránulos N° 12901 Xi - _
mollables. PS: 3 días en hortícolas non de folla e 5 días demais cultivos.
1 Kg, 10 kg e 25 kg. NP ornamentais leñosas.

Funcicida a base de xofre en microesferas, con acción por contacto e vapores, contra oídio, ácaros, eriofidos e negrilla, nos cultivos da vide, hortícolas, froiteiras e outros cultivos.

DOSE: 250-750 g/hl segundo cultivos.

TOPAS 200 EW

20% Penconazol. N° 21291 Xn - N
50 ml, 100 ml, 500 ml e 1 l. PS: 3 días en melón, sandía, cocurbitáceas de pel comestible,
cogombro, amorodo, pemento e tomate. 14 días en vide e
outros cultivos.

Funcicida antioídio, sistémico de acción preventiva que ademais detén a infección durante o período de incubación. Para cultivos de viña, froiteiras, amorodos e outros cultivos.

DOSE: 15 - 25 ml/hl conforme os cultivos.

HERBICIDAS

AUROS PLUS

80% Prosulfocarb EC. N° 18087 Xn - _
20% Triasulfurón WG. N° 17925 _ - N
3x3 l + 6x15 g.

Combinado herbicida de pre e postemerxencia contra herbas anuais de folla estreita e ancha. Para utilizar nos cultivos de trigo e cebada.

DOSE: Para trigo aplicar pouco despois da sementeira e antes de que as herbas teñan dúas follas. En cebada aplicar en postemerxencia do cultivo e antes de que as herbas teñan dúas follas. 4-6 l/ha do AUROS (Prosulfocarb 80%) máis 20-37,5 g/ha do LOGRAN (Triasulfurón 20%).

AXIAL PRO

10% Pinoxaden EC. N° ES00015 Xi - N
1 e 5 l. PS: NP

Novo herbicida de postemerxencia de alta eficacia, contra avea, xoio e outras gramíneas nos cultivos de trigo e cebada. Aplicar a partir de 3 follas do cereal e cando as malas herbas nazan. A eficacia do produto non se ve alterada polas baixas temperaturas.

DOSE: 0,75-0,9 l/ha.

NOVO

BANVEL D

48% Dicamba SL.
1 l.

Nº 11533 _ - N

PS: 2 meses para a colleita da forraxe ou a entrada do gando. NP no millo.

Herbicida de postemerxencia contra herbas anuais de folla ancha. Traslócase a través das follas, brotes e raíces.

Para utilizar nos cultivos de trigo, cebada, avea, millo, pradeiras de gramíneas e céspedes.

DOSE: No millo aplicarase cando teña entre 4-8 follas a dose de 600-750 ml/ha (140 ml/hl). En cereais dende 3 follas ata o final do afillado a dose de 300 ml/ha (100 ml/hl). En pradeiras e céspedes 600 ml/ha (150 ml/hl).

BANVEL TRIPLE

29,6% 2,4-D amina. 26,5% MCPA amina.
10% Dicamba amina SL.
1 l e 5 l.

Nº 13537 Xn - N

PS: 21 días dende a aplicación ata o consumo do pasto polo gando.

Herbicida de postemerxencia contra todo tipo de malas herbas de folla ancha nas pradeiras e céspedes de gramíneas xa establecidos. Tamén para os cultivos de: trigo, cebada, avea e centeo.

DOSE: 0,8-1,5 l/ha (200-375 ml/hl). En pradeiras aplicarase preferentemente ó inicio da brotación ou 1-2 semanas despois dun corte. En cereais o mellor momento é o afillado antes de encanar. A temperatura debe ser entre 12-24°C.

CALLISTO

10% Mesotrione SC.
250 ml, 1 l e 5 l.

Nº 22313 Xn - N

PS: NP.

Herbicida para o cultivo do millo, contra a xuncia e outras herbas cando estas son noviñas.

DOSE: 0,75-1,5 l/ha. Bótase co millo nacido e cando a xuncia é noviña, entre 2-4 follas. Pódese repetir o tratamento entre o millo se xorde ata o estado de oito follas do cultivo.

CAMIX

40% S-Metolacloro. 4% Mesiotrione, SE.
1 l, 5 l e 20 l.

Nº 24063 Xi - N

PS: NP.

Novo herbicida de pre e postemerxencia precoz contra herbas de folla estreita e ancha no cultivo de millo. CAMIX leva na súa composición unha substancia protectora que impide producir fitotoxicidade ao cultivo (Benoxacor).

DOSE: 3,75 l/ha

CASPER

50% Dicamba (sal sódico) +
5% Proslurfuron [WG] P/P .
1 kg .

Nº 25.411 _N

PS: NP.

Herbicida en forma de gránulo dispersable, cun amplo espectro de control sobre malas herbas dicotiledóneas, anuais e perennes no cultivo do millo. A aplicación debe ser en postemerxencia das malas herbas e co millo entre 3 e 8 follas.

DOSE: 0,3-0,4 kg/ha.

NOVO

DUAL GOLD

96% S-Metolaclo-ro EC.
1 l e 5 l.

Nº 22126 Xn - N
PS: NP.

Herbicida activo contra gramíneas anuais: Echinocloa, dixitaria, setaria, lolium, e outras. A Xuncia é moderadamente sensible a DUAL GOLD. Indicado para os cultivos de: millo, pataca, remolacha e xirasol. As aplicacións en postemerxencia deben ser só con herbas moi noviñas.
DOSE: En pataca e remolacha 0,5-1,5 l/ha e en millo e xirasol 0,5-2 l/ha.

ELUMIS

3% Nicosulfuron +
7,5% Mesotriona [OD] PV.
1 l e 5 l.

Nº 25.423 Xi-N
PS: NP.

NOVO

É un herbicida formulado como dispersión oleosa, para o control en postemerxencia de malas herbas presentes no cultivo do millo. Con gran eficacia tanto sobre gramíneas como dicotiledóneas. A aplicación debe ser en postemerxencia das malas herbas e co millo entre 3 e 8 follas.

DOSE: 1-2 l/ha.

FUSILADE MAX

12,5% Fluazifop-p-butil EC.
1 l e 5 l.

Nº 15814 Xn - N
PS: 21 días para colleitas e entrada do gando;
3 meses para sementar cereais.

Herbicida selectivo nos cultivos de folla ancha, sistémico de postemerxencia para o control de gramíneas anuais e perennes. Pode botarse nos cultivos de: pataca, leguminosas, hortas, cultivos Industriais, ornamentais, herbáceas e leñosas. Tamén en froiteiras e vide.

DOSE: 1,25-2 l/ha para gramíneas anuais, en perennes duplicar a dose e facer dúas aplicacións. Vide, froiteiras de folla caduca e cítricos 4 l/ha.

MILAGRO

24% Nicosulfuron.
250 ml e 1 l

Nº Pendiente de Rexistro.
PS: Pendiente de Rexistro.

NOVO

Herbicida de postemerxencia contra herbas gramíneas e dicotiledóneas no cultivo do millo. Activo contra equinocloa e outras gramíneas resistentes. Complementario contra a xunca. Pode empregarse en combinación con outros herbicidas de postemerxencia.

DOSE: 0,5-0,75 l/ha. Aplicar cando o millo teña entre 3 e 4 follas. Non aplicar en parcelas onde se usaron insecticidas organofosforados en aplicación ao chan.

PRIMEXTRA LIQUIDO GOLD

31,25% S-Metolaclo-ro. 18,75% Terbutilazina.
5 l e 20 l.

Nº 22199 Xi - N
PS: NP.

Herbicida a base dunha adecuada combinación de dúas substancias activas que permiten combater as gramíneas e dicotiledóneas anuais que invaden normalmente o cultivo do millo de consumo ou de forraxe. En condicións normais poden sementarse ou plantarse calquera dos cultivos que poden seguir ao millo nunha rotación normal.

DOSE: 4 l/ha.

REGLONE

20% Dicuat SL.

Nº 12346 T+ - N

1 l.

PS: 15 días.

Herbicida de contacto de acción rápida e eficaz contra as malas herbas. Axeitado para desecante de diversos cultivos facilitando as colleitas. Autorizado en patacas, millo, xirasol e algodón como desecante. Noutros cultivos, como herbicida de pre-laboreo ou para botar entre liñas sen mollar as follas do cultivo.

DOSE: 1,5-4 l/ha.

TERRAPACK

25% Flazasulfuron WG.

Nº 91990 _ - N

36% Glifosato SL.

Nº 22957 _ - _

1x50 g + 2x1 l.

PS: NP.

Pack comercial de herbicidas de pre e postemerxencia contra herbas anuais de folla estreita e ancha. Para utilizar no cultivo de viña.

DOSE: Aplicar á liña de plantación a razón de 100-200 g/ha de Terafit (flazasulfuron 25%) máis 6 l/ha Touchdown Premium (Glifosato 36%), cando as malas herbas comecen a emerxer e coa viña sen brotación. En caso de que o cultivo brotase, facer a aplicación localizada sen mollar a vexetación. Recomendase o uso de campás protectoras.

TORDON 22 K

24% Picloran (sal potásica) SL.

Nº 11760 Xi - _

250 cc e1 l.

PS: 21 días

Herbicida de translocación, moi persistente para o control de leñosas en terreos sen cultivo (silveiras, toxos, xestas, etc), rumex e outras especies de folla ancha en praderías de gramíneas. É absorbido por vía radicular e foliar.

DOSE: 1 l/ha en prados de gramíneas e 1-1,5 l/hl zonas non cultivadas.

TOUCHDOWN PREMIUM

36% Glisofato (sal amónica) SL.

Nº 25428 _ - _

1 l, 5 l, 10 l e 20 l.

PS: 7 días cereais e terreos agrícolas.

NP demais cultivos.

Herbicida sistémico, non selectivo de post-emerxencia, contra todo tipo de herbas, incluídas as perennes e malezas leñosas, cun gran ámbito de aplicación. Plantacións de aguacate, cereais, froiteiras de folla caduca, limoeiro, laranxeira, oliveira, plataneiro, terreos agrícolas, terreos forestais e vide, redes viarias y de servizo agrícola. Grazas á tecnoloxía Sistem 4, Touchdown Premium actúa máis rápido, e en condicións difíciles obtéñense mellores eficacias ca con outros herbicidas sistémicos.

DOSE: 3-7 l/ha segun do o cultivo e tipo de herba ou maleza a controlar. Recomendase aplicacións con baixo volume de auga, de 100-200 l de auga por ha, polo que a dose equivale a: 1,5-3,5 l/hl. As doses máis baixas para as herbas noviñas, e as máis altas para perennes e malezas leñosas.

PRODUCTOS VARIOS

ABOFOL-L

24% Nitrógeno (N) total baixo varias formas.
16% Fósforo (P_2O_5) soluble. 12% Potasio (K_2O)
soluble. 0,02% Boro (B) e 0,04% Zinc (Zn)
quelados por $EDTA-Na_2$. Sólido cristalino.
5 kg.

Registro de fertilizantes e afíns
PS: NP.

Fertilizante foliar que estimula e regula a vexetación das plantas, diminúe os problemas de carencias e mellora a calidade das colleitas. Axuda a recuperar os cultivos nos accidentes climáticos. Autorizado para todos os cultivos.

DOSE: 100 g/hl. Tamén pode aplicarse á terra para ser tomado polas raíces dos cultivos.

ALIMET

5% Metaldehído.
1 Kg e 5 Kg.

Nº 11744 _ _ _
PS: 15 días. Ornamentais NP.

Cebo en forma de gránulos contra lesmas e caracois nos cultivos de cítricos, amorodos, froiteiras de folla caduca, subtropicales, horticolas, ornamentais herbáceas, ornamentais leñosas, industriais e pataca. Alimet posúe unha elevada resistencia ao lavado, sen que o seu poder atraente se vexa reducido.

DOSE: 5-8 Kg/ha.

CULTAR

25% Paclobutrazol SC.
1 l.

Nº 17270 Xi - N
PS: 60 días para as colleitas.

Regulador do crecemento para fruticultura e viticultura. Reduce a lonxitude das brotacións, mellora a calidade dos froitos, e na vide ademais evita o corrememento da floración. Aplicar en cultivos con certa vitalidade.

DOSE: Varía segundo os cultivos e momento de aplicación. Na vide para mellorar o callado da flor aplicar unha soa vez, 50 ml/hl entre dúas ou tres semanas antes da floración.

ISABIÓN

Complexo de aminoácidos LS.
1 l, 5 l, 20 l, 120 l e 640 l.

Registro de fertilizantes e afíns.

Nutriente orgánico bioestimulante da vexetación das plantas en todo tipo de cultivos. Aplicar na fase de crecemento das plantas, especialmente indicado en cultivos cativos ou afectados por accidentes climatolóxicos, fitotóxidades, etc.

DOSE: En aplicación foliar 200-500 ml/hl (4-5 l/ha). En aplicacións a terra, pode incorporarse coa rega (3-4 l/ha) e 4 aplicacións. Un máximo de 15 l/ha.

KLERAT BLOCK

0,005% Brodifacoum. Bloques parafina. BB.
500 g, 5 kg e 10 kg.

Nº RPDGSP: 08-10-00838
y 08-10-00838 HA.

Raticida moi activo por inxestión contra todo tipo de roedores, tamén para os resistentes a outros anticoagulantes. Controla ratas, ratos e toupas de campo. Formulación axeitada para almacéns, recintos, exteriores, colectores.

DOSE: colocar os bloques en portacebos en bastantes puntos por toda a superficie infestada, cerca de onde os roedores teñen os seus niños, tobos ou galerías, principalmente onde estiveron alimentándose ou causando danos. Apto para uso zoonosanitario.

SUPER KLERAT

0,005% Brodifacoum.

Cebo granulado coloreado. GB.

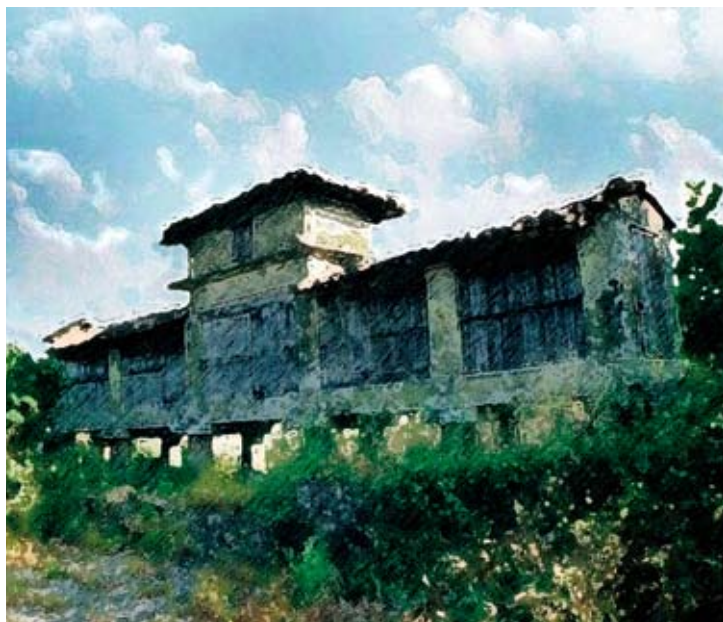
250 g.

Nº RPDGSP: 08-10-00837

y 10-10-00837 HA.

Raticida moi activo por inxestión contra todo tipo de roedores, tamén para os resistentes a outros anticoagulantes. De utilización en almacéns e recintos agrícolas exteriores ou interiores. **Ratas:** adoitan alimentarse en lugares ocultos cos que estean familiarizadas. Colocarase en cada punto o contido dunha bolsiña nun portacebos e a intervalos de 5-10 metros. Debido a que as ratas son moi desconfiadas, recoméndase non facer limpeza nin mover os obxectos nos lugares tratados, ata a finalización da desratización.

Ratos: con dos bolsiñas de 25 g pódense facer de 2 a 4 puntos de cebo, situando os portacebos a intervalos de 2-5 metros. Como os ratos son comedores esporádicos e tenden a explorar novos lugares, recoméndase cambiar os cebos de sitio periodicamente. Ao abrir as bolsiñas, colocar os gránulos nun portacebos no punto elixido, e revisalos cada 7-8 días; reponer aqueles puntos de cebo onde este tivese sido comido. Apto para uso zoonosanitario.

Valor dos ferrados galegos en metros cadrados

PROVINCIA DA CORUÑA

A Baña	528	Cerceda	639	Mugardos	548
A Coruña	444	Cerdido	509	Muros	335
Abegondo	436	Cesuras	436	Muxía	424
Ames	639	Coiros	436	Narón	509
Aranga	436	Corcubión	424	Neda	509
Ares	548	Coristanco	524	Negreira	528
Arzúa	536	Culleredo	444	Noia	420
As Pontes	548	Dodro	420	Oleiros	444
Ateixo	444	Dumbría	424	Ordes	639
Bergondo	436	Enfesta	639	Oroso	639
Betanzos	436	Ferrol	509	Ortigueira	444
Boimorto	536	Fisterra	424	Outes	396
Boiro	484	Frades	636	Oza dos Ríos	436
Boqueixón	639	Irixoa	436	Paderne	436
Brión	500	Laracha	524	Padrón	420
Cabana	524	Laxe	524	Pino	536
Camariñas	424	Lousame	420	Pobra do Caramiñal	484
Cambre	444	Malpica	524	Ponteceso	524
Capela	548	Mañón	548	Pontedeume	548
Carballo	524	Mazaricos	424	Porto do Son	480
Cariño	444	Melide	536	Rianxo	484
Carnota	400	Mesía	603	Ribeira	484
Carral	444	Miño	548	Roís	424
Cedeira	509	Moeche	509	Sada	436
Cee	436	Monfero	548		

PROVINCIA DA CORUÑA

Sadurniño	509	Teo	639	Vedra	639
Santiago	639	Toques	536	Vilamaior	548
Santiso	536	Tordoia	639	Vilasantar	536
Sobrado	536	Touro	536	Vimianzo	424
Somoza	509	Trazo	640	Zas	424
Sta. Comba	528	Val do Dubra	640		
Teixeiro	536	Valdoviño	509		

Outras Medidas:

En Rianxo úsase a **Cunca** que son 35 m². O ferrado ten 12 Cuncas.

En Boiro úsase **Cuartillo** que son 22,33 m².

En Rois úsase **Cuartillo** que son 17,50 m².

Na Pobra do Caramiñal úsase a **Cunca** que son 40 m².

PROVINCIA DA LUGO

A Fonsagrada	507	Friol	436	Pantón	489
A Pastoriza	504	Guntín	436	Paradela	559
A Pobra de Brollón	465	Láncara	629	Páramo	559
A Pontenova	504	Lourenzá	638	Pedrafita	578
Abadín	504	Lugo	436	Pol	496
Alfoz	714	Meira	514	Portomarín	671
Antas de Ulla	604	Mondoñedo	612	Quiroga	465
As Nogais	621	Monforte	489	Rábade	436
Baleira	714	Monterroso	604	Ribadeo	612
Barreiros	714	Muras	548	Ribas do Sil	465
Becerreá	578	Navia de Suarna	650	Ribeira de Piquín	514
Begonte	525	Negueira de		Riotorto	504
Bóveda	489	Muñiz	507	Samos	559
Carballedo	629	Neira de Xusa	610	Sarria	629
Castro de Rei	629	O Corgo	436	Sober	484
Castroverde	496	O Incio	559	Taboada	604
Cervantes	553	O Saviñao	559	Trabada	638
Cervo	725	O Valadouro	714	Triacastela	430
Chantada	629	O Vicedo	548	Vilalba	546
Cospeito	525	Ourol	548	Viveiro	548
Courel (Folgoos)	436	Outeiro de Rei	436	Xermade	525
Foz	714	Palas de Rei	604	Xove	725

Outras Medidas:

En Riotorto: **Fanega** igual a 4 Ferrados, **Ferrado** igual a 2 Tegos, **Tego** igual a 4 Cuartillos.

PROVINCIA DE PONTEVEDRA

A Caniza	437	Gondomar	541	Pontevedra	629
A Estrada	629	Lalin	536	Portas	629
A Lama	217	Marín	472 ou 504	Redondela	69
Agolada	536	Meaño	629	Ribadumia	629
Arbo	437	Meis	629	Rodeiro	536
As Neves	629	Moaña	472	Salvaterra	437
Baiona	539	Mondariz	432	Sanxenxo	629
Bueu	472	Moraña	648	Silleda	536
Caldas de Reis	672	Mos	497	Soutomaior	64
Cambados	629	Nigrán	541	Tomiño	629
Campolameiro	629	O Covelo	264	Tui	497
Cangas	472	O Grove	629	Valga	629
Catoira	629	O Porriño	497	Vigo	541
Cerdedo	528	Oia	402	Vila de Cruces	536
Crecente	437	Pazos de Borbén	74	Vilaboa	629
Cuntis	629	Poio	629	Vilagarcía	545
Dozón	536	Pontearreas	437	Vilanova	
Forcarei	500	Pontecaldeas	629	de Arousa	672
Fornelos de Montes	74	Pontecesures	420	Vilaxoán	603
		Pontesampaio	629		

Outras Medidas:

No Morrazo e ría de Vigo úsase moito a **Vara**, que vale no Morrazo 7,37 m², e en Vigo 4,57 m².

En Pontevedra, Caldas e Cambados úsase a **Cunca**, a doceava parte do **Ferrado** que vale 52,40 m². En Godos e Saíar 56 m². O **Ferrado** 12 veces a **Cunca**.

Na Estrada e Lalin úsase o **Cuartillo**, que vale na Estrada 26 m² e en Lalin 22,34 m².

En Pontecesures a **Cunca** ten 35 m².

Estadal: 12 pés = 336 cm.

PROVINCIA DE OURENSE

O **ferrado** vale: 629 m²

Outras Medidas:

Nas terras adicadas a viñedo, a **Cavadura** vale 437 m² ou 435 m², segundo as zonas.

O **Xornal** son 124 m². En lugares con pendente da Ribeira Sacra, unha "**cavadura**" ou "**home de cava**", equivale a 100 cepas ben desenvolvidas.

- Nas terras adicadas a outros cultivos, a **Tega** vale 388 m², a **Fanega** 4.141 m².
- Na Porquelra, a **Tega** son 906 m² o **Copelo**, 21 m².
- Para medidas do cereal, unha **Tega** equivale a 14 quilos de centeo, e unha **Fanega** son cinco **Tegas**.
- O **Copelo**, en Celanova e A Bola, son 20 m².

• En Valdeorras a **Maquía** son 120 m²; en Verín son 22,22 m².

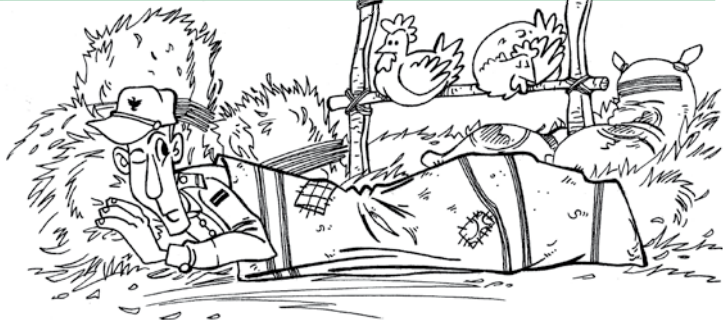
Para medir capacidades en distintas zonas de Ourense, empréganse as seguintes medidas:

- **Ola**: equivale a 16 litros ou 16,5 litros, segundo as zonas.
- **Moio**: equivale a 8 olas (128 ou 132 litros).
- **Cabazo**: son 20 litros.
- **Cuartá e Media Cuarta**: son 20 e 101 litros respectivamente.
- **Cántara**: son 16 litros. O **Canado** son dúas Cántaras (32 litros).

CONTOS

QUE NON SON CONTOS

MANOBRAS MILITARES,
...NO POLEIRO

Antes, moitas cousas eran doutro xeito, e cando unha unidade do exército ía de manobras fóra do cuartel, eran aloxados polos veciños, nas aldeas da contorna onde facían o adestramento.

Chegou unha sección de infantaría ao mando dun tenente a certa comarca da montaña luguesa. E un soldado moi espelido buscou o xeito para ir á casa da Señora Alcaldesa pensando nun trato refinado, nunha comida abundosa e tamén en tres fermosas mozas de servizo que había na casa.

Mais non lle saíu ben. Foi recibido pola dona con trato distante e despectivo e para cear só unha cunca de caldo requentado cunha bolecha de pan duro coma un penedo.

Sentiu moito a señora non ter camas a dispor no piso polo que, deixándolle dúas mantas, o levaría ás "dependencias inferiores"... Baixaron, e tratábase dunha

corte sen facenda situada no soto e da que lle falou coma se fose unha suite.

-Este é un lugar moi silencioso, quenteño e agarimoso. Durmirá vostede coma un Rei. A palla do chan é do melloriño e moi mulida, e as mantas que lle empresto son de la pura de ovella. Pode vostede durmir moi tranquilo, porque aí ten o reloxo que o espertará puntualmente ao romper o día.

Sinalou a unha estada de madeira con dúas estacas espetadas e dous palitroques atravesados. No de arriba había un galo altivo, fermoso e colorido, e no pau inferior descansaban dúas galiñas empoleiradas.

O militar alí pasou a noite, e, á mañá seguinte, cando a señora baixou ver como descansara, topou un letreiro escrito con carbón na porta do curral. Unha amable despedida...:

Con Deus, Señora Alcaldesa, que levo comigo o reloxo, ..., e as dúas pesas !!!

O BARBEIRO DA RETORTA

Exercera de ambulante por Castela, din que unhas veces rasurando e cortando o pelo e outras tosquiando churras e meiriñas. Persoeiro peculiar, vive Deus, que na entrada do negocio tiña dous letreiros moi visibles en fino castelán palentino:

“Aquí no se fía, por temor al clavo”, dicía o da esquerda, e estaba espetado na parede cun cravo de ferreiro xigante; mesmo había que agacharse para non petar con el.

“Un político, un sastre y este oficial de barbero son tres personas distintas, y ninguno verdadero”, dicía o outro.

A barbería fora nun tempo a palleira da casa e, cando volveu do “mundo adiante”, como el dicía, déralle unha pequeniña reforma. Adoitaba pasar varios días sen varrer o pelo do chan, unha gata rosmona ocupaba a cadeira de cortar as máis das veces, ningún espello pendurado das paredes estaba enteiro e mesmo media ducia de galiñas paseaban polo antro ou subían á bancada; el sempre andou no bolso do mandil cunha codia de pan duro que lles esmigallaba.

Non obstante, ía tendo clientela porque naquela aldea costeira coruñesa non tiña competencia ningunha. Tanto polo nome do lugar coma por el mesmo, chamábanlle “O Retorto”.

Entrou certo día para barbearse certo cliente que viñera a tomar as augas.

O Retorto púxolle un pano polos ombreiros en sinal de distinción. O pano, case que quedaba pegado ao corpo da porcallada, graxa e po que tiña enriba..., e atoullo por diante cun laciño que fora vermello.

Colleu a brocha, deluvouna varias veces en xabrón resequido que tiña nunha cunquiña, e logo, mirando para ela, zoupoulle tres cuspiñadas para amolentar o xabrón e pasarlla logo ao cliente polas meixelas.

- *Pero qué hace, cerdo? Que garrada y que falta de higiene!!!* exclamou o cliente ao ver aquilo.

Pero, díxolle deseguida o barbeiro:

- *Pooooois non se estrañe, e non sei de que se queixa. Cuspo na brocha con vostede porque é descoñecido. Aos meus clientes de aquí, xa lles cuspo na cara directamente!!!*

Disposicións Legais

DE INTERESE PARA GALICIA

SYNGENTA FRONTE AO NOVO REAL DECRETO DE USOS SOSTIBLES 1311/2012. IMPLEMENTACIÓN DE SOLUCIÓNS DE SOSTIBILIDADE.

A través da súa oferta de produtos fitosanitarios, insectos auxiliares e sementes de alto rendemento, Syngenta proporciona os medios para conseguir os máximos beneficios agrícolas e os recursos necesarios para minimizar os riscos durante o ciclo de vida dos seus produtos a través de solucións innovadoras.

Asuntos Corporativos Syngenta España

A lexislación:

A Directiva de Uso Sostible de Produtos Fitosanitarios que entrou en vigor na Unión Europea a finais de 2009 foi definitivamente trasposta á lexislación Española a través de dous Reais Decretos: o RD 1311/2012, polo que se establece o marco de actuación para conseguir un uso sostible dos produtos fitosanitarios (en diante RDUS); e o Real Decreto 1702/2011, de 18 de novembro, de inspeccións periódicas dos equipos de aplicación de produtos fitosanitarios.

Coa publicación en novembro do 2012 do Plan de Acción Nacional para o uso sostible dos produtos fitosanitarios, iníciase unha serie de medidas encamiñadas a desenvolver o obxectivo exposto pola Directiva Europea: "conseguir un uso sostible dos produtos fitosanitarios mediante a redución dos riscos e os efectos do uso dos produtos fitosanitarios na saúde humana e o medio ambiente, e o fomento da xestión integrada de pragas."

Para a consecución deste ambicioso obxectivo, o Plan Nacional de Acción baséase en tres piares fundamentais:

- A difusión das Boas prácticas agrícolas entre todos os implicados no uso de produtos fitosanitarios promovendo unha maior profesionalización do sector.
- A introdución de métodos de traballo e melloras tecnolóxicas.
- A protección do medio acuático e outras zonas de especial atención.

E todo iso primando a información e sensibilización ao público en xeral e establecendo medidas eficaces de seguimento e control a través de prazos e de indicadores.

A visión de Syngenta: Agricultura Intensiva Sostible:

Este enfoque “oficial” da sostibilidade na agricultura e máis concretamente no uso de produtos fitosanitarios non é desde logo novo para Syngenta. Xa no ano 2001 coa súa participación activa no Proxecto LIFE da Comisión Europea Doñana Sostible, Syngenta iniciou un camiño que contribuíu a demostrar de forma práctica que era posible unha nova forma de agricultura capaz de integrar os cultivos e o medio ambiente dunha forma máis sostible.

En Syngenta apostamos por unha **Agricultura Intensiva Sostible**, baseada na innovación e a tecnoloxía agronómica máis avanzada, capaz de responder ao reto da Seguridade Alimentaria mundial, e ofrecendo beneficios económicos, sociais e ambientais.

A agricultura como actividade económica sostible debe:

- **Ser rendible**, para así asegurar a súa viabilidade futura, e para iso é indispensable aumentar a produtividade achegando as solucións correctas, acelerando a innovación e compartindo e transmitindo o coñecemento.

- Preservar a calidade dos **Recursos Naturais** que emprega, conservando o chan evitando a erosión, utilizando a auga con eficiencia e evitando a súa contaminación e potenciando a biodiversidade.

- Proporcionar os Bens e Valores que a sociedade actual lle demanda, asegurando unha alimentación en cantidade e calidade suficiente para todos e contribuíndo á sostibilidade do mundo rural.

Para Syngenta, a sostibilidade só é posible mediante a intensificación da agricultura, obtendo o máximo rendemento de cada recurso investido: terra, auga, fertilizantes, enerxía, produtos fitosanitarios, etc.

Intensidade e sostibilidade apóianse entre si: aproveitemos as terras de cultivo, sacando todo o potencial das plantas mediante técnicas respectuosas co medio ambiente e compensem os impactos desta actividade milenaria sobre o marco onde se leva a cabo. **Este é o gran reto da agricultura actual.**

Syngenta promove a Innovación e a tecnoloxía como medio para proporcionar as ferramentas necesarias para a agricultura de futuro, produtiva e rendible e respectuosa co medio ambiente. Somos conscientes da nosa responsabilidade fronte á sociedade e á agricultura, para que a nosa actividade non só cumpra as exigencias legais, senón que garanta a maior seguridade para o usuario, o medio ambiente e o consumidor.

A importancia das Boas Prácticas Agrícolas

O primeiro requisito para un uso sostible dos produtos fitosanitarios é a seguridade no seu emprego. Está seguridade está garantida por un procedemento regulador europeo, sen dúbida o máis exixente a

nivel mundial, que avalía os riscos de cada substancia e produto tanto desde o punto de vista do aplicador e do consumidor, como dos recursos naturais e a biodiversidade. O seguimento das Boas Prácticas Agrícolas (BPA), reflectidas na etiqueta do produto, é a mellor garantía de que non se producirán problemas durante a utilización dos produtos fitosanitarios.

O uso responsable de produtos é un aspecto prioritario para Syngenta, que ademais das obrigacións requiridas polas autoridades a través do rexistro, promove de xeito activo a adopción de comportamentos éticos e responsables co fin de conseguir a máxima seguridade para o usuario, o consumidor e o medio ambiente. Para Syngenta, isto forma parte do seu compromiso de responsabilidade social.

O uso responsable de produtos comeza antes de que o produto chegue ao mercado. Os produtos de Syngenta comercialízanse só logo dunha avaliación científica seguindo os máis elevados estándares e logo da revisión dunha gran cantidade de datos por parte dos organismos reguladores.

A nosa responsabilidade continúa cando os nosos produtos están no mercado. En cada momento do ciclo de vida do produto, Syngenta desenvolve actividades específicas de **divulgación, formación e transferencia de tecnoloxías**: normas para o transporte, almacenaxe, preparación da mestura e aplicación, ata chegar á limpeza dos equipos de aplicación, a xestión dos restos de caldo de tratamento e a eliminación dos envases baleiros.

Para Syngenta a promoción do uso seguro dos produtos, como medio para maximizar os beneficios e minimizar os eventuais riscos derivados da súa utilización, é parte da súa filosofía de empresa e reflíctese na

súa actividade cotiá. E fiel reflexo desta preocupación é a colaboración habitual coa Consellería do Medio Rural da **Xunta de Galicia** que se concretou na Xornada de Formación para o equipo de 25 técnicos da Xunta encargados de impartir os cursos de capacitación aos agricultores celebrada en novembro de 2011.

A oferta de sostibilidade de Syngenta

Syngenta realiza unha promoción activa das Boas Prácticas Agrícolas a través dun ambicioso plan que comprende divulgación, formación e transferencia de tecnoloxías innovadoras.

Todos os anos organiza cursos de formación a agricultores e técnicos co obxectivo de divulgar de modo práctico como deben utilizarse os produtos fitosanitarios dun modo seguro e eficaz, con especial incidencia en:

- Seguridade do aplicador e equipos de protección individual.
- Técnicas de aplicación e calibración de equipos.

Estes cursos, de contido teórico e práctico como o que tivo lugar en Salvaterra de Miño, realízanse en colaboración con prestixiosos centros docentes universitarios e por eles pasaron nos últimos catro anos ao redor de 2.000 agricultores e técnicos.

Formación e divulgación son tamén a base de numerosos **proxectos de transferencia de tecnoloxía** enfocados a realizar un mellor uso dos recursos naturais, chan e auga, e a potenciar a biodiversidade. En Syngenta estamos convencidos de que as mellores ideas e iniciativas innovadoras xorden da colaboración, e todos os nosos proxectos de sostibilidade están realizados en colaboración con prestixiosas institucións científicas e universidades. Algúns destes proxectos

cítanse a continuación (para máis información www.syngenta.es):

Biosuelo: Proxecto de investigación co obxectivo de adaptar as cubertas vexetais en cultivos leñosos cara a un maior efecto positivo sobre a biodiversidade en xeral e máis concretamente a insectos auxiliares e polinizadores sen perder eficacia no control de erosión. Realizado en colaboración co Instituto de Agricultura Sostible (IAS-CSIC) de Córdoba e a Estación Experimental do Zaidín-CSIC de Granada.

Operación GRATA: Co obxectivo de optimizar a utilización dos produtos fitosanitarios para reducir ao mínimo o risco de contaminación de augas superficiais e subterráneas en explotacións agrarias e cooperativas. Inclúe formación a agricultores en Boas Prácticas Agrícolas, especialmente relacionadas coa calibración de equipos e técnicas de aplicación, e a xestión de caldo sobranse de tratamento e limpeza de equipos mediante a tecnoloxía Heliosec desenvolvida por Syngenta.

Tecnoloxía Heliosec: Equipo de tratamento de restos de caldo de cubas e limpeza de equipos desenvolvido por Syngenta, que permite a xestión por deshidratación destas augas contaminadas evitando calquera vertedura ao medio ambiente.

Mediante un sistema informático establécese o calendario de limpeza dos equipos, de maneira que ao final da tempada só queden no Heliosec os residuos sólidos que son retirados e eliminados por empresas especializadas. A diminución de volume e peso do residuo a xestionar é evidente e é unha das importantes vantaxes que achega o sistema Heliosec.

Proxecto TOPPS - Prowadis: Financiado pola Unión Europea a través do seu programa LIFE e a Asociación Europea de Protección Vexetal (ECPA) co obxectivo de

identificar as principais causas de contaminación de augas superficiais e definir e difundir as Boas Prácticas Agrícolas para o uso de produtos fitosanitarios. Syngenta participou activamente no proxecto e realizou numerosos cursos de formación en toda España en colaboración coa Universidade Politécnica de Cataluña e a Universidade de Córdoba.

Operación Polinizador: Proxecto desenvolvido por Syngenta en toda Europa co obxectivo de crear hábitats adecuados para aumentar as poboacións de insectos polinizadores en áreas de cultivo.

“Operación Polinizador” permite aos agricultores cultivar especies vexetais silvestres, apreciadas polos insectos polinizadores, nas proximidades e marxes das súas parcelas de cultivo. Os agricultores poden dispor das sementes adecuadas xunto con técnicas innovadoras no manexo de praguicidas e recomendacións agronómicas especialmente deseñadas para favorecer aos insectos polinizadores.

O programa está apoiado en investigacións científicas independentes. En España, en colaboración co CSIC (Centro de Ciencias Agrarias de Madrid e Estación Experimental do Zaidín en Granada), a Escola Técnica Superior de Enxeñeiros Agrónomos de Madrid e o Instituto Murciano de Investigacións Agronómicas (IMIDA). Participan tamén importantes produtores agrícolas.

Plan de concas hidrográficas: Proxecto piloto desenvolvido nas concas hidrográficas do Ebro, Douro e Guadalquivir co fin de desenvolver modelos efectivos para a mellora da calidade da auga en territorios agrícolas a través da formación e divulgación das Boas Prácticas Agrícolas e a transferencia de novas tecnoloxías para a redución das fontes de contaminación puntuais e difusas (escorrentía e deriva).

O herbicida cheo de tecnoloxía

System 4
TECHNOLOGY

 TouchdownPremium®

syngenta®

Herbicida non selectivo de postemerxencia, de potente efecto sistémico que controla todas as malas herbas anuais e perennes, mesmo as máis difíciles

Roedores e Rodenticidas

A orde Rodentia é ampla en número de individuos e tipos, incluíndo una terceira parte de todas as especies de mamíferos existentes.

Só 41 dos 124 xéneros se catalogan como pragas, sendo dous os máis estendidos e abundantes: xénero *Rattus* e xénero *Mus*.

As especies máis importantes destes dous xéneros son:

- **Rato doméstico (*Mus musculus L.*)**, estendido basicamente en zonas rurais e granxas.
- **Rata común (*Rattus norvegicus L.*)**, que vive externa ou interiormente en calquera lugar onde atope alimentos. É a rata de sumidoiros. Non sendo autóctona da península, conta a crónica histórica que penetrou polo Pirineo acompañando as tropas francesas durante a invasión napoleónica e alimentándose cos residuos da campaña.
- **Rata negra (*Rattus rattus L.*)**. Vive xeralmente baixo cuberto e con poboación en franco retroceso a favor da anterior, que chegou a impoñerse e fagocitala.

Rato doméstico

Rata común

Rata negra

NECESIDADES DE CONTROL

Causan os roedores moitos e variados problemas en todo mundo por compartir co ser humano o mesmo medio. Das razóns que xustifican o seu control, as tres principais son:

- 1. Comen e destrúen alimentos:** Estima a F.A.O. que os roedores causan perdas dun 5% nas colleitas de todo o mundo, cantidade suficiente para alimentar a 130 millóns de persoas. A estes produtos consumidos hai que engadir máis do dobre de alimentos que contaminan polos prexuízos directos e as nocividades colaterais de ouriños, feces, pelos ou secrecións sebáceas que os fan inservibles.
- 2. Propagadores de enfermidades:** Son vehículos e vectores de numerosas enfermidades que afectan ó ser humano: a peste bubónica, leptospirose, triquinose, ou as infeccións de salmonella, todas elas de consecuencias graves ou fatais.
- 3. Outros tipos de danos:** Causan ademais a destrución de distintos materiais: roeduras na madeira, tuberías de auga, mercancías almacenadas etc. Nas instalacións eléctricas, os cables roídos orixinan cortocircuitos, incendios e importantes avarías.

MEDIOS DE LOITA

O exterminio absoluto das ratas como especie é practicamente imposible; porén, a aplicación de medidas adecuadas logrará un eficiente control capaz incluso de erradicalas nas zonas asiduamente tratadas.

MÉTODOS FÍSICOS: Empregan técnicas mecánicas para eliminalas: rateiras, trampas ou barreiras contudentes para excluír os animais de certos lugares. Os resultados reais destas accións en redución das poboacións de roedores son francamente inoperantes.

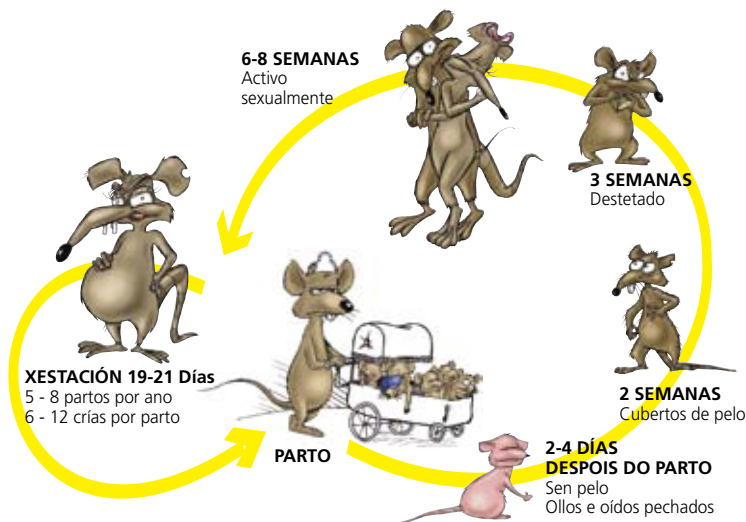
MÉTODOS BIOLÓXICOS: Inclúen a introdución dos seus predadores naturais, enfermidades e parasitos, modificación do hábitat, manipulación xenética ou cultivo de variedades resistentes de cereais e especies hortícolas.

A maioría destas solucións teñen fallos de teoría ou posta en práctica.

MÉTODOS QUÍMICOS: Tense comprobado que o método máis efectivo para control de roedores é o uso de rodenticidas clasificándose estes en:

- Agudos ou de acción rápida:** Envenenamento inmediato, facendo necesarias medidas extremadas de manipulación e risco manifesto para outras especies incluído o ser humano. O máis importante desta categoría é o fosfuro de zinc.
- Crónicos:** Actúan lentamente despois de varias doses. Funcionan como anticoagulantes xerando hemorraxias internas. Non supoñen risco para animais domésticos polo pequeno nivel de dose letal a que funcionan co roedor.

Destacan como materias activas a warfarina, difenacoum ou bromadiolona, sendo a máis avanzada e moderna o brodifacoum, principio activo de **Súper Klerat**.

Super KLERAT

RATICIDA PARA
ROEDORES COMENSAIS

PELLETS

¡Un só bocado basta!

UNHA SOLUÇÃO DE FÁBULA
PARA O CONTROL
DE RATAS E RATOS

syngenta.

Enderezos dos nosos colaboradores

PARA GALICIA - ASTURIAS

AGRO-REZA, S.L.

(Ourense - Oeste)
agro-reza@mundo-r.com

R/ Reza nº 12 (Galerías Roma)
32003 - **OURENSE**
Telf. e Fax: 988 222834 - 988 227553
Móbil: 692 642118 / 119

AGROVAL S.L.

(Pontevedra - Centro/Sur)
agroval.po@terra.es

As Gándaras de Prado s/n
(Fronte Campo de Fútbol de Budiño)
36475 - **O PORRIÑO** - Budiño
Telf. e Fax: 986 346765 - 986 346766

ALMACENES ROYAL S.L.

(A Coruña - Norte)
agricultura@almacenesroyal.com

R/ Fraga Iribarne nº 48
15300 - **BETANZOS**
Telf.: 981 772714 Fax: 981 772600
Móbil: 689 248630

ASAGRO, SERVICIOS AGRÍCOLAS, S.L.

(Asturias - Leste. Cantabria)
asagro@fade.es

Polígono Silvota, parcela R 45
33192 - **LLANERA** (Asturias)
Telf.: 985 265898 Fax: 985 250764
Móbil: 608 473131

CAMPONOVO PROTECCIÓN DE CULTIVOS S.L.

(Pontevedra - Norte, Coruña - Sur)
p.cultivos@camponovo.es

Polígono industrial Novo Milladoiro
Rúa das Palmeiras, 57 - A2 15895 - **AMES** (A Coruña)
Telf.: 981 535420 Fax: 981 535422
Móbil: 606 990537

FITOAGRARIA S.L.

(Ourense - A Limia, Monterrei)
fitoagrarias@gmail.com

R/ Dous de Maio nº 57
32630 - **XINZO DE LIMIA**
Telf. e Fax: 988 462560 y 639 815999

HORTA LEMOS

(Lugo - Centro/Sur)
correos@hortagalega.es

Ctra. N-540 - Km 4,6
27210 - **SANTA EULALIA DE ESPERANTE**
Telf. e Fax: 982 24 60 19 Móbil: 696 902575

XARDINAGRO S.L.

(Lugo - Norte. Asturias - Oeste)
xardinagro@ctv.es

R/ Linares Rivas nº 4
27760 - **VILANOVA DE LOURENZÁ**
Telf. e Fax: 982 121002
Almacén Telf. 982 121613

Enderezos de SYNGENTA AGRO:

No **PORRIÑO**: A Relva s/n 36400 - O **PORRIÑO** (Pontevedra) Telf.: 986 330300 - 986 331004 Fax: 986 335855
En **MADRID**: C/ Ribera del Loira nº 8-10, 3ª Planta; 28042 MADRID Telf.: 91 3876410 (Centralíña); Fax: 91 7210081

Os contidos desta publicación son propiedade de Syngenta Agro. Prohibese a súa reprodución total ou parcial, por calquera medio, sen a autorización previa e por escrito de Syngenta Agro.

Camix®

protexe a túa
colleita
coida o seu futuro

Camix®

syngenta.

Herbicida de pre y
postemergencia precoz en maíz

TM

2014

Calendario do Ano

Xaneiro							Febreiro							Marzo						
L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D
		1	2	3	4	5						1	2						1	2
6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	3	4	5	6	7	8	9
13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	10	11	12	13	14	15	16
20	21	22	23	24	25	26	17	18	19	20	21	22	23	17	18	19	20	21	22	23
27	28	29	30	31			24	25	26	27	28			24 ^{24/31}	25	26	27	28	29	30

Abril							Maio							San Xoán						
L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6				1	2	3	4							1
7	8	9	10	11	12	13	5	6	7	8	9	10	11	2	3	4	5	6	7	8
14	15	16	17	18	19	20	12	13	14	15	16	17	18	9	10	11	12	13	14	15
21	22	23	24	25	26	27	19	20	21	22	23	24	25	16	17	18	19	20	21	22
28	29	30					26	27	28	29	30	31		23 ^{23/30}	24	25	26	27	28	29

Santiago							Agosto							Setembro						
L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D
	1	2	3	4	5	6					1	2	3	1	2	3	4	5	6	7
7	8	9	10	11	12	13	4	5	6	7	8	9	10	8	9	10	11	12	13	14
14	15	16	17	18	19	20	11	12	13	14	15	16	17	15	16	17	18	19	20	21
21	22	23	24	25	26	27	18	19	20	21	22	23	24	22	23	24	25	26	27	28
28	29	30	31				25	26	27	28	29	30	31	29	30					

Outubro							Novembro							Nadal						
L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D	L	M	M	X	V	S	D
		1	2	3	4	5						1	2	1	2	3	4	5	6	7
6	7	8	9	10	11	12	3	4	5	6	7	8	9	8	9	10	11	12	13	14
13	14	15	16	17	18	19	10	11	12	13	14	15	16	15	16	17	18	19	20	21
20	21	22	23	24	25	26	17	18	19	20	21	22	23	22	23	24	25	26	27	28
27	28	29	30	31			24	25	26	27	28	29	30	29	30	31				

Subvencionado pola

■ Festa Nacional ■ Festa Autonómica

XUNTA DE GALICIA

CONSELLERÍA DE EDUCACIÓN
E ORDENACIÓN UNIVERSITARIA
Secretaría Xeral de Política Lingüística

syngenta®